

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Disputatio XV. De nominibus, natura & proprietatibus subsistentiae &
suppositionalitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quæst. Vlt. Vtrum essentia disting. &c. 53

huius rei exemplum esse potest oratio, vel propositio, quæ ante instans in quo consumatur, sensus eius non potest dici esse, quia nondum significat verum, vel falsum, in illo vero instanti proprie dicitur esse, quia tunc habet veram significationem, obiectioni autem sic respondeo; in illo instanti incipere esse, Sacramentum per primum sui esse in esse perfecto, quamvis secundum esse imperfectum antea fiat, sicut calor ut octo incipit esse per primum sui esse, quia tunc terminatur, & perficitur, licet ante fieret quoad latitudinem caloris per alterationem successivam: unde quod ita incipit per primum sui esse, non oportet, ut simul incipiat, sed quod in instanti absoluitur, ac terminetur, neque oportet ut diximus in hoc esse simile Sacramentum aliis entibus successivis, quæ non requirunt determinatam perfectionem, & veluti intrinsecam consummationem, sed solum successionem, atque idem respondendum est ad alteram partem de definitione Sacramenti, concedo enim illud idem instans, quod est primum esse Sacramenti perfecti, esse ultimum esse Sacramenti, quod nullum est inconueniens.

61 Dices si Sacramentum in solo ultimo instanti confert gratiam: ergo non totum Sacramentum facit illam: sed solum aliquid indiuisibile Sacramenti, quod in illo ultimo instanti requiri existit.

Respondeo simpliciter negando consequentiam, quia licet Sacramentum solum efficiat per illum ultimum terminum suum, tamen simpliciter totum Sacramentum confert effectum, quia ille terminus non efficit nisi in virtute, seu ratione totius formæ; item quia quod fit per partem, vel per aliquid, quatenus est complementum alterius simpliciter, fit ab ipso toto, sicut homo videre dicitur licet non per omnes sui partes, sed per oculum tantum videat, & peccare dicitur totus homo; licet tantum per potentiam peccet, & globus perfectus tangit planum, & impellit illud, quamvis solum per indiuisibile tangat, & impetum imprimat, adde, quod in Sacramento, licet in ratione mutationis, seu successionis illud per quod fit actio sit quid indiuisibile, tamen considerando rem ipsam semper est res aliqua diuisibilis, ut aqua sonus, vel similia; in forma autem respondeo principali argumento concedendo maiorem & distinguendo minorem, non actu existunt secundum esse imperfectum concedo, secundum esse perfectum nego, ad probationem illius eodem modo responderetur, & similiter ad alteram probationem, ut patet ex dictis.

62 Ad tertium de dispositionibus patet ex supra dictis in probatione nostræ conclusionis, non loqui consequenter Authores earum duarum opinionum, & ad vnam sententiam in intelligibilem in Philosophia adducitur alia non magis probanda, in qua eadem est omnino difficultas.

63 Ad primum Argumentum secundæ sententiæ concedo materiam non causare, nisi per entitatem actuale suæ essentia, cum hac tamen distinctione, ut essentia sit ratio formalis causandi actualitas, seu existentia conditio intrinseca ad causandum, & recipiendum; quia licet essentia, & existentia non distinguantur formaliter a parte rei, distinguuntur tamen virtualiter realiter, quæ distinctio sufficit ad hoc, ut existentia sit conditio, & ratio formalis, essentia.

64 Ad confirmationem respondemus admitendo maiorem eadem distinctione, ita ut ratio talis entis sit ratio formalis operandi, & actualitas conditio.

65 Ad confirmationem ultimam concedo maiorem, & minorem, & distinguo primum consequens: ergo

etiam ipsa causat ut existens: ita ut existentia sit conditio concedo, & ipsa virtus causæ ratio formalis, ita ut existentia sit ratio formalis operandi nego.

DISPUTATIO XV.

DE NOMINIBVS, NATVRA, & proprietatibus Subsistentiæ, & Suppositualitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

De significatione nominis Subsistentiæ, & Suppositualitatis.

SUBSISTENTIA sunt significationes subsistentiæ, maximaque varietas reperitur inter DD. dum subsistentiæ nomine vtuntur, nam primo Athanasius Arianorum maleus eius significationem nimium videtur extendere, comprehendendo quamcumque entitatem singularem etiam accidentis, quando ait: tres subsistentiæ orbis solatis, radius & lux, insuper tres subsistentiæ subiectum ignis, & vrens, & lucens, quod latissime prosequitur *rom. 2. in 99.* quarum prima est quid est Deus, *quæst. 4.* nisi velis, ut ait, P. Ruiz exponere vnum, & idem corpus esse triplex suppositum sola ratione distinctum, quatenus in eo recipiuntur tria accidentia, siue realiter, siue ratione distincta: Verumtamen hæc acceptio subsistentiæ nunquam à Theologis vsurpatur, non solum quia peregrina, & inaudita est, sed potissimum, quoniam Athanasius ibi non veram, & existentem similitudinem Trinitatis, sed distantissimam illius vmbra conatur ostendere.

Secundo sumitur apud PP. Græcos, subsistere 2 pro consistere, & subsistentia pro consistentia, nam Greg. Nicenus *Oratione cathegetica, cap. 1. ad finem*, Dei Verbum, inquit, eo quidem quod per se consistit, distinctum est, ac diuisum ab illo ex quo habet, quod consistit, similiter loquitur in *cap. 4. sub initio, & lib. de Trin. & Adventu Domini contra Iudeos, non procul à principio.* Subsistentia nomen pro consistentia sumit: idem Nicenus, *oratione Cathegetica, cap. 3. sub initio*, & Iustinus, *quæst. 17. ad Orthodoxos*, sed hæc acceptio eodem modo ampla videretur, ac prima, quia consistentia non solum subsistentiis, sed etiam accidentibus conuenit.

Tertio, significat subsistentia apud Aristotelem 3 ipsum actum existendi, quamvis apud antiquos Latinos, vix, aut nunquam in hac significatione reperiatur, sed in hac significatione Athanasius & Nicenus vtuntur verbo subsistenti, ad significandum, Deum existere non ab alio, sed à seipso, atque immutabiliter, ut constat ex ipso contextu Niceni, qui est optimus commentarius illius verbi; posset etiam aliquem mouere quod Gregorius Nicenus, *oratione Cathegetica, sub initio*, ait, Verbum, & Spiritus Dei essentialiter existunt, subsistunt, & consistunt; hæc autem significatio maxime communis est ad denotandas substantias, quæ non educuntur de potentia materiæ, sicut enim subsistere secundum locum dicitur terra propria virtute existens

stans circa centrum, reliqua vero inexistunt in illa, hic secundum existentiam dicuntur subsistere, quæ non innotant aliis, sed potius alia sunt in ipsis; iuxta quam significationem substantia in abstracto formaliter significat existentiam actualem subsistentis, quæ substantia non potest distingui ab ipsa entitate rei extra causas posita, neque potest illi conuenire per aliquod superadditum, neque per terminum substantialem, qui dicitur personalitas; ratio est, quia hunc modum existentia solum habent illa, quæ sunt per creationem, & conseruantur per actionem quæ correspondet creationi, quæ quidem res prius habent existentiam per solum concursum causæ efficientis, quam habeant terminum, qui est personalitas: ergo non habent actum existendi sine concursu subiecti, neque independentiam à subiecto per personalitatem, quæ sequitur ex natura, sed potius personalitas ex illa sequitur quia habet entitatem, & existentiam sine concursu causæ materialis subsistentis.

Quarto modo sumitur substantia pro substantia, quomodo Hilarius in libris de Synodis, de PP. Antiocheni Concilij loquens usus est, idcirco inquit tres substantias esse dixerunt substantiam personas, per substantias edocentes non substantiam Patris, & Filij, & Spiritus sancti diuersitate dissimilis essentia separantes. Ex quibus constat Hylarium vocem substantiam, qua PP. Græci illius Concilij vsi sunt, nomine latino substantia vertisse, & ideo tres in Deo substantias concessisse, docet etiam, ut bene adnotat P. Vasquez D. Thomas 1. part. q. 29. art. 2. in corpore, & ad secundum, his verbis, (ad secundum dicendum, quod sicut nos dicimus in diuinis pluraliter tres personas, & tres substantias, ita Græci dicunt tres hypostases; sed quia nomen substantia, quod secundum proprietatem significationis responderet hypostasi æquiuocatur apud nos, cum quandoque significet substantiam, & essentiam, quandoque hypostasim, ne possit esse erroris occasio maluerunt pro hypostasi transferre substantiam, quam substantiam, nomen latinum substantia respondere substantia, vel hypostasi: Græco eodem modo docet Aug. 1. de Trinit. cap. 6. Vbi scandalum non fuerit nullum esse incommo- dum tres substantias in Deo latine concedere, nam 4. de Trinit. cap. 9. & lib. 6. cap. 3. 4. & 5. & lib. 7. cap. 4. 5. & 6. affirmat apud Græcos tres concedi in Deo substantias, & Ioannes Papa lib. de duabus naturis contra Eutychetem, in hunc sensum capi posse nomen substantia; fatetur his verbis. Vno lumine illustratur simul, & tribus, tribus quidem secundum vniuersiusque proprietatem, siue substantiam, sicut placet aliquibus dicere, siue substantiam, & personam; nihil enim pro vocabulorum diuersitate dissidendum est, cum ad eundem sensum nominum diuersitas prouocet, & intellectum. Demum Boëtius lib. de duabus naturis, tria inquit esse nomina Græca & scilicet, quod essentiam latine ipse interpreta- tur, vsus sit, quam substantiam latine reddit, & ait vnam esse solum in Deo, id est, vnam substan- tiam & essentiam. Tertium denique hypostasis, quod latine vertit substantiam, & ita definit per- sonam rationalis naturæ indiuiduam substantiam, ac si pro substantia substantiam. intelligeret, & ideo eam rursus definit hoc modo rationalis naturæ indiuidua substantia, quo nomine sub- stantia frequentius vitur pro supposito, seu hypo- stasi; ex quibus manifestum est si vim vocis, & pri- mariam significationem illius attendamus, idem esse latinis substantiam, & substantiam, & ita

tres posse in Deo concedi substantias sicut hypo- stases, & substantias, verum vsu Ecclesiastico no- men substantia, ita est accommodatum, ut solum ef- sentiam seu formam denotet, atque adeo non pos- sent in Deo concedi tres substantia, quare Iusti- nianus Imperator, & ipse Græcus in edicto fidei, ad Ioan. Pap. 11. columna 9. est autem in 1. volumine Conciliorum inquit, omnes SS. PP. consonanter nos docent aliud esse naturam seu substantiam, & formam, & aliud substantiam siue personam, id est hoc specialius, illud generalius, cui conso- nant verba Iustini martyris quæst. 17. ad Orthodoxos [diuinarum] (inquit) consistentiarum vnum sub- stantia est indiuiduum, sed tres est diuiduum] ita- que tres consistentia propriis nominibus sunt tres, ac quam consistentiam vocamus Patrem, non iam eandem vocamus filium, sed aliam: Trinitatem enim nominum dicimus esse Trinitatis consistentia- rum, non vnitate earum, itaque vnus est Deus, vno & indiuiduo substantia, sed tres personæ diui- sione consistentiarum; eandem veritatem docet se- quenti quæst. 18. & q. 129. ad Orthodoxos, & in ex- positione fidei de consensuali Trinitate, propius ad prin- cipium, quam ad medium. Hylarius ultra librum de Synodis, lib. 2. de Trinitate columna 2. & iterum, atque iterum post medium libri, & lib. 6. inter primi- pium, & medium, & lib. 7. col. 4. & 5. Idem docet atque S. Maximus toto fere libello de duabus lesu Christi naturis, qui habetur apud Damasenum post librum de duabus Christi voluntatibus Ambrosius, lib. 1. de fide ad Grauiam, cap. 9. prope medium, id confirmat his verbis: si de nomine substantia, aut naturæ diuinæ voluerint dicere, facile reuincuntur, quia & vsam græce & latine substantiam frequen- ter Scriptura memorabit, & Petrus vult nos, ut le- gimus, diuinæ consortes fieri naturæ, ad idem pro- bandum, instaurat plura testimonia Scripturæ lib. 3. de fide cap. 9. fere per totum, quale est illud Ps. 138. substantia mea in inferioribus terræ, quod probat intelligendum esse de substantia diuinitatis, quæ per animam rationalem post mortem descendit ad inferos; præterea confirmat verbis ler. 9. Non ac- ceperunt vocem substantia, à volatilibus vsque ad iumenta expauerunt, & defecerunt, quod eodem sensu 70. legunt; non audierunt vocem substantia, ubi licet Hieronimus substantiam dicat, non pro vsu id est pro essentia, sed pro diuinitate accipi; Amb- tamen accipit pro essentia diuina; & peculiariter au- tem Epiphanius hæresi 73. prope medium, essentia inquit nomen, nudo modo in veteri ac nouo testamento non habetur; sensus autem, & significatio eius vbi- que habetur dum dicitur substantia.

Quinto significat substantia, non solum sub- stantiam quomodocumque, sed personam id est integram, & in se vltimo terminatam substantia- liter, quæ propterea non possunt vniri aliis sub- stantialiter, qui est frequentior vsus huius vocis, & solum verificatur, ut dixi in personis, & suppo- sitis integris, iuxta quam significationem substantia in abstracto nihil aliud est, quam vltima forma rei, sic existens, & terminus substantialis naturæ, quæ in natura intellectuali est personalitas, & in hoc sensu definitur in Concil. Niceno, dum dicitur: Si quis negauerit vnam diuinitatem in tribus sub- stantiis existentem anathema sit, & in Concilio Te- letano, 11. in confess. fidei, definitur vnam tantum in Deo esse substantiam tribus substantiis constantem eodem modo loquitur Nicenum Concilium sess. 2. ubi hæc habent PP. Niceni: vna est diuinitas sanctæ Trinitatis, quæ in tribus substantiis perfectis, & æqualibus consideratur, hoc est in tribus personis, Concilium

Concilium item Ephesinum primum tom. 5. cap. 1. anathematismo 4. Si quis, inquit, eas voces, quæ ab Apostolicis, & evangelicis scriptis de Christo dicuntur duabus personis, hoc est substantiis disti- buit, &c. Atque eodem modo loquitur frequenter, idem Concilium in *profess. fidei*, Calcedonenſe Con- cilium *actione 5. in secunda fidei confessione, quæ est in fine actionis*. In vnam, inquit, substantiam concur- rente, licet alia translatio legat in vna coeunte per- sona, in 6. Synodo; quæ est Constantinopolitana 3. *actione 4. Agato Papa in epist. 2. quæ est instructio legatorum columna 2. dicit Trinitatem substantiarum siue personarum, & sæpe repetit substantias pro personis in eadem 6. Synodo, Sophronius Patriar- cha act. 11. epist. professionis fidei column. 2. 3. & 4. tres substantias repetit; 3. quoque verbo, & act. 17. in *desin. fidei, propius ad finem, quam ad medium*; decernit iterum, atque iterum vnam personam, & substantiam Christi Domini, 5. Synodus generalis, quæ est Constantinopolitana 2. in *confession. seu colla- tione 8. Can. 1. ana hematisat eum, qui non confitetur vnam Deitatem in tribus substantiis siue per- sonis, & eadem collatione 8. canone 5. & 8. decernit non esse duas personas, siue substantias, sed vnam personam, & substantiam Christi Domini Conc. Nic. 2. quia est generale 7. act. 3. in *confess. fidei Tharasi*, frequenter dicit tres substantias, & longe inferius in *exemplari literarum Theodori Patriarche Hierosolym.* sub initium tres hypostasias, siue substantias prædi- cantur, & damnat Sabellianos, quoniam Deum contrahebant in vnam hypostasiam. Aug. lib. 5. de Trin. cap. 3. in *fin. plerique, inquit nostri, id est Catholici, qui Græco tractant eloquio dicere consueverunt, vnam vnam, tres hypostasias, quod est latine vnam essentiam tres substantias, & continuo in cap. 9. sub- iungit, sed quia nostra loquendi consuetudo iam obtinuit, ut hoc intelligatur, cum dicimus essen- tiam quod intelligitur, cum dicimus substan- tiam, non audemus dicere vnam essentiam tres substantias, unde lib. 7. cap. 6. in principio, idem con- firmat. Paulinus Thessalonicens. semper utebatur illis verbis tribus substantiis, & personis, & vna essentia, clarissime autem Rusticus in *disp. contra Acephalos, inter principium, & medium, ait substantia interdum personam significat, nonnunquam ve- ro substantiam, in sancta enim Synodo Ephesi- num utrumque monstratur.****

6 Ultimo propriissime sumitur substantia, ut in *ulti- ma quæst.* contabit pro ratione formali existendi per se abstrahendo à personalitate, de quo agitur la- tissime loco citato.

7 Supposititas autem idem est latine quod Græcè hypostasis, hypostasis autem variis modis sumitur, primo enim significat essentiam, ut apud Athanas. *oratione 5. contra Arianos, paulo post principium, quemadmodum, inquit, vnum principium, & pro- eo principio vnus Deus, ita plane, ac reuera vna est essentia, & hypostasis, quæ dicit: ego sum, qui sum, & non duplex. Nec duo sint principia; iterum ipse Atha. epist. ad Episcopos Africanos non procul a te medium, scribit Nicen. PP. Scripturas spi- rare, ac redolere loquente ipso Deo, tum in libro Exodus: Ego sum, qui sum, tum per Ierem. quis est in substantia eius, & paulo post, & si steterint in hypo- stasi mea, & audissent verba mea; hypostasis autem essentia est. neque aliud significatum habet nisi hoc ipsum quod est, quod Ierem. Hyparxim nominauit, dicens, non addidit vocem Hyparxeos, nam & hy- postasis & vna, id ipsum est quod Hyparxis. Budæus autem, in *commentariis lingua Græca* notat Hypar- xim parum ab hypostasi distare, quod ad rem præ-*

sentem attinet in eisdem verbis Ierem. essentiam, & hypostasim idem esse supposuit Epiphanius *heresi 69. fol. pen. dicens, substantia & essentia idem est ratione hypostasisque, consistit enim Dominus in substantia sua, & hoc splendor gloriæ & caracter substantiæ ipsius, & Hieron. Ierem. 23. vers. 18. & 22. refert 70. & Theodosionem Interpretatos esse verbum Hebræicum substantiam, siue substantiam, August. lib. 5. de Trinit. cap. 3. *proprie finem, ait essentiam dico, quæ Græcè vna dicitur, quam vltatius substantiam vocamus, dicunt quidem, & illi hypostasim, sed nescio quid volunt, inter esse, inter vnam, & hy- postasim, & lib. 7. cap. 4. initio dictum est à nostris Græcis vna essentia tres substantiæ, à Latinis autem vna essentia, vel substantia tres personæ, quia non aliter in latino sermone essentia quam substantia so- let intelligi, eodem modo vitur vocabulo hyposta- sis Hieronymus epist. 57. ad Damas. in medio; tota, inquit, secularium literarum schola nihil aliud hy- postasim, nisi vnam nouit, unde post pauca inferit quisquis tria esse, hoc est tres esse hypostasias, id est vnas dicit, sub nomine pietatis tres naturas cona- tur asserere; & paulo inferius taceantur tres hypo- stasias, si placet, & vna teneatur, atque iterum ve- nenum sub melle latet, transfigurauit se Angelus Satanae in Angelum lucis. Mag. in 1. dist. 26. cap. 1. conatur exulare Hieron. & recte quidem quantum ad sententiam de re ipsa, & dogmate fidei, falso ta- men ait Hieronymum minime negasse dicendas esse tres hypostasias, & hoc nomine vtendum esse lib. Papa in fragmento epist. ad Athanas. quæ in recentio- ribus Conciliorum editionibus est epist. 10. & inter opera Athanas. ponitur post expositionem fidei, Athanas. ait, Trinitatē esse sub vna hypostasi, non enim disperi- tur Filius, aut Spiritus sanctus à patre hypostasi, quæ implet cælum & terram; est igitur, ut dixi Trinitas in vna hypostasi non diuisa, sed per essen- tiam vna: sic ille, nam in codice Græco Latino Athan. legitur hypostasis; quoties interpretes vertit substan- tia, quam ex contextu manifestum est accipi pro na- tura substantiali, & communi tribus personis Con- cilium Sardisense qua parte Catholicum & approba- tum est epist. Synodali 3. inter medium & finem, ubi Latini codices legunt nos hanc habemus Catholi- cam, & Apostolicam traditionem, & fidem atque confessionem vnam esse substantiam Patris & Filij, & Spiritus sancti: in Græco, & apud Theodoretum, lib. 2. *historia Ecclesiastica, cap. 8. propius ad medium, quam ad finem, ita legitur, quod vna sit hypostasis, sed idem Concil. ibidem exponit vnam esse hypo- stasim; si hypostasis accipitur pro essentia, ut hæ- retici solebant accipere; secunda etiam acceptio hy- postasis, seu supposititas sumitur apud aliquos, pro substantia, ut apud Boetium lib. de duabus naturis inter principium & medium, ideo hypostasias inquit Græci indiuiduas substantias vocauerunt, quoniam cæteris subsunt, & quibuldam, quasi accidentibus suppositæ subiectæque sunt, neque propterea no- men hypostasis per Metaphoram, vel attributionem aut analogiam dicitur de substantiis, inquit liberius, sed proprie, & immediate illis coheret nomen pro- pter impositionem, & communem consensum Phi- losophorum: tertio sumitur acceptio hypostasis, pro substantia, quomodocunque, & non quate- nus supposititatem significat, ut probatur ex Atha- nas. *serm. in Euangel. de sanctissima Deipara, ubi sic ait, hypostasis sua interpretatione designat id quod subsistit: Hieron. etiā supra vocitatus sic ait: hyposta- ses significant substantias, Theodoret, in breuiario li- berati in cap. vlt. additionum, quod incipit; quid est natura, ita exponit substantia, & hypostasis in nol-****

lo significatorum differunt, nisi nomine; substantia enim hypostasis est, sed natura quidem & substantia generale quoddam substantia vero atque hypostasis quoddam proprium significant; Boëtius hoc etiam ipsum expresse, *lib. de duabus naturis, multo propius ad medium quam ad principium*, ubi de Deo sic loquitur, est hypostasis id est, substantia, subsistit enim nullo indigens: unde dicimus unam esse viam, vel usum id est essentiam, vel substantiam Deitatis.

8 Quattro sumitur pro termino substantiali ultimo terminante, & complente naturam substantialem, de quo nobis agendum est *ultima quest. latissime*, & licet verum sit, quod vocabulum hypostasis ex prima nominis impositione, atque etymologia subsistendi fuisse latum, & indifferens, ut ex exceptionibus supra positis patet, & etiam quia ut in hac quarta dicimus, sumatur etiam pro quocunque supposito, & suppositivitate siue sit in natura intellectuali, vel in sensibili: verum tamen communis usus, non modo latinorum, sed etiam grecorum PP. restringit vocabulum, ut solum modo supposita substantiarum intelligentium appellentur hypostases, cuius rationem reddit Boëtius, *lib. de duabus naturis, propius ad medium, quam ad principium*, dicens, quare autem de irrationalibus animalibus, Græci hypostasis non dicat, sicut nos de eisdem nomen substantiæ prædicamus: hæc est ratio, quoniam nomen ex hoc meliori applicatum est, quod ipsum S. Thomas in *propositi q. 29. art. 2. ad 1.* ait ratione suæ excellentiæ, quod idem ab omnibus scholasticis recipitur, unde propria significatio hypostasis est idem quod persona, seu personalitas ut ait D. Hieronymus in *expositione symboli ad Damasum, tom. 9. epist. 19.* his verbis, non enim nomina tantummodo, sed etiam nominum proprietates, id est personas, vel ut Græci expriment hypostases: Boëtius *lib. de duabus naturis*, cum dixisset persona est rationalis natura individua substantia, continuo subiungit, nos hac definitione eam, quam Græci hypostasis dicunt terminavimus, hoc est definiimus, itaque apud Boëtium eadem est definitio hypostasis, & personæ seu personalitatis, & paulo inferius, peritior (inquit) Græcia sermonum hypostasis vocat individua personam; & post pauca, substantias intelligentes particulariter subsistentes hypostases appellantur in Concilio Florentino, *sessio 19.* Marco tacite approbante Concilium dicit tres sunt hypostases, & personæ reinvicem differentes. Chrysostomus *homil. 5. de incomprehensibili Dei natura colum. 2.* indifferenter utitur his nominibus, dicens personam siue hypostasis, aliam esse Filij quam Patris, de quo post pauca subdit, prima illa, & ingenta hypostasis, siue persona, confirmat idem Cyrillus Alexandrinus, *libro secundo thesauri capite 3.* in qua acceptione ita omnes scholastici, & PP. Theologi unanimiter persistunt, ut nullo modo possit hoc tempore de hac veritate dubitare.

9 Ultima tandem, & ut bene adnotat P. Didacus Ruiz peregrina, & apud ceteros omnes DD. nunquam audita est acceptio nominis hypostasis ita restricta ut eam tantum personam significet, qua subsistit posterius origine, quasi sub principio producente, iuxta quam acceptionem P. non est hypostasis, sed tantum Verbum, & Spiritus sanctus, ait enim Atha. *serm. in Evangelium, de Sanctissima Deipara*, postquam semel à Patre prodidit hypostasis est substantia est statum indissolubilem ex quo genitum est possidens; nam hypostasis sua interpretatione designat id quod subsistit, hoc est quasi secundo ordine consistit, siquidem Pater quatenus est auctor Geniti, Filium ut genitum sub se habet.

Confirmat autem observans propositionem, *hypo*, valere idem quod præpositio apud Ioan. 1. cum dicitur, Verbum erat apud Deum, sed hæc acceptio aperte opponitur Cyrillo Alexandrino, *lib. 5. thesauri capite tertio*. ubi sic ait, ut hypostasis, quæ generat, & quæ generatur divina Scriptura notionibus distingueret Patris, & Filij nominibus vsa est, & *lib. 12. thesauri, capite 15. sub initium* docet Filium esse alium hypostaticè à Patre, ubi D. Cyrillus aperte asserit, non solum Filium, & Spiritum sanctum sed etiam Patrem esse vere hypostasis; cui consonat Chrysostomus *homil. 5. de incomprehensibili Dei natura, columna secunda*, ubi loquens de Patre sic ait, prima illa, & ingenita hypostasis siue persona, sed clarissime Aug. *lib. 7. de Trinitate cap. 6. in principio*, hanc veritatem confirmat his verbis: Quamquam, & illi videlicet Græci si vellent, sicut dicunt tres substantias, tres hypostases, possent dicere hoc est tres personas, tria prosopa, illud autem maluerunt.

Nomen persona, ut inquit Boëtius, *lib. de duabus naturis*, dictum est à personando, circumflexa penultima, quod si acutatur antepenultima, aperissime à sono dicta videbitur, idcirco autem à sono, quia concavitare ipsa maior necesse est volvatur sonus, inde etiam larva, & facies conficta persona dicitur, & Græcè prosopon, & in vtraque lingua nomen ducitur à verbo personare, quod est clarius, aut vehementius sonare, propterea quod os personæ cooperimento relictum vndique quaque tantum vocis emittende via apertum magis canonum sonum emitteret, id adnotavit Boëtius nuper citatus, & clarius apud Gellium Bassus, ipse autem Boëtius plenum initium, & personæ etymologiam inquirens sic prosequitur; nomen personæ videri aliunde tractum, ex his scilicet personis, quæ in Comædiis Tragædiisque, eos quorum interest homines representabant, quod vero persona prius significaverit faciem, ut supra dixi supponunt sine dubio Patres Concilij Niceni, *lib. 2. dicentes*, cum personam audimus, ne suspicemur, quod est divinum habere humanam effigiem, expers est enim compositionis atque figuræ, ut in principio disputationum, tu ipse sicut & nos, confessus est, nam & celum & terram personam habere testantur, quemadmodum, & ipse Dominus in Evangelio ad Scribas, & Phariseos loquens aiebat hypocritæ faciem siue personam calis, & terræ dijudicare non sis, & quæ sequuntur, quicquid enim per se subsistit, quatenus per se subsistit, proprie natura personam, siue faciem, siue figuram habere dicitur; quoniam autem Concilium Nicenum verbis relatis mentionem fecerit Evangelij eodem Evangelio, hanc acceptionem confirmare corroborandamque operæ pretium duxi, quia quod *Marci 12.* dicitur, Neque vides in faciem *Matth. 22.* dicitur non respicis personam, ac denique quod Græcè prosopon significet, nunc faciem nunc vero personam dedit occasionem multis antiquioribus codicibus, ut 2. *Corinth. 1. versu 11.* legerent ex multarum personarum faciem, cum vera lectio dicat, ex multorum personis inde etiam factum est, ut proprietates personales appellentur Characteres, & personæ dicantur per illas figuras: hæc etiam loquutio aniam præbuit miserrime errandi valles, qui his verbis, *lib. 7. Elegantiarum* impudens reprehendit Boëtium quod individuum intellectuale personam nuncupaverit, persona non magis est in homine quam in bruto, quod si de Deo dicenda est, non magis significabit substantiam, quam qualitatē quia tam in Deo quam in homine nomen significat qualitatē alicuius substantiæ.

Quæst. II. Quid addat suppositum, &c. 57

stantiæ, qua vna differt ab alia; unde quas in Deo Theologi personas ponunt eas esse tres qualitates, verumtamen vt bene ait P. Ruiz periculosa fuit & errori proxima Vallæ temeritas; nam communis vltus Conciliorum, & PP. hæc nomina Propositionis & persona refert non ad solam qualitatem, sed ad substantiam. nec ampliat vt irrationalibus tribuatur; sed restringit ad solas substantias rationales, vt patet; deinde quia in Scripturis passim legimus non esse Deum acceptatorem personarum, vt *Actor* 10. & *ad Rom.* 2. & *ad Ephes.* 6. & *alii in locis*, vbi persona significat ipsum humanum suppositum, sicut etiam quando prohibetur nobis acceptio personarum, vt *Iacob.* 2. & *Deut.* 1. clarius autem pro singulari homine ponitur persona *Iudicum* 11. quando Iephte misit nuntios, qui ex persona sua dicerent, &c. Deinde Cicero sapissime vtitur nomine personæ ad significandum hominem particularem, vt patet ex infinitis locis, qui reperiuntur in thesauro Ciceronis & Nisolio, & in Iure ciuili eodem modo accipitur, vt constat ex lege *Imperator. Antonii. ff. de pactis*, quod etiam docet Bartol. in lege, sed & hac in principio, ff. de procur. & in instit. de adoptionibus, s. cum autem impubes, & lege 7. codice de incest. & in l. feriali codi. de impub. & aliis subtit. & specialiter l. excepta, l. pari. ff. de minorib. & leg. 1. ff. de statu hominum, & titulo per quas personas, &c. deinde falsissimum est quod ait Vallæ, dum ait personas quas Theologi ponunt in Deo esse tres qualitates, hæreticum enim est tribuere propriam qualitatem Deo, propria enim qualitas verum accidens reale est, accidens autem reale creatura, & non Deus est, sed in Deo quicquid est, Deus est, vt patet ex fide Catholica; ergo in Deo non est vera qualitas. Deinde quia tres personas vocant Theologi in Deo tria supposita realiter inter se distincta, Patrem nimirum, Filium, & Spiritum Sanctum; atqui Pater, Filius, & Spiritus Sanctus non sunt tres qualitates; ergo falso asseritur ab hoc grammatico tres personas à Theologis positas esse tres qualitates; sed quid mirum cum iste insanus è sutrina proflens, vt ait Hurr. ultra crepidas procacitatem, & ignorantiam patefecerit.

Vltimo sumitur persona propriissime pro supposito intellectuali, vt patet ex his quæ dicemus. In vltima quæst. huius disputationis, quid autem significet essentia; quid natura, tum in disputationibus supra positis, tum in physicis latissime dictum manet.

& ab illo dependet: addit etiam necessariam esse negationem aptitudinalis dependentiæ propter animam rationalem, quæ non solum dum corpori vnita est non est suppositum, quia actus est in supposito; verum etiam dum est separata suppositum non est quia apta est dependere à supposito, seu potius illud componere, probatur primo ex Aristotele 7. met. tex. 21. vbi ait, quidditatem esse idem cum re; cuius est quidditas, & tex. 9. quidditatem in his offibus, & carnibus esse Socratem, & suppositum supra naturam non addit aliquid posituum, cum ex Philosopho quidditas, & natura idem sint quod Socratis suppositum.

Secundo suppositum debet intelligi constitutum, ante quemcumque modum, & passionem naturæ; omnis enim proprietas adueniens naturæ est propria suppositi: ergo ratio suppositi debet intelligi ante quemcumque modum & entitatem naturæ superadditam, sed non posset intelligi, si esset ratio positiua substantiæ, cum omnis ratio positiua adueniens naturæ supponat existentiam: ergo.

Tertio substantia humana non est conuersa in substantiam Verbi, sed si fuisset positiua, fuisset conuersa in substantiam Verbi; ergo non est positiua; maior est certa in fide: minor probatur, ideo substantia panis dicitur conuersa in corpus Christi, quia definit esse ex vi præsentia corporis Christi, sed similiter ex vi præsentia hypostaticæ Verbi desineret esse substantia humana si esset positiua: ergo.

Vltimo non possunt recte intelligi incarnationis mysterium, & ea quæ de illo Patres docent, posito illo positiuo, inde enim fieret illud positum esse neque assumptum, neque assumptibile à Verbo, atque ita non assumpsisset Verbum, omnem rem, quam in natura humana plantauit, quod est expresse contra Damascenum lib. 3. c. 6. sequitur deinde humanitatem Christi carere aliqua perfectione maxime connaturali homini quod est inconueniens.

Secunda sententia, quæ parum verbis scilicet tantum videtur distare ab hac Scoti est Durandi, asserentis nihil addere realiter suppositum supra naturam, ac per consequens sola ratione distinguere hominem, & humanitatem vt concretum, & abstractum, & probatur.

Homo idem est, quod suppositum humanum: sed homo non continet aliquid præter materiam, formam & vnionem: ergo suppositum humanum non continet amplius; unde ille modus substantiæ ficticius est, quia in definitione hominis non includitur.

QVÆSTIO II.

Quid addat suppositum supra naturam.

SECTIO I.

Aduersaria sententia ponitur.

Prima sententia est Scoti dist. 1. art. 6. & dist. 6. q. 1. suppositum supra naturam addere negationem duplicis dependentiæ, actualis scilicet, & aptitudinalis dependentiæ ad aliquod suppositum; Humanitas enim Christi, suppositum non est solum, quia substantialiter est vnita Verbo, I. P. Tom. 11.

SECTIO II.

Nostra sententia probatur.

Prima conclusio: substantia seu supposita-
litas non est negatio sed positium addi-
tum supra naturam. Hæc sententia est com-
munis inter Doctores Catholicos, & proba-
tur sic primo authoritate, & decreto secun-
di Concilij Constantinopolitani, seu 5. synod.
generalis, can. 4. ibi. Nestoriani Deum, Ver-
bum, & Iesum Christum vocantes & hominem
separatum Christum, & Filium nominantes, &
duas personas manifeste dicentes, & Conc. Ephe.
can. 3. ibi: si quis in Christo vno diuidit sub-
stantias

H

stantias

stentias post unitatem, sola societate conjungens eas quæ secundum dignitatem est, hominem, non humanitatem Verbum assumpsisse anathema sit: quibus decretis damnata est hæresis Nestorij & Anastasij, eius præbyteri, & Theodori Noplietani assentientium in Christo duas esse personas Verbumque diuinum assumpsisse, non solum humanitatem, sed hominem etiam, hoc est personam creatam, & assumendo personam consumpsisse naturam, has enim omnium hæreses damnauerunt hæc celeberrima sub anathemate Concilia, sed hæc decreta Conciliorum non bene subsisterent, si persona vel suppositum supra naturam adderet solam negationem, & non positium, nec legitime possent exponi hæ locutiones, si in homine præter naturam humanam non est aliquid reale, quod compleat rationem personæ, quod impeditis in Christi humanitate per unionem Verbi suppleto Verbo in illa natura personalitatem humanam, ut communis Patrum, & Theologorum consensus persuadet: ergo falsum est assertum Scoti; minor patet, quia si verum esset, addi solum negationem unionis supra naturam; solum dicerent Concilia ut Scotus Verbum assumendo humanitatem impedivisse, seu abstulisse negationem unionis, vel cum dicunt non assumpsisse, solum dicerent, non assumpsisse naturam, quæ miserit sine unione, & iuxta hanc sententiam Scoti, habent hunc sensum illa verba; Verbum sibi vniuit humanitatem, non relinquens eam sine unione ad se, quod est summe ridiculum; quapropter: ð admirabilem definitionem, exclamat Pater Hurtado, & quidem valde indigebat Ecclesia Dei, ut 320. Patres in Concilio cogerentur ut definiunt Verbum assumpsisse naturam humanam, illam sibi uniens non relinquens irunitam! ac si in Hispania totius regni status cogerentur ad deliberandum de summa totius Regni, ac postea sancirent hominem sedentem, non stare, & quiescentem non currere: quæ sunt, ut dicitur hispane *Verdades de Pedro Grullo*, quis non arbitraretur eos homines esse nugaces, neque hic sensus quæstionis incidit in hæreticorum mentes, sed illi adstruebant Verbum diuinum facta unionem esse duas personas, non autem humanitatem asseriebant; facta unionem esse unitam, & non unitam, neque Ecclesia eos damnat ob hanc secundam propositionem, sed quia admissa unionem, admittunt in Christo duas personas, assumpsisseque Verbum diuinum hominem, seu suppositum creatum. Sancti vero Patres aiunt eos miserrime errasse, quia non distinguunt naturam à supposito positivæ, at illi recte distinguebant unionem ab eius privatione; aliud ergo hæretici volunt, quod Ecclesia damnat, ð quanto iure hæretici Concilia iriderent, si aduersus eorum insanias definiret humanitatem ita esse unitam Verbo, ut manserit unita, id est, quod non manserit non unita; neque opus est alio argumento, contra Durandum & Scotum, nisi ex eorum sententiis multas definitiones Ecclesiæ, quibus vniuersus nititur Christianissimus, reddi ineptas, ridiculas, atque nugaces, ut redduntur explicatione Scoti, ut asserunt Pater Suarez, in *metaph.* P. Valen. 4. *Tomo.*

7 Secundo probatur: sic omnis proprietas, & exercitium entitatis positivæ, dicit perfectionem positivam: sed subsistentia est proprietas, & exercitium substantiæ: ergo dicit perfectionem positivam: unde adæquate non est solum negatio,

unionis, & dependentiæ: maior est evidens differentia per omnia attributa & proprietates cuiuscunque gradus; nam incipiendo in ente, attributa entis in sententia Scoti, etiam unitas adæquate dicunt positivam rationem, vel rationem entis in nostra sententia dicunt inadæquate saltem perfectionem entis; sed demus, quod attributa entis adæquate sunt negationes, hoc est quia nullum positivum potest dari æquale respectu entis, quod potest dari respectu substantiæ, cum substantia non sit positivum ut sic, sed inferius respectu illius, & in inferiori, verbi gratia, in accidenti; datur proprietas positivæ, verbi gratia, inhærentiæ; Deus dicit omnia attributa positivæ in sententia Scoti, vel inadæquate in omnium sententia; Angeli habent proprietates positivæ, verbi gratia, summam agilitatem, intellectum non discursivum quoad naturalia, de quibus postea tractabitur, si deur locus, corpus habet pro proprietate quantitatem, gravitatem, vel leuitatem, quæ in omnium sententia positivæ entia sunt & realiter distincta, ut patet ex separatione à substantia panis; vivens autem habet potentiam motivam, generativam & nutritivam animal sensus externos, & internos; & appetitum, homo admirabilitatem, risibilitatem & equus hinnibilitatem.

Ex quibus omnibus colligo in omni gradu, & ordine entis dari attributa, quæ non sunt absolute & adæquate negationes, & in sententia Scoti absolute, & adæquate positivæ, loquendo autem de proprietatibus rigorosis, omnes sunt absolute entia positivæ: ergo etiam in gradu entis per se, & substantiæ, ut sic, subsistentia, quæ non est attributum, sed proprietas eius debet esse positivæ, & minime negativæ, & ratio à priori huius graduationis est, quia proprietas, & exercitium adæquatum alicuius naturalis debet commensurari cum perfectione essentia, quia essentia est radix, & mensura proprietatum. unde gradum perfectionis essentia sequuntur proprietates illius, & ideo intellectus Angelus est perfectior intellectu hominis, & sic est sine discursu, & scientia Angelus est comprehensiva, & in hac perfectione excedit scientiam hominis, risibilitas & capacitas discipline excedunt hinnibilitatem, & rugibilitatem, sed essentia substantiæ, & cuiuscunque gradus includit primario, & principaliter perfectionem positivam: ergo proprietas, & exercitium adæquatum substantiæ naturalis, quæ naturaliter sequitur perfectionem illius, uti mensuræ propriæ, à qua accipit essentiam, & perfectionem totam, debet esse ratio positivæ, & ad minus non adæquate negativæ, & si non assentiantur huic discursui, reddant rationem Aduersarij, quare omnis proprietas, & passio dicant adæquatam rationem positivam, & in sententia Scoti, omnia etiam attributa, nullam enim reddent certissime aliam, si attenta mente indagatione ponderauerint ordinem, & proportionem naturalem rerum inter mensuram, & mensurabile, inter essentiam, & proprietatem, inter actum primum quidditativum, & passionale: ergo si subsistentia est proprietas substantiæ cõpletæ, debet esse positivæ adæquate, & quod verius est, non debet esse adæquate negativæ; mirum est, non debet esse demonstratur, quia nihil aliud nor præcipua sic demonstratur, quia nihil aliud est proprium seu proprietas, nisi quod convenit omni soli, & semper & conversim prædicatur: sed supposititalitas convenit sine dubio omni substantiæ completæ, soli substantiæ completæ, & semper.

Quaest. II. Quid addat suppositum &c. 59

semper, ita necessario; solum hac lex per miraculum possit alterari, ut est in mysterio Incarnationis, ubi licet destructa fuerit supposititas creata ne hac lex omnino, aut omnino in irritum caderet; ipsum Verbum diuinum suppleuit rationem suppositi, & personae creatae, & conuersum praedicatur, nam hoc est verum: est suppositum, ergo substantia omnino completa; & conuerso: ergo conuenit ei omnis adaequata definitio proprietatis.

8 Dices non esse proprietatem quia est negatio. Mira solutio: Respondeo noscatur subiectum, seu responsio admirabilis petito principij.

9 Contra, omnis gradus entis inferior entis, ut sic, siue sit accidens reale, siue Deus, siue Angelus, siue viuens corporaliter, siue non viuens habet non solum negationem propriam, quia illa sola non sufficit ad exercendam perfectionem essentialis positivae, nec ad distinguendam, & constituendam a posteriori essentiam, cum proportionem mensurae, & mensurabilis naturalis, sed etiam posituum proprietatem: ergo imperfectissimo gradu entis, & inferiori sub ente, ut sic, non solum debet concedi negatio, seu aliqua proprietas positiva, ut tanquam per secundariam perfectionem primaria essentialis perfectio exerceatur, quia non est maior ratio, quare omnibus concedatur hoc, & non concedatur substantiae perfectissimae inter omnes gradus, ut sunt accidens, & modus: ergo est quid posituum, & non negatiuum substantia, quae proprietates substantiae est, & ut talis concedi debet.

10 Confirmatur, id per quod constituitur substantia in ratione maxime substantiae, & ut melius loquar, per quod completur; est perfectio ipsius substantiae positivae, alias per illud non compleretur in ratione maxime substantiae, sed per supposititatem completur substantia in esse maxime substantiae, & perfectissima substantiae; cum per illam completur, & constituitur in ratione primae substantiae, quae ab Aristotele, & communis Doctorum vocatur maxima, & perfectissima substantia, ergo substantia est perfectio positiva, quia nemo dat, quod non habet, nec potest reddere perfectum, quod non est perfectio, sicut album non albedo, ergo non est negatio adaequata quia illa ut sic, non est absolute perfectio, quae habet suppositum in quantum suppositum praecipue, quia in quocumque genere complementum, ut in genere accidentis inheretia in quantitate punctum, vel superficies, in qualitate indiuisibile intentionis sunt positiva entia intra latitudinem illius generis: ergo substantia, quae est complementum substantiae, debet esse positiva entitas substantialis, & non adaequata negatio, quia hac propria non est intra genus substantiae.

11 Tertio, quia quod habeat negationem vnionis naturae, vel communicationis, ut ipsi loquuntur, secundum aptitudinem ex modo positum oriri debet, quo ex se ita possit esse, ut repugnet alieno supposito communicari, quatenus cum tali modo positum est, nam si negatio vnionis aptitudinalis non oriretur ex modo aliquo contrario, sequeretur naturam creatam nunquam esse in proprio supposito, siquidem nunquam haberet negationem vnionis secundum aptitudinem, nam quando natura est per se, licet actu non vnatur alieno supposito, potest tamen eadem numero natura, secluso modo peculiari vniri, ergo secundum se secluso alio modo positum, nunquam habet negationem vnionis secundum aptitudinem, ac

proinde nunquam est in proprio supposito, etiam quando est per se, quod est absurdum posse autem vniri seu communicari, patet, quia potest augeri vnitis aliis partibus, &c. ut igitur dicamus naturam illam, quando per se est, esse completam in ratione suppositi, & habere negationem communicationis, tam actualis, quam aptitudinalis, ita ut non possit alteri communicari, ut ita dicam; asserere debemus, tunc habere modum aliquem posituum cum quo incommunicabilis sit, licet secundum se, sine illo modo communicari posset, & sit in proxima aptitudine, adhuc quando est cum negatione vnionis, quia negatio hoc non impedit, ut est in ceteris potentis, & ita fatendum est, negationem vnionis, seu communicationis, non conuenire naturae secundum se; nisi ratione alicuius modi, qui sit contrarius vnioni, seu ut ipsi dicunt communicationi actuali, & communicationi secundum aptitudinem.

Vltimo metaphysice, & denuo, sic probatur; supposititas, seu substantia, est ratio formalis existendi per se, & necessaria omnino, ut conferretur, & daret in rerum natura substantia, quae suppositum dicitur; ergo negatio vnionis, vel dependentiae, non potest esse supposititas: antecedens evidens est, quia in omnium sententia, illa est definitio supposititatis vel ad minus aequiualeat illi, vel per illud indicatur finis illius. Consequentia sic probatur. primo ex prima parte, quia existere per se est conceptus posituus, v.g. sicut posse existere per se in actu primo, est conceptus posituus, quia est ipsa essentia substantiae, & similiter existere per se in actu secundo, cum sit primum, & per se exercitium illius actus primi, debet esse entitas positua & non negatio, ut videre est in omni primario exercitio actus primi positui, v.g. in inheretia respectu accidentis, actione respectu agentis, tam immanenter, quam transeunter, & tandem in omni genere causae, ut videre est in receptione materiae, & in formatione formae, & hoc propter naturalem correspondentiam, & proportionem inter actum primum posituum, & inter actum secundum primum illius: ergo pura negatio dependentiae seu vnionis, non potest esse ratio formalis existendi per se, vnde nec substantia, vel supposititas, quae est exercitium primum, & per se substantiae, qui est actus primus posituus.

Idem probatur secunda parte antecedentis, quia impossibile est adhuc diuinitus, quod per vtrumque contradictorium formaliter, vel ut clarius loquar, ab vno contradictorio idem omnino effectus, vel quasi effectus sequatur, qui ab alio sit, ac fluit; sed per vnionem & dependentiam ad alienum suppositum, v.g. ad Verbum diuinum conferuatur in rerum natura humanitas, & persistit ac existit per se vere; ergo impossibile est quod negatione dependentiae, vel vnionis adhuc diuinitus conferuatur, & daret humanitas, v.g. quia ens per se est ratio constituendi substantiam in esse substantiae, impossibile est adhuc diuinitus, ut contradictorium illius, nempe negatio entis per se constituat substantiam, siue in primario effectu, siue in secundo, distinguendo illam ab accidenti, & quia actio conseruatiua Dei, & actio productiua dat esse termino producto, & conseruato, impossibile est adhuc diuinitus, ut quod fiebat per illas actiones fiat praecise per contradictoria illarum.

Clarius in Philosophia, quia apprehensio est conditio necessaria, vel ratio formalis ad hoc

ut voluntas operetur circa finem, adhuc diuinitus non poterit voluntas operari per præcise contradictorium apprehensionis, & ratio evidens à priori est, quia sicut contradictoria nullam dicunt convenientiam, nec æquivalentiam in esse vnius respectu alterius, sed summam, maximam, & immediatam repugnantiam, ac oppositionem in essendo, ita etiam in operando, & in effectibus, vel quasi effectibus debet esse eadem oppositio, sine aliqua convenientia, & æquivalentia; ita ut vnum contradictorium non possit supplere munus alterius: ergo si dependentia & vnio in genere terminatio à Deo, ut ab alieno supposito est ratio formalis conseruandi, & persistendi, cum de facto conseruetur, & persistat in rerum natura humanitas Christi, ita ut in hoc suppleat, quod deberet facere supposititas creata: ergo illa supposititas cuius munus supplet, & cuius loco subrogatur vnio ad Verbum diuinum, non solum naturaliter, sed nec per potentiam Dei absolutam poterit esse negatio vnionis, & dependentie ab alieno supposito, quia per vnum, contradictorium non potest suppleri munus alterius contradictorii, quare si suppletur per vnionem, & dependentiam posituam, quæ est modus positius substantialis munus supposititalitatis, talis supposititalitas creata non erit contradictorium illius vnionis seu dependentie, sed potius erit modus positius vnionis formaliter, v.g. materia prima persistit, & conseruatur in rerum natura, per vnionem ad formam substantialem & accidens per vnionem ad subiectum, quæ nec per potentiam Dei absolutam possunt conseruari ex vi præcisi, & solum contradictorii vnionis ad materiam primam, & ad subiectum, sed potius in omnium sententia sine aliqua tergiversatione accidens conseruatur ex vi actionis positivæ; vnde loco inherentie subrogatur actio perfectior, quæ modus positius est, qui ex eo quod talis est, potest supplere inherentiam accidentis ad subiectum; vnde si accidenti tollatur inherentia, & ingreditur loco illius precisa negatio inherentie destruetur absque dubio accidens illud: ergo tantum abest quod per vnum contradictorium conseruetur id quod conseruatur per aliud, ut potius destruetur ex vi illius precise: ergo si subsistentia est necessaria, ut res in suo esse conseruetur, & non destruetur, & hoc ipsum fit per vnionem, & dependentiam à supposito alieno diuinitus, evidenter colligitur supposititalitatem non esse contradictorium vnionis, & dependentie, hoc est negationem illarum, quia nec per potentiam Dei absolutam ut dixi vnum contradictorium potest facere quod alterum faciebat: ergo sine dubio sicut vnio, & dependentia, à supposito est entitas positua modalis, etiam supposititalitas cuius loco subrogatur erit entitas positua modalis.

15 Tandem sic argumentor metaphysice; quia negatio, quæ immediate fundatur in aliqua entitate, non potest tolli adhuc diuinitus, nisi destructa tali entitate positua, in qua fundabatur: tum sic, per te supposititalitas nihil aliud est quam negatio immediate fundata in natura completa, v.g. hominis, vel Angeli: ergo nullo modo potest tolli talis negatio, nec per potentiam Dei absolutam, nisi destructa entitate, in qua immediate fundatur, sed Deus potest tollere supposititalitatem creatam non destruendo naturam completam creatam: ergo signum evidens est talem supposititalitatem non esse negationem immediate fundatam in natura completa: illa prima

pars syllogismi sic probatur, quia negatio identitatis quæ est in entitate creata, immediate fundatur in ipsa entitate, non potest tolli ab ipsa, ac destrui, nisi destructa entitate, in qua immediate fundatur, & quia irrationalitas seu negatio rationalitatis fundatur immediate in entitate brutalitatis, non potest destrui talis negatio, quin destruetur ipsa brutalitas. Et quia negatio corporeitatis fundatur immediate in spiritualitate animæ, & Angeli, non potest destrui vlllo modo talis negatio corporeitatis, nisi destructis entitatibus Angeli, & animæ, in quibus immediate fundabatur talis negatio, & ratio à priori est, quia sicut talis negatio non conseruatur, nisi solum conseruata entitate, ita non potest destrui illa, nisi destructa solum entitate, in qua immediate fundatur, propter connectionem essentialem inter utramque repertam: ergo negatio, quæ immediate fundatur in aliqua entitate, non potest destrui nisi destructa entitate in qua immediate fundatur. Illa secunda minor sic probatur, quia in sententia Scoti vna natura creata potest suppositari per aliam, in quo casu sine dubio concedit Scotus naturam suppositatam non habere propriam supposititalitatem, ut contingit in mysterio Incarnationis, & nihilominus in illo casu remanet integra, & completa natura suppositata, nec destruitur per supposititalitatem alterius suppositi, sed potius completur in esse suppositi per illam supposititalitatem: ergo evidenter sequitur supposititalitatem, quæ deficit in tali natura suppositata non esse negationem immediate fundatam in natura, sed potius posituum modum, aut entitatem, quæ expellitur ab alia supposititalitate.

Dices naturam illam suppositatam impediri à supposito alieno ne illam consequatur negatio.

Sed contra, quia suppositum illud non potest impedire talem negationem, quia negatio non resultat ab eo, quod imitatur influxum physicum, sed solum ea, quæ per influxum physicum resultant, potest Deus impedire ne resultent per subtractionem sui concursus: ergo.

At hæc Deus non potest efficere, ut res quæ est existens à parte rei, non sit vna, & distincta ab omni alia quæ non est idem cum ipsa: ergo nec poterit impedire negationem illam actualis dependentie, si ex se consequatur naturam, cum non sit hæc minus intrinseca negatio quam illa quam superaddit vnitas supra ens.

Dices dupliciter posse tolli negationem à subiecto 1. per destructionem ipsius, in quo immediate fundatur negatio, ut si destrueretur aer, sine dubio destrueretur tenebræ, & si destrueretur materia, sine dubio destrueretur negatio formæ, quod etiam contingeret in cæcitate si destrueretur entitas oculi. 2. modo potest destrui negatio per introductionem contradictorii in subiectum ubi fundabatur negatio, ut quando destruantur tenebræ per introductionem luminis in aëre, & quando corrumpitur cæcitas per inductionem miraculosam visus in oculum, & hoc posteriori modo destruitur negatio dependentie in natura seu per introductionem vnionis ad suppositum alienum, quæ dependentia ad illud est, uti per contradictorium proprium.

Sed contra primo, quia negatio non potest destrui per introductionem contradictorii in subiectum talis negationis, aliàs talis negatio non negatio, sed priuatio esset, negatio enim in suo esse essentiali constituitur distinctio essentialis

lxxx

Quaest. II. Quid addat suppositum, &c. 61

liter à privatione, per connotationem essentialem ad subiectum ineptum, & incapax formae contradictoriae talis negationis, & è contra privatio talis est, quia est in subiecto apto nato recipiendi formam oppositam, ut ipsa luce clarius est: ergo vera negatio distincta à privatione non potest destrui, aut expelli à proprio subiecto, per introductionem formae positivae oppositae, cum subiectum talis negationis, cum sit ineptum, & incapax formae oppositae non possit recipere talem formam, cum quando deficit potentia passiva ad talem formam, necessario etiam debeat deficere potentia activa, quae possit introducere illam in tali subiecto, & ideo absolute impossibile est, ut introducatur forma positiva opposita in subiectum negationis propriae, v.g. quia Angelus dicit propriam negationem corporeitatis, nullo modo potest destrui talis negatio in Angelo per introductionem corporeitatis in ipsum, & quia creatura dicit negationem propriam divinitatis, haud quaquam potest destrui talis negatio per introductionem divinitatis in esse creatum, sed suppositivitas in sententia Scori est propriissima negatio naturalis vnionis ad suppositum alienum, cum naturaliter non possit vniri ad illud; sed solum per potentiam Dei absolutam: ergo non potest vlllo modo destrui talis negatio vnionis per formam oppositam introductam in subiectum illius negationis.

20 Secundo contra, & supponamus, talem negationem vnionis non propriam negationem esse, sed potius privationem, in eo enim casu certissimum esset nullo modo posse naturam humanam Petri vniri vnione hypostatica ad suppositum Ioannis, ita ut terminus formalis talis vnionis futurus esset suppositivitas Ioannis, quia nullo modo potest assumi natura ad negationem aliquam, ut esset suppositivitas illa Ioannis; negatio enim ut sic non potest esse formalis terminus vnionis realis, ut per se notum est, quia assumptio naturae extrinsecae ad propriam personalitatem non est sine reali, & positiva vnione naturae assumptae ad personalitatem, sed intelligi non potest vnionem positivam, & realem terminari ad negationem, quia vnio realis positiva extremorum positivorum realium vinculum esse debet, & ratio evidens à priori est quia positivum comparatum cum negatione est perfectum, seu bonum, sicut ens reale comparatum cum ente rationis est bonum, & perfectum; sed bonum ex D. Dionys. est ex integra causa; malum autem ex quocunque defectu, ideo enim homo non est, nec vocatur spiritualis, quia non est talis ex integra causa, licet aliqua illius causa sit spiritualis, scilicet anima; sed utrumque extremum, seu terminus est causa integra vnionis; ergo ut talis vnio sit bona hoc est positivum, utrumque extremum debet esse positivum; ita ut si aliquod extremum sit negativum, non possit esse vnio positiva, sicut, v.g. vnio inter ens reale & ens rationis non potest esse realis, hoc est bona in illo genere, quia solum vnum extremum non est reale, sed rationis, & ideo in omnium sententia rationis, ac firmum est entis realis ad ens rationis non posse dari vnionem realem: efficacia hoc vrgetur, vnio cecitatis ad oculum, tenebrarum ad aërem privationis formae substantialis ad materiam primam, non est positiva, sed negativa, quia solum vnum extremum est negativum, ex quo evidenter sequitur quod vnio positiva necessario, & essentialiter petat omnes terminos positivos,

sed vnio hypostatica naturae Petri ad suppositum Ioannis est vnio positiva, ut est vnio hypostatica naturae humanae ad suppositum divinum, quod nullus vnquam catholicorum potest negare: ergo suppositum Ioannis, vel suppositus illius est terminus positivus & non negatio.

Dices talem vnionem non esse positivam, sed negativam inter naturam Petri, & suppositum Ioannis.

Sed contra evidenter: ergo suppositivitas Petri est entitas positiva, patet hæc consequentia, quia quando vnum contradictorium est negatio, alterum contradictorium debet esse positivum seu affirmativum, quia contradictoria oppositio, quia est immediata, & maxima debet esse sine aliqua convenientia inter opposita, & sic nec potest esse inter secundam negationem, quae conveniunt in ratione negationis ut sic, nec inter duo entia positiva, quae conveniunt etiam maxime in ratione entitatis positivae ut sic, sed necessario debet intercedere inter duo extrema, quorum vnum sit positivum, & alterum negativum quod expresse asseruit Aristoteles (recipiturque ab omni schola tam Theologorum, quam Philosophorum) definiens contradictoriam oppositionem sic est affirmatio, & negatio eiusdem de eodem: vbi extrema oppositionis contradictoriae sunt affirmatio, & negatio, ut evidenter manifestetur, opposita contradictoriae ita debere esse, ut vnum necessario sit positivum, & alterum negatio ipsius, sed suppositivitas est contradictorium vnionis, seu dependentiae ad alterum suppositum, & per te vnio hypostatica quae est contradictorium suppositivitatis, est negatio seu vnio negativae: ergo suppositivitas, quae contradictorium illius est, erit sine dubio entitas positiva, quod sic vrgetur, quia per te suppositivitas est negatio vnionis seu dependentiae naturae Petri ad suppositum Ioannis, v.g. & per te etiam talis vnio, seu dependentia est etiam vnio negativae, seu negatio: ergo de primo ad ultimum suppositivitas est negatio negationis: ergo est affirmatio seu positiva entitas, quia duae negationes affirmant, & ideo communiter dicitur, negationem negationis esse affirmationem, quapropter inter Dialecticos idem est terminum affectum duplici negatione, ac terminum affirmativum. Et ideo hi termini aequivalent, ut patet ex terminis aequivalentibus, nonnullus, aliquis.

Tertio contra, quia illa vnio ad suppositum, quae hypostatica dicitur in casu in quo suppositum Petri terminaret naturam Ioannis esset vnio ad suppositum, & non ad suppositum, videlicet naturae Petri ad suppositum Ioannis esset ad suppositum ut supponimus, cum concedat Scotus posse naturam Petri suppositari per suppositum Ioannis, non esset ad suppositum, quia per illam vnionem per quam destruitur suppositivitas Petri, etiam necessario destrueretur suppositum, & suppositivitas Ioannis, quia non est maior ratio, quare per talem vnionem destruiatur suppositivitas naturae Petri quam suppositivitas naturae Ioannis; natura enim Petri ante vnionem erat suppositum, similiter erat suppositum natura Ioannis, & per vnionem utrumque vnitur, cur igitur illa vnio abstulit à natura Petri rationem suppositi, & non à natura Ioannis, quia per te de essentia suppositi est negatio vnionis ad aliud suppositum: sed per illam vnionem suppositum Petri alij supposito Ioannis vnitur: ergo per illam

H 3 vnionem,

unionem, sicut tanquam per contradictorium destruitur suppositum Petri, & non est iam suppositum, sic similiter suppositum Petri dic Ioannis destruitur per eadem unionem similiter, tanquam per contradictorium proprium, & non erit iam amplius suppositum, unde illa unio erit ad non suppositum, unde si ex alio capite est ad suppositum, ut concedunt Aduersarij, eadem unio erit ad suppositum & non ad suppositum simul: sed impossibile est quod idem sit, & non sit simul: ergo impossibile est quod talis unio sit ad suppositum, & non ad suppositum, sed hoc impossibile sequitur ex eo quod Scotus affirmet supposititalitatem esse negationem: ergo ne hæc inconuenientia impossibilia, & absurda contradicentia ipsi Scoto sequantur, dicendum est supposititalitatem esse entitatem positivam.

24 Primo Theologicæ sic argumentor, quia si negatio dependentiæ constitueret suppositum entitatem illam in qua datur talis negatio dependentiæ sequeretur dari in diuinis non solum tres personæ, sed etiam infinitæ personæ: sed hoc est hæreticum, & contra fidem: ergo supposititalitas non est negatio dependentiæ. Maior illa sic probatur, quia infinitæ perfectiones, ut v.g. omnipotentia, sapientia, iustitia, &c. quatenus existunt realiter in Deo, & sunt realiter Deus, sunt realiter, & a parte rei substantia, quia in Deo nullum verum reale accidens potest dari: sed istæ infinitæ perfectiones, & vnaquæque illarum, quatenus in sententia Scoti ex natura rei distinguuntur tam inter se, quam ab essentia diuina, & tam ab hac quam à relationibus non sunt substantia creata: ergo non sunt substantia dependens, sed potius substantia omnino independens: quia vnaquæque ex his perfectionibus, ut omnipotentia, verbi gratia, distinguuntur ab omni creatura, & ab omni ente participato, & secundo, quatenus creatura est & secundum rationem propriissimam creaturæ, & entis participati: atqui ens participatum, & creatura, quatenus ens participatum est, & secundum propriissimam rationem creaturæ dicit dependentiam ab alio: ergo omnipotentia diuina, quæ dicit negationem constitutui proprii, creaturæ, & propriissime rationis entis participati, siquidem vere, & realiter non est creatura, nec habet rationem entis participati habebit negationem dependentiæ, quæ propriissima ratio constitutiua creaturæ est: ergo omnipotentia quatenus distinguitur ex natura rei ab ipsa diuinitate, relationibus & perfectionibus est suppositum diuinum, quia suppositum nihil aliud est quam substantia cum supposititalitate: atqui omnipotentia diuina quatenus distinguitur ab illis perfectionibus est substantia cum supposititalitate, quia est substantia cum negatione dependentiæ: ergo est suppositum, & cum eadē ratio sit de cæteris perfectionibus infinitis diuinis, cum vnaquæque propterea distinguitur ab alia & ab ipsa diuinitate sit substantia habens supposititalitatem, quæ est negatio dependentiæ, vnaquæque ex illis, & omnes infinitæ perfectiones erunt infinita supposita distincta inter se ex natura rei: sed in Deo quicquid est suppositum, est persona: ergo in Deo dantur infinitæ personæ distinctæ inter se ex natura rei.

25 Dices omnipotentiam quatenus attributum ex natura rei distinctum non esse formaliter substantiam, ac proinde non esse suppositum, licet habeat negationem dependentiæ.

Sed contra primo, quia ex hoc sequitur negationem dependentiæ non esse supposititalitatem, quia supposititalitas solum conuenit substantiæ, ut constituat illam in esse suppositi: sed per te negatio dependentiæ conuenit non substantiæ formaliter, & existendo in aliquo, tanquam in connaturali subiecto non constituit illud suppositum: ergo negatio dependentiæ non est supposititalitas, quia si esset supposititalitas, necessario constitueret subiectum in quo est suppositum, quia est ratio formalis constituendi illud in esse talis, sicut impossibile est ut intellectio existat in homine, & non constituat illud in esse intelligentis, & lux existens in Sole non potest non constituere illum luminosum, cum luminosum nihil aliud sit, quam subiectum recipiens lucem & lux recepta in illo.

Secundo contra, quia nullo modo potest negari, quin natura diuina quatenus ex natura rei distinguitur à relationibus sit substantia, sicut quæcunque natura creata substantia est: atqui natura diuina propterea sic distincta nullam habet dependentiam ab alio, sed potius illius negationem tam aptitudinalem, quam actuale, quia non magis dependet natura à relatione, quam hæc ab illa: ergo si est substantia, & habet talem negationem propterea sit distincta, erit suppositum, & persona: unde una persona diuina erit communis tribus diuinis personis, quod est hæreticum. Item dantur quatuor personæ, quod etiam aperte contra fidem est: ergo ne hæc tam monstruosa absurda sequantur, dicendum est negationem dependentiæ non esse supposititalitatem.

Secundo Theologicæ sic argumentor: Suppositum, seu persona propterea distinguitur ratione à natura diuina, & à parte rei virtualiter non constituitur negatione: sed positio conceptu ratione nostra naturæ superaddito, qui in Patre realiter distinguitur à Filio, & est ratio constitutiua Patris in esse Patris, & in esse principij productiui filij, quod negationi nullo modo potest conuenire: ergo ratio suppositi ut sic non consistit in negatione: unde ergo colligit Scotus suppositum creatum negatione constitui cum includat conceptum suppositi ut sic, qui conceptus non consistit in negatione: cedo ergo mihi rationem suppositi communem Deo, & creaturis repertam in creaturis, sicut reperitur ratio substantiæ.

Dices suppositum ut sic non esse commune Deo & creaturis.

Sed mirum est hoc in Scotica schola admittentes conceptus vniuoce communes Deo, & creaturis, sicut ergo esse ens substantiam, iustitiam, sapientiam, &c. conueniunt vniuoce Deo, & creaturis, quia conueniunt eis, & in Deo, & creaturis, quia conueniunt esse suppositum rationem, cur non conuenit esse suppositum intrinsece vniuoce Deo, & creaturis, siquidem prædicatur intrinsece suppositum de Deo, & creaturis, præcipue cum vtrique attribuantur actiones, & denominationes ratione suppositi, cur etiam non habebunt rationem communem, cur etiam non habebunt attributa effectus, nem suppositi, cui similes attribuantur effectus, qui non ratione naturæ, sed suppositi solent tribui, præcipue quia definitio Boëtij de supposito communis est Deo, & creaturis; Angelus enim & Deus sunt substantiæ complete indiuiduæ intellectuales naturæ, sed minime rebus conuenientibus in esse, & in definito vlla datur definitio communis, ut videre est in æquiuocis: ergo per sona

Quæst. II. Quid addat suppositum, &c. 63

sona creata & increata conueniunt in ratione suppositi vt sic vniuoce: ergo persona creata non est negatio, alias nulla daretur conuenientia vniuoca inter personam creatam, & increatam, quia conceptui positio, & negationi, sicut nullus conuenit conceptus communis, ita inter illos nulla intercedit conuenientia vniuoca, quia ens & non ens in nullo conueniunt physice.

31 Virgetur, quia persona creata est participatio increata personæ: sed illa est positua, & conceptus posituus, cum ex se non includat infinitatem de se est participabilis in Deo, vt viuens intellectualem substantiam vt sic: ergo creata persona participat rationem posituam personæ à Deo, atq; adeo positua persona erit, cū neq; in ratione personæ, neq; in ratione posituæ personæ infinitudo, aut aliq; prædicatum incompatible cum creatura includatur, non in ratione personæ, cum creatura participet verā rationem personæ, nec in ratione posituæ, quia perfectior ratio positua est prædicatum essentialium, vt substantiæ intellectuales liberae, quam positua ratio personæ, cum in Deo sit illa ratio positua essentialis perfectio simpliciter simplex, sed perfectio secundum quid, & nihilominus illa maior perfectio positua essentialis participatur à creatura, verbi gratia, ab Angelo, ab ipsa positua entitas substantialis essentialiter intellectualem, & libera: ergo à fortiori poterit participare, & de facto participabit rationem posituam personæ à Deo, (& sic nihil infinitatis includit ratio posituæ personæ) quia ipsa persona increata participabilis positua est, sicut quia vnitas creata est participatio vnitatis increatæ, & illa dicit conceptum negatiuum, hæc etiam, quod adeo verum est, vt nullus sit conceptus participabilis à Deo posituus, qui participetur à creatura negatiue, tum etiam à fortiori, quia diuina est per se subsistens essentialiter absolute, vel cui essentialiter debetur subsistentia non distincta à parte rei ab ipsa natura, & nihilominus secundum rationem ei addi potest aliquid posituum, quod sit suppositualitas, vel personalitas, quodque relatiuum esse oportet propter perfectionem Dei, in quo nihil absolute potest esse omnino incommunicabile, in creatura vero natura non est per se essentialiterq; subsistens actualiter cum in Christo assumi potuerit sine propria subsistentia: ergo multo magis poterit ei addi aliquid posituum, quod realiter subsistat, quod licet absolute sit, tamen realiter incommunicabile propter suam imperfectionem, & ita constituat suppositum terminando rem ultimo incommunicabiliter subsistentem, nam si naturā diuinā cum sit maxime independentem, & actus purissimus habet posituam personalitatem virtualiter, & ratione à se distinctam, & in sententia Scoti ex natura rei, cum qua personam constituit, & complere intelligitur ad productiones in Trinitate immanentes, & ad transcentes, cur vt bene interrogat Hurtado eodem modo non ratiocinantur Duran. & Scotus in n. aturis creatis potentialitatem habentibus, aut cur volunt naturā creatam paucioribus egere quam diuinā, cum potius hæc propter summam actualitatem paucioribus egeat, quia dum creatura, indiget pluribus constitutiuis realiter distinctis, Deus sua vnica simplicissima, ac indiui-

dua entitate perfectissime, ac infinite constituitur, & quod creatura mille præstant instrumentis, Deus conficit sine vllo.

Secundo Theologicè sic argumentor ex mysterio Incarnationis, quia si suppositum supra naturam addit solum negationem, sequuntur duo absurda in fide, primum, quod Verbum diuinum ipsum vt sic non sit persona, & quod nec creatura sit persona, & sic Christus solum erit compositum ex natura humana, & diuina sine aliqua personalitate, quod est aperte hæreticum, secundum quod in Christo sunt duæ personæ & quod Verbum assumpsit personam creatam, quod etiam est manifesta hæresis.

Primum inconueniens sic probatur, quia in humana natura manet omnis res, & omnis modus realis, qui est increata persona, & tamen definit esse persona solum, quia vnitur, adueniente enim vno contradictorio destruitur alterum; cum autem vnio sit contradictorium negationis vnionis, quæ personalitas est necessario adueniente tali vnione tanquam contradictorio personalitatis ex templo sine dubio debet destrui personalitas, quæ est alterum contradictorium vnionis, sed Verbum diuinum etiam vnitur humanitati vere, & realiter: ergo Verbum etiam non erit persona, etiam si nulla re, vel modo priuatur: hæc consequentia sic patet, quia vbi est eadem ratio formalis est idem effectus, &c. Sed ratio vnionis præcisa tollit in creatis rationem personæ, & hæc eadem numero vnio datur respectu Verbi, quæ est ratio formalis tollendi personam: ergo datur in Verbo idem effectus, vel quasi effectus scilicet ablatio personæ, verbi gratia, quia ex eo quod creatura habet perfectitatem non est accidens, loquor de perfectitate essentiali, vel quia creatura debetur subsistentia, non est accidens, similiter quia natura diuina habet subsistentiam, non est accidens, sed substantia, & sicut sapientia impedit ne in homine deatur ignorantia illius, cuius sapientia est; sic in Deo ex vi sapientiæ infinitæ datur incapacitas ignorantie; clarius & manifestius exemplum, quia distinctio realis personæ creatæ ab alia facit talem personam incapacem identitatis realis cum illa persona à qua distinguitur realiter, sic distinctio personalis realis in Patre, verbi gratia, facit illum, in quantum talis persona est, incapacem identitatis realis, cum Filio à quo realiter distinguitur, secundum personalitatem, licet in essentia sint idem & vnus Deus: ergo si vnio præcisè & adæquate, in mysterio incarnationis impedit personalitatem creatam in natura humana, eadem numero vnio Incarnationis, quæ datur respectu Verbi diuini impedit personalitatem diuinam.

Dicunt humanitatem definire esse personam, non quia vnitur præcisè, sed quia vnitur dependendo à Verbo, cum tamen Verbum non dependeat ab humanitate.

Contra, quia in sententia Scoti humanitas non dependet à Verbo vllo modo in suo esse: ergo falsum dicitur: antecedens patet, quia illa humanitas ad existendum nihil vltra requiebat præter entitatem suam, vnde si vnione careret, nulla addita causalitate, aut realiter conferuaret suum esse, quia per solam negationem vnionis habet quicquid necessarium est ad subsistendum in suo esse, vt ipsi etiam fatentur: ergo non humanitas, sed compositum ex humanitate, & Verbo pender à Verbo, & ad summum humanitas

nitas vt vnita, vt solet de anima rationali dici, vel potius vnio eius penderet à Verbo; sed hoc etiam suo modo potest dici de Verbo, vt vnito scilicet, hoc est de vnione Verbi, quod quantum ad illam formalem denominationem pendeat ab humanitate, fateor quidem hanc intercedere differentiam, quod vnio est aliquid in humanitate, non autem in Verbo: sed hoc quid refert, vt auferat denominationem personæ cum maxime illa vnio secundum Scotum solum sit, quædam relatio realis, vt autem illa euasio tollatur, fingamus huiusmodi vnionem inter res creatas vt supra diximus, siue illa sit impossibilis siue possibilis, vt ipse Scotus credit, & affirmat, ponamus ergo Patrem terminare naturam Pauli: tunc, ergo cum vtrumque extremum sit creatum ex hac parte, nulla est ratio ob quam vnio potius sit aliquid positium, hoc est relatio realis in vno extremo, quam in alio, rursus tota entitas positiua, quæ antea erat in extremis, postea manet post vnionem ita in vno sicut in alio.

Deinde ex vi vnionis neutrum pender ab illo in esse suo, & vtrumque ad inuicem pender ab vnione, quæ ergo ratio asserti potest ob quam post talem vnionem potius censetur manere persona Petri quam Pauli, aut cur non mutuo persona consumeret personam, cum ab vtraque tollatur dependentia quoad vnionem, vnde non magis potest dici Petrus assumere naturam Pauli, quam è conuerso; nec denique explicabile est qualis esset illa substantialis vnio, huc enim tendit tota vis huius rationis.

36 Secundum inconueniens sic probatur, quia natura assumpta à Deo retinet in Deo vtramque negationem dependentiæ, tam aptitudinalis quam actualis: ergo in Christo sunt duæ personæ si negationes sunt personalitates, quia ibi sunt duo conceptus personarum integri, atque distincti, scilicet entitas creata humanitatis, cum negatione dependentiæ, & entitas increata Verbi similiter independens. Secunda pars antecedentis sic patet, natura humana vnita Verbo actu, est actu independens à Verbo, quia natura humana habet omnes reales conceptus per quos si dimittatur, à Verbo subsister sine dependentia ab illo in ratione suppositi: ergo per eosdem est modo ab illo independens in ratione suppositi: antecedens datur ab aduersariis concedentibus humanitatem ex vi negationis vnionis præcise conseruari, & patet quia humanitas non pender à negatione vnionis, quam habet à Verbo dimissa: consequentia probatur, quia illi conceptus reales quos humanitas haberet à Verbo dimissa tam efficaces essent ad illius conseruationem in Verbo quam extra illud.

37 Præterea, & supponamus humanitatem Petri iam existentis vniri Verbo: illa humanitas antea vnionem non dependebat à supposito humano, quia hoc addit per te negationem à qua nihil positium physicum potest dependere, sed anima, materia & vnio primo dependebant solo à Deo efficienter vnio illarum ab extremis vnitis tanquam à subiectis, tum adhesionis tum inhesionis, facta vero vnione ad Verbum conseruantur eadem causalitates, & non amittitur nisi negatio vnionis, à qua non pender humanitas: ergo humanitas vnita Verbo est ab illo actu independens. Adde humanitatem non posse pendere à Verbo in ratione suppositi: ergo Verbum debet efficere in humanitate quod connaturale suppositum, sed à connaturali supposito non de-

pender humanitas, quia non dependet à negatione: ergo neque à Verbo, quod si connaturale suppositum esset principium à quo penderet humanitas, penderet quidem à Verbo supplente vices illius rei à qua pender humanitas: ergo neque pender à Verbo per vnionem; vnde humanitas in Verbo seu in Deo, & vt clarius loquar in Christo assumpta per Verbum habet negationem actualis dependentiæ, quoad autem negationem aptitudinalis dependentiæ sic patet, quia si posset dependere, talis humanitas vel esset, propria subsistentia, vel ab aliena, sed non à propria, quia negatio est in vestra sententia non ab aliena, si negatio est propter eandem rationem, si positiua est, vt est personalitas diuina, similiter non potest ab illa dependere, quia suppositualitas diuina id munus exerceat respectu humanitatis, quod exerceret propria suppositualitas, sed à propria non potest dependere: ergo nec à diuina.

Confirmatur tota hæc ratio, humanitas Christi non est tam completa substantia, sicut est persona Pauli, aut Ioannis; sed esset si suppositum creatum non adderet supra naturam positium: ergo addit illud; maior est certissima, alias sicut ex Paulo & ex alia substantia completa non posset coalescere vnum ens per se, ex communi illo principio: ex duobus entibus in actu completis non fit vnum ens per se, ita similiter, neque ex humanitate, & persona Verbi posset coalescere vnum ens per se, quod est hæreticum & contra fidem; Christus enim qui resultat ex humanitate & Verbo secundum fidem catholicam, est vnum ens per se substantiale; minor vero probatur, quia substantia in genere substantiæ non completur per negationem, quia negatio vt negatio sicut nullam dicit perfectionem, nec importare potest complementum aliquid: atqui humanitas Christi nihil minus habet, quam persona Pauli ex sententia Scoti, nisi negationem: ergo si suppositum creatum non addit supra naturam positium non est minus substantia completa humanitas Christi quam persona Pauli.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria soluntur.

AD locum Arist. 1. Respondeo cum P. Hurt 39 Philosophum non cognouisse distinctionem suppositi à natura à parte rei, quæ neque nobis clare, & certe innotuisset, nisi mysterium incarnationis intercessisset, vnde flocci pendenda est Arist. sententia in hoc casu. 2. dico Arist. loquentum fuisse de materia & forma cum propriis subsistentiis, ex quibus coalescit compositum suppositum, v. g. materia & anima Socratis cum suis subsistentiis constituunt hoc supplementum Socratis, & hoc modo loquitur Philosophus, & sic verum erit quidditatem in his ossibus, & carnibus, & anima simul cum suis subsistentiis esse Socratem, nisi malis loquentum fuisse Aristotelem de quidditate ipsius Socratis tantum, vt constat ex ipsius verbis.

Ad secundum concedo antecedens pro proprietate reali, & modo in re distincto à natura excludendo relationem fundatam in substantia, & negando consequentiam, & probationem illius, vt patet ex supradictis, sed nota, quod duplex modus potest considerari, alius substantialis, alius accidentalis,

dentalis, si antecedens enim illius argumenti loquatur de modo positio substantiali falso asserit, & sic ut falsum illud antecedens negamus, quia non est verum dicere suppositum constitui ante omnem modum substantialem; imo subsequitur ad omnem modum substantialem; nam subsequitur ad actionem substantialem productivam illius. Deinde subsequitur ad unionem constitutivam naturam suppositi, ac tandem sequitur ad terminum substantialem constituentem ipsum suppositum, tanquam constitutum ad constitutum, si autem loquatur antecedens illud de modo accidentali, verum est, ut iam explicuimus, & patet ex dictis.

41 Ad tertium concedo maiorem, & nego minorem: ad huius probationem nego maiorem, non enim ideo precise substantia panis dicitur converteri in Corpus Christi, quia ex vi praesentiae Corporis Christi desinat, sed potius quia Corpus Christi in quod convertitur, terminat aliquam physicam mutationem seu actionem in se, ratione cuius existimatur terminus ad quem conversionis, quia ex vi consecrationis reproductur ibi ipsum Corpus Christi, ut asserit P. Suar. 3. tom. 3. partis. Deinde substantia creata non desinit, ut desinit substantia panis, cum ante naturae assumptionem illa non existisset, ac per consequens non fuit conversa.

42 Ad ultimum respondeo cum P. Suar. non solum non esse inconueniens id quod intelligit Scotus esse tale, verum potius esse necessarium ad explicandam veritatem mysterii Incarnationis, videlicet quod Verbum non assumpsit in humana natura aliquam positivam rationem personae, quae modo sit, quia hoc necessario petitur a Conciliis, ex quo non sequitur illam naturam non esse perfectam in esse naturae, sed quod sequitur est non esse personam, & ita intelligendus est Damascenus, dum ait Verbum assumpsisse quicquid ad veritatem humanae naturae pertinet, & ad formalem humanitatis constitutionem.

43 Ad futile argumentum Durandi responderetur concedendo maiorem, & negando minorem, quia si illa natura non esset cum suppositivitate distincta ex natura rei ab ipsa, non esset homo; sed solum humanitas; unde materia, forma & unio sine modo positio ex natura rei distincto ab illis non potest cum veritate dici homo, sed humanitas; praeterea sequeretur quod in Christo essent duae personae, quia si personalitas non distinguitur a natura non destructa natura non potest destrui personalitas, quia impossibile est idem esse simul, & non esse; unde si in Christo datur personalitas divina, & datur simul natura humana, & natura humana est idem quod personalitas humana; ergo datur etiam personalitas humana; sed personalitas humana, & divina sunt duae personalitates.

QVÆSTIO III.

Utrum positium quod addit suppositum supra naturam sit modus vel res.

P R I M A sententia est Caiet. 3. part. q. 4. art. 2. & Ferrari. cap. 4. contra Gent. cap. 43. (eam sequitur P. Valentia tom. 4. disp. 1. q. 4. pag. 2.) asserens suppositivatem non esse modum, sed rem hanc L. P. Tom. 11.

etiam sententiam tuetur P. Albert. 2. tom. colo. disp. 3. q. 7. num. 13. eandem sequitur P. Hurt. disp. 1.1. Met. sect. 5. Et probatur sic, ab hoc Authore, quia omnis modus naturae est essentialis determinatio illius ad aliud, sed nullum suppositum creatum est essentialis determinatio naturae ad aliud: ergo nullum suppositum creatum est modus naturae; maior probatur tum inductione in omni modo praeter substantiam, unio enim determinat inuicem extrema, quorum est unio ad compositum, & ad se ipsa, actio agens ad effectum, vel terminum, ubi corpus ad locum; tum etiam quia modus est ad tollendam indifferentiam unius rei ad aliam, res enim determinata ex suo conceptu ad aliquid non indiget aliquo conceptu à se distincto, ut ad illud determinetur, ut albedo determinata ex se, ut possit dealbare in genere causae formalis, non indiget aliquo superaddito ad hanc virtutem, esto indigeat unione, ut actu dealbet, quia ex se non est determinata ad actum secundum dealbationis; minor vero ita probatur, quia vel suppositum determinat naturam, ut sit independens ab alio, vel ut existat per se, & non in alio supposito, sed ad neutrum determinat, nec determinate potest: ergo non ut sit independens ab alio, tum quia independentia ab alio est negatio, seu conceptus negatiuus, sed nullus conceptus positivus esse potest determinatio, seu modus ad aliquem conceptum negatiuum ob independentiam essentiali positivi à negatiuo: ergo praesuppositum non determinatur ad illam.

Deinde nec suppositum determinat naturam ut habeat rationem essendi per se, & non in alio supposito, tum quia natura non habet indifferentiam ad varia supposita specie distincta, sed adstricta est de se ad suppositum proprium; indifferentia vero illius quantum ad individuationem tollitur per unionem ad hoc potius suppositum individuum humanum, v. g. si fuerit natura humana quam ad aliud: ergo suppositum non determinat naturam ut habeat rationem essendi per se, & non in alio supposito. Tum etiam quia incommunicabilitas naturae alteri ut supposito, non potest esse terminus ad quem determinat suppositum naturam, quia incommunicabilitas sicut & impenetrabilitas sunt conceptus negatiui, ortum habentes ex conceptibus positivis suppositi creati, & quantitatis, unde sicut quantitas non est modus quia illam consequatur impenetrabilitas, ita nec suppositum creatum, quia illud consequatur incommunicabilitas naturae alteri ut supposito: ergo.

Secundo sic probatur, ut ait P. Hurtadus argumento quidem non evidente, sed magnam facienti fidem; nam Verbum divinum non potest supplere effectum modi, tum quia sicut forma substantialis, licet sit substantia, quia in conceptu formae includit imperfectionem, non potest suppleri à Verbo; ita suppositum modale, licet habeat rationem communem suppositi, quia tamen habet communem imperfectionem modi non videtur posse suppleri.

Video responderi posse non posse à nobis dijudicari quanta convenientia requiratur, ut possit supplex formalis effectus; nam etiam suppositum creatum, licet sit res, habet tamen communem imperfectionem complementi.

Sed maior, cum proportionem ita comparantur Verbum, & suppositum creatum, ut utrumque sit terminus non modalis, sed realis, & utrumque

vnatur vnione à se distincta, ita vt vnio respondeat vnioni, vel suppositum supposito.

Tertio sic probatur, quia subsistentia, seu suppositualitas creata distinguitur à parte rei à natura; sed non distinguitur vt modus à re: ergo vt res à re: consequentia est evidens in nostris principiis, nos enim inter extrema positiua à parte rei solas distinctiones rei à re, vel modi à re cognoscimus; maior etiam à nobis admittitur: minorem ita probat Albert. modus non habet aliam realitatem à realitate rei cuius est modus; vnde vt realitatem habeat, innititur ipsi rei, tanquam fundamento suae realitatis, sed implicat subsistentiam inniti naturae, cum natura potius illi innitatur: ergo subsistentia non est modus, sed potius erit res, cum habeat aliam realitatem à realitate naturae.

6 Si respondeas substantiam vt quo constituere naturam per se, naturamque in illa inniti, subsistentiam vero vt quod inniti naturae illique communicari.

7 Contra erit, quia nunquam ratio vt quo potest habere modum oppositum effectui formali quem praestat, non enim potest dici, quod existentia vt quo faciat existere, & vt quod non existat, & quod duratio faciat durare vt quo, & quod ipsa vt quod non dureret, cum quia rationes formales seipsis sunt tales, cum etiam quia formae dant effectus formales, communiando se ipsas: ergo non possunt habere in seipsis esse oppositum effectui formali, quem communicant; quare si subsistentia est ratio formalis vt quo, perfectatis independentiae naturae in alio, ipsa non poterit vt quod habere modum oppositum existendi, innitendo scilicet in natura & per subsistentiationem.

8 Quarto sic probatur, quia natura substantialis est imperfecta & limitata: ergo indiget substantiante: ergo substantians debet esse aliquid realiter distinctum ab illa: antecedens, & prima consequentia communiter admittuntur. Secunda vero consequentia probatur, modus non potest habere rationem substantiantis cum potius modus substantietur à re cuius est modus, & in illa innitatur: ergo debet dari aliqua realitas distincta, quae non solum naturae tribuat modum essendi per se, sicut tribuit subsistentia diuina naturae diuinæ, sed etiam tribuat substantiationem ipsi naturae creatae propter suam imperfectionem.

SECTIO II.

Nostra sententia proponitur, & probatur.

9 Conclusio: suppositualitas non est res, sed modus: probatur primo, quia natura essentialiter completa substantialis in existentia habet potentialitatem, vt compleatur à suppositualitate in esse substantiae, tanquam ab ultimo termino. & vltima actualitate in illa ratione: ergo suppositualitas est modus naturae; antecedens sic probatur, quia in sententia P. Hurt. suppositualitas est vltimus terminus, & vltimum complementum naturae in existentia, &c. & est distincta entitas à parte rei ab ipsa natura, vt patet ex mysterio incarnationis perficientis; naturam in ratione suppositi, & actiui illam, suppositualitas enim actus est respectu naturae, & ideo in sententia omnium DD. reducitur ad causam formalem, quae necessario actus est: ergo natura est potentia respectu

subsistentiae, quia in his subiectis à quibus forma, vel quasi forma re ipsa distinguuntur, datur vera ratio potentiae, & forma sunt veri actus respectu talium subiectorum; vt videre est in forma caeli empirici, & in intellectu respectu animae; & sine controuersia in intellectu, & volitione respectu intellectus, & voluntatis: sed natura à parte rei distinguitur à suppositualitate, & est vnita illi, non vt actus alteri actui, quia duo actus nunquam vniuntur: ergo vt potentia actui, ita vt natura sit potentia; suppositualitas autem sit illius actus vltimus, quia vltimo complet, & terminat naturam, fin eo quod suppositualitas amplius terminabilis, & actuabilis sit, v.g. ibi dicitur vltima actualitas, & determinatio subiecti praesentis, quia est entitas ex natura rei distincta à subiecto, & ita determinat, & actuat intrinsece illud in ordine ad locum, & ipsa praesentia seu vbi amplius non sit actuabile, & determinabile: ergo similiter si suppositualitas est intrinsece in natura, & distinguitur in re ab ipsa, & est in ratione terminandi vltimum, ita à se formaliter vt in genere causae formalis non habeat esse ab alio: ergo natura habet potentialitatem respectu illius, tanquam respectu vltimae actualitatis, & determinationis à qua vltimo determinatur; & actuat in illa ratione natura, quae de se non est suppositum, sed est tale per participationem à suppositualitate distincta à se à parte rei, in quo distinguitur natura creata ab increata, quae per relationem identificatam cum sua entitate est suppositum, & ita non habet aliam actualitatem vltimam distinctam à se, vt habet natura creata, quae si vltimo debet actuari, necessario est vt talis actiatio fiat per suppositualitatem aliam in re ab ipsa, & vocatur vltima actualitas, quia correspondet potentialitati naturae sine aliqua potentialitate ex parte ipsius, quia ipsa non est amplius actuabilis, sed tota actiatio in ratione suppositi terminatur & sistit vltimo in ipsa suppositualitate, cum habeat à se, & per se quod natura per participationem ab ipsa.

Consequentia praecipua, & prima sic probatur, quia omnis vltima actualitas, & determinatio in aliquo genere est modus illius rei cuius actualitas & determinatio vltima est; sed suppositualitas in constitutione suppositi est vltima actualitas, & determinatio naturae: ergo est modus naturae. Maior est evidens, quia omne vltimū alicuius rei est modus illius, quod adeo verum est, vt etiam Metaphysica loquendo, quia indiuiduatio est vltimum in constitutione essentiali, & terminus illius dicitur modus essentiae; vno autem quia est vltimum in illo genere, cum vnibilitas partium sistat vltimo in vnione est modus, actio est vltimum respectu potentiae agentis, & sic est modus illius; & punctum vltimum indiuisibile, mirum quia tale est modus, & ratio à priori est, quia nulla res potest esse vltima actualitas, & vltima actualis affectio rei, cum omnis res respectu sui effectus formalis possit esse in potentialitate, saltem diuinitus vt videre est in panem quantum, sed tantum in potentia; & sic vt reddat panem quantum indiget alia actualitate vnionis ad panem, quae vltima est, quia non est amplius actuabilis; ipsa autem res cum sit amplius, & amplius vltima actualitas, non potest esse vltima actualitas, vltimum complementum, seu vltimus terminus rei, cum ab illa detur progressio ad aliud, & aliud propter indifferentiam cuiuscunque rei vt amplius, & amplius actuetur, ex eo quod res est; exemplis

exemplis manifestis ostenditur, materia enim prima est actuabilis per formam substantialem, v.g. per animam rationalem tanquam per actum essentiali ipsius, etiam est actuabilis per formas accidentales, v.g. per quantitatem, & quia quantitas etiam est res, est iterum actuabilis per qualitates, donec per figuram ultimo actentur; tam quantitas quam qualitas in qua actuatio- ne sistit, ac terminatur ultimo progressio omnium actuacionum materię primę, ita ut ultima actualitas illius ex parte suę passionis scilicet quantitatatis quiescat in figura, ratione cuius figura ipsa ultima actualitas dicitur, quia in ipsa finitur tota actuatio supradicta, figura nullo modo est ulterius actuabilis, & non ob aliam rationem, quia est modus, nam si vel non esset modus sed res, haberet indifferentiam, ut ulterius actuaretur, & sic non esset ultima actualitas, ut videre est in omni res, quę vera realis entitas est, nam omnis res corporea aut est substantia, aut est quantitas, aut est qualitas, sed tam substantia, quam quantitas, & qualitas sunt ulterius actuabiles, quia substantia per quantitatem, quantitas per qualitatem, & vtraque per figuram actuatur, figura autem, quia modus est non est amplius actuabilis, & sic est ultima actualitas, quia modus est: ergo e contra rei, quia res, non potest competere ratio ultimę actualitatis, tum quia res ut res est, cum non consistat in actualitate habet semper indifferentiam ad ulteriorem actuacionem, quod e contra euenit in modo, cuius essentia consistit, in actualitate sine aliqua potentialitate, ratione cuius potest esse ultima actualitas, seu finis, & terminus actuacionis rei, tum etiam quia quod alicui membro diuidenti aliquam rationem communem conuenit aliquod prædicatum propter rationem propriam, & differentiam particularem ipsius membri diuidentis, tale prædicatum nullo modo potest competere alteri opposito membro diuidenti rationem communem diuisi, sicut quia homini conuenit quatenus homo est libertas in operando, talis libertas non potest competere bruto, sed modo quia modus est, & quatenus actualitas est, competit non esse amplius actuabile, & ideo competit ei esse ultimum in actuacione: ergo hoc prædicatum scilicet esse ultimum in actuacione aliqua non potest competere rei, quatenus res est, si quidem est membrum oppositum respectu modi in diuisione entis ut sic, ens enim adæquate diuiditur in rem, & modum.

Deinde actuatio materię primę per actum substantialem, scilicet per animam rationalem, non sistit in ipsa anima rationali, quia ipsa anima rationalis etiam iterum actuatur per alium actum accidentalem, scilicet per voluntatem, & intellectum, & intellectus ulterius actuatur per intellectum, intellectus autem actuatur per inhærentiam, tanquam per ultimum terminum, in qua tota actuatio illius ordinis sistit, & conuiescit, quę certe non conuiesceret, nec sisteret si iterum inhærentia illa esset res, tum quia non esset maior ratio huius quam cæterarum rerum, tum quia haberet potentialitatem & indifferentiam propriam rerum ad ulteriorem actuacionem: ergo res ut res non potest esse ultima actualitas in aliquo genere, nec ultimum complementum, seu terminus in illo ordine, & genere; quod sic demonstratur, quia substantię conuenit, ulterius actuari tam accidentaliter quam substantialiter; substantialiter per substantiam, accidentaliter per accidentia, sed non conuenit ei talis ulterius actua-

bilitas, quia substantia est, quia si quatenus substantia est conueniret ei solum talis actuabilitas nulli alteri, quę non esset substantia conueniret, sicut quia homini ut sic, quia homo est conuenit esse rationale animal, nulli alteri quod non est homo conuenit esse rationale, sed non solum substantię, sed etiam quantitati & qualitati conuenit ulterius actuabilitas: ergo non conuenit illi in quantum substantia est, sed potius quatenus conuenit in aliquo prædicato cum quantitate, & qualitate, quatenus distinguuntur ab omnibus modis, sed tale prædicatum in quo conueniunt, & per quod distinguuntur ab omnibus modis, ratione cuius conuenit substantię esse ulterius actuabilis, non est aliud nisi realitas: ergo substantię quatenus res est, & vera realitas est ulterius actuabilis: ergo omnis res quatenus res est distincta à modo petiit esse ulterius actuabilem: ergo nulla res quatenus res est, potest esse ultima actualitas & ultima determinatio, nec ultimum complementum, sed substantia est ultima actualitas naturę substantialis, in qua sistit tota actuatio substantię, nam materia prima actuatur per formam, ex qua actuacione constituitur essentialiter natura completa, talis autem natura ulterius actuatur per supposititalitatem compositam, sicut natura Angelica simplex actuatur etiam per supposititalitatem simplicem spirituales, tales autem supposititalitates, non sunt amplius actuabiles: ergo sunt ultima actualitas, ultima determinatio, & ultimum complementum naturę substantialis: ergo euidenter sequitur talem supposititalitatem non esse rem, sed modum substantialem.

Dices, licet ex hac parte videatur probari supposititalitatem esse modum, nihilominus absolute non conuincere argumentatione factam supposititalitati conuenire entitatem modalem, quia non est determinatio ad alterum, omnis enim modus determinatio ad alterum est.

Contra, quia adhesio passiuæ creationis in termino creato est modus ipsius, sed illa adhesio passiuæ non est determinatio ad aliud; ipsa enim actio creatiuæ, quatenus adheret suo termino, vocatur adhesio passiuæ, sic enim adherendo ad nihil aliud determinat, non ad agens, quia ad agens determinatur per actionem, quatenus producit illud esse, non autem quatenus passiuæ adheret: ergo falsum est dicere quod omnis modus est determinatio ad aliud, & sic bene poterit esse supposititalitas modus, sine eo quod sit determinatio ad aliud, quod autem talis adhesio creationis sit modus, sic patet, quia ipsa entitas creationis est modus: ergo quęcumque denominatio ab illa est etiam modalis, modus enim non potest inducere rationem rei sub quacunque ratione, ratio autem euidentis est, quia nihil aliud est modus nisi entitas tam debilis, & imperfecta, quę sine re cuius entitas est, non potest per potentiam Dei absolutam separata conseruari, sed adhesio passiuæ creationis in termino creato non potest diuinitus separata conseruari sine termino: ergo essentialiter est modus.

Item probatur hoc exēplo generationis passivę, quę passio vocatur, & constituit distinctum prædicamentum à generatione, quatenus, quatenus actio est, talis enim passio generationis, sine dubio entitas modalis est, quia identificatur cum generatione quę vere modus est: atqui talis passio non est determinatio ad aliud: ergo bene potest esse modus aliquis sine determinatione ad aliud.

Dices, nec ratione posse distingui formalitates creationis, & passivæ adhesionis in illa.

14 Contra, quia illa quæ in communi separantur in individuo possunt ratione separari, sed adhærere ut sic potest dari in formalitate non productiva & omnipotentia Dei est formalitas productiva sine adhærentia: ergo per intellectum poterit separare, producere, ut actio, & ut fluxus ab agente à passiva adhærentia in termino, quæ ut sic vocatur passio adhærentia, sicut actio recepta in materia prima vocatur passio inhærentia: ergo illa adhærentia passiva, & ipsa formalitas producendi, non sunt una, sed duæ formalitates per intellectum.

Secundo contra evidenter probō non omnem modum debere esse determinationem ad alterum, quia figura, v. g. hominis, & figura circularis, quadrangularis, &c. item situs corporis sunt modi vere, & realiter; quod patet evidenter, quia figura hominis, figura circularis, quadrangularis, & triangularis sunt actuales affectiones quantitatis, & non possunt adhuc diuinitus sine quantitate conservari, separate ab ipsa, hoc enim est evidentissimum indicium ab omnibus Metaphysicis acceptum, & à Theologis defensum, & conservatum, ratione cuius distinguuntur entitates modales à realibus, ideoque asserunt unanimiter quantitatem in Eucharistia non esse modalem entitatem panis, sed realitatem veram, quia separata à pane conservatur in Eucharistia: ergo figura hominis, quæ non potest separata consistere eo modo quo vnio, actio, & sessio à re cuius est figura, erit sine dubio modus, & nihilominus minime est determinatio ad aliud, ad quid enim determinatur homo per figuram exteriorem hominis: ergo falsum est dicere quod modus est determinatio ad alterum. Præterea situs sine dubio est modus, quia nihil aliud est quatenus distinguitur ab ubi, nisi dispositio partium, quæ per ubi erant in loco residens ex ubi ratione, ut asserit ipse P. Hurt. sed illa dispositio non est ordinatio ad aliud, nam si aliud esset ad quod ordinaretur, esset locus; sed non est ordinatio ad locum, cum hoc sit minus ubi, seu præsentia à quo resultat situs: nam ad eundem terminum non possunt ubi & situs ordinari, quia iam superflueret, aut situs, aut ubi: ergo situs non ordinatur ad aliud, licet sit modus: ergo non omnis modus est ordinatio ad aliud, quod autem sit modus patet, quia ut ait P. Hurt. in *Physicis*, disp. 14. sect. 5. in fine. Situs resultat, vel dimanat ab ubi, sed ubi est modus sine dubio, ut ipse Hurt. in *Met.* asserit, disp. 2. sect. 6. quodque fatetur ab omni Schola Metaphysicorum, ideoque prædicamentum ubi dicitur ab omnibus prædicamentum modale, & à modo non potest resultare res, alias effectus esset perfectior sua causa: ergo situs, qui resultat à modo ubi, non est res, sed modus.

15 Deinde, quia æuum, vel duratio Angelica est modus Angeli: sed talis modus non est determinatio ad aliud, quia non est ad tempus, tempus enim uti successivum, & diuisibile non potest esse mensura homogenea ubi, quia æuum est superioris ordinis respectu temporis; mensuratum enim non potest esse perfectius mensura, nec est determinatio ad æuum imaginarium, quia illud ut sic est ens rationis, solum enim datur spatium permanens supra cælum, quod licet imaginarium vocetur, est tamen reale vacuum, tempus autem imaginarium, & æuum imaginarium sunt entia rationis: sed ens reale uti est æuum Angelici, non potest ordinari ad ens rationis: ergo

æuum Angeli, quod est modus illius non est ordinatio ad alterum.

Præterea, omnis modus habet siue à parte ante, siue à parte post mutatum esse, quod est aut primum, aut vltimum indiuisibile, siue initiatum, siue terminatum, & in linea dantur primum, & vltimum indiuisibile, per quod tam à principio, quam à fine terminatur, sed tam mutatum esse, quam indiuisibile lineæ sunt modi, & non sunt determinationes ad aliud, sed solum termini rei: ergo falsum est dicere quod omnis modus est determinatio ad aliud, ratio autem à priori potest dari, quia omnis terminus rei eo quod vltimum illius est, debet esse modus rei conueniens illi, quatenus finita, & limitata res est omne enim finitum, & limitatum debet habere terminos quibus claudatur, sed inter res finitas, & limitatas, quædam sunt absolute, & quædam relatiue: ergo vnaqueque debet terminari, & habere terminos suæ naturæ proportionatos, ita ut res absoluta terminetur termino absoluto, ut ait Aristoteles *lib. 3. Physic. cap. 8. text. 74.* his verbis, aliud præterea est tangere, aliud esse terminatum; illud enim ad aliud est, quod vero terminatum est non est ad aliud, & relatiue relatiue, & ad aliud: atqui terminus absolutus non est ad aliud, & omnis terminus est modus: ergo datur modus absolutus, qui non sit ad aliud, quare nullo modo poterit assignari ratio, quæ cogat asserere nullos dari modos absolutos, cum concedantur à P. Hurt. modi relatiui.

16 Præterea, quia suppositalitas est determinatio non solum in existentia, ut ait ipse Hurt. sed etiam ad operandum, id est ut sit proxima potentia in homine ad operationes eliciendas, actiones enim suppositorum sunt, quia suppositum est quod vere operatur per potentias; unde suppositalitas est ratio sine qua non potest operari potentia: sed potentia, & operatio sunt aliud à supposito, & à natura, & suppositalitas est determinatio naturæ ad operandum: ergo iam est determinatio, & complementum naturæ ad aliud: ergo ex hac parte potest esse modus.

17 Ratio autem euidens à priori nostræ veritatis est, quia natura habet potentialitatem, & indifferentiam ad essendum in hoc supposito proprio numero, & individuo, & in alio proprio in infinitum, quia infinitæ suppositalitates numero distinctæ propriæ possunt vniiri, & etiam est indifferentia natura ut sit in alieno supposito: ergo quando suppositatur, habet suppositalitatem per quam tollatur illa indifferentia, & exerceatur talis potentialitas: ergo talis suppositalitas se ipsa est determinatio illius naturæ, & non est indifferens ad illam, & ad aliam, unde per se ipsam erit actualitas, seu actualis, & vltima affectio naturæ, unde non erit res sed modus, quia omnis res habet indifferentiam, & potentialitatem, & sic per se ipsam non potest esse determinatio, quod ipse Hurt. aperte fatetur. Consequenter quoad primam partem sic patet, quia si suppositalitas illa se ipsa non esset determinatio, & per suam essentiam esset indifferens, ut determinaret per aliud, & sic per participationem ab alio determinaret: ergo egeret alia determinatione tolente indifferentiam illius, de qua iterum interrogaremus idem ipsum, & sic procederet in infinitum, sed non est concedendus processus infinitus: ergo sistendum est in prima suppositalitate, quia non est maior ratio vnus quam alterius; unde per suam essentiam erit determinatio. Et

Quaest. III. Vtrum hoc positiuum, &c. 69

18 Et si dicas non dari indifferentiam in natura ad alienum suppositum, nisi diuinitus, seu in ordine ad potentiam diuinam, à qua non debet colligi essentia rerum.

19 Contra, quia ipse per P. Hurt. lib. 6. sect. 6. illius *disputationis*, ait ex potentia absoluta posse recte venari indifferentiam rei, & rationem modi, nam colligit vnionem esse modum, sic fortitur essentiam modi vnio vnus rei cum alia; nam cum duæ res, vel sint indifferentes ad vnionem, vel possint diuinitus esse sine illa; item cælum empyreum habet indifferentiam ad hanc formam, vel aliam, sic ille, licet solum per potentiam Dei absolutam possit illi hæc numero forma à materia tolli: ergo bene venatur rationem modi in suppositualitate, & indifferentiam naturæ etiam in ordine ad potentiam absolutam, præcipue quia indifferentia naturæ ad hanc numero suppositualitatem propriam, vel ad aliam propriam etiam individualiter distinctam probabilius vocatur naturalis, & solum extrinsece, & secundum quid supra naturam, vt est potentia materiae ad formam iam amissam.

20 Deinde probatur hæc conclusio efficaciter omnibus argumentis, quibus vsi sumus *disp. 1. Met. quaest. vltima, concl. 2.* ad probandum secundam facilitatem habitus non esse modum, sed rem opposito modo tamen, quia hic debemus probare illis demonstrationibus, præcipue argumento primo eiusque confirmatione, vltimoque illius conclusionis suppositualitatem non esse rem, sed modum.

21 Tertio probatur principaliter, si quia suppositualitas non esset modus, sed res, non esset accidens, sed substantia simpliciter, & absolute realis, quia cum illa deberet esse complementum substantiæ in esse talis, & deberet constituere suppositum, quod est ens per se substantiale, necessario deberet esse substantia absolute, & simpliciter: tum sic, illa substantia non esset materia, quia non reciperet formam substantialem: ergo esset forma substantialis; paret consequentia, quia nihil aliud est forma substantialis, nisi actus substantialis, & perfectio substantialis vera: sed suppositualitas est actus substantialis veraque perfectio substantialis: ergo suppositualitas esset vera forma substantialis, maior est euidens ex definitione Philosophi, qui sic definit formam substantialem: forma est actus vnus per se constituens cum materia, quod adeo verum est, vt etiam accidentia dicantur formæ accidentales, ex eo quod sunt actus accidentales, nam propriissima ratio formæ in actuando consistit, quare sine dubio verum est formam substantialem esse actum minor sic probatur, quia natura perficitur substantialiter per suppositualitatem, ac completur in sua vltima perfectione, sine dubio enim, si per possibile vel impossibile deficeret absolute, & omnino omnis suppositualitas, deficeret magna perfectio naturæ, & conditio maxime necessaria ad operandum; contra vero natura dum est in supposito, est in vltima perfectione sibi debita, à qua maxime perficitur ac decoratur ipsa natura: sed omnis perfectio est actus vt constat ex ipso P. Hurtad. probante vnionem esse actum vtriusque partis, ac proinde debere subiectari in illis, quia est perfectio vtriusque: ergo forma, quæ perfectio est naturæ, est actus illius, præcipue quia omnis potentialitas, seu indifferentia debet actuari, & determinari per actum determi-

natum, & ideo materia prima quia potentialitas est, determinatur, & actuatur vere, & proprie per actum substantialem qui est forma, & potentia vitales vt intellectus & voluntas, quia potentialitates sunt, actuantur per actus intelligendi, & volendi, tanquam per veros actus proprios: sed natura substantialis non est actus per seipsam suppositualitas ipsius, siquidem diuinitus potest separari ab illa, & ex alio capite respicit talem suppositualitatem cum indifferentia ad aliam, & tanquam quid perfectibile ab illis: ergo tanquam potentia ad suum actum: ergo tanquam potentia suam formam substantialem, ita vt sint in eodem ordine, & primario se respiciant. Tum sic, hæc substantia, quæ actus est, & perfectio naturæ ex sua essentia est actus, & perfectio illius: ergo ex sua essentia est forma substantialis naturæ; paret hæc consequentia, quia eo modo est aliqua entitas forma, quo est perfectio, & actus: sed talis suppositualitas, quæ substantia realis est ex sua essentia, & ex prædicatis essentialibus propriis est perfectio & actus, ita vt non sit amplius perfectibilis, & actuabilis essentialiter, cum ex sua essentia petat vltimo aduenire naturæ, tanquam complementum ipsius: ergo ex sua essentia est forma essentialiterque talis debet appellari, quod autem ex sua essentia sit perfectio, & actus sic patet, quia ex sua essentia & prædicatis essentialibus propriis est instituta talis suppositualitas, ad suppositandam naturam complendam illam, & constituendam ipsam in vltima sua perfectione, & sine in supposito nimirum, finis enim constitutionis naturæ est suppositum.

Deinde, quia hæc substantia realis de qua loquimur ex sua essentia est constitutum suppositi: sed suppositum est constitutum perfectum omnibusque numeris absolutum: ergo suppositualitas vt constitutum est, debet esse perfectior, quia perfectum est effectus formalis perfectionis, sicut animatum effectus formalis animæ, & album effectus formalis albedinis: atqui effectus formalis debet esse sicut est forma: ergo suppositum quod est effectus formalis perfectus debet esse à forma, quæ perfectio sit: sed forma constituens suppositum est suppositualitas: ergo forma quæ constituit perfectum est illa, suppositum enim perfectum est vt diximus: ergo talis substantia realis, quæ suppositualitas dicitur ex sua essentia, & essentialiter perfectio est: ergo essentialiter actus est; ac proinde essentialiter erit forma, præcipue quia non habet aliud munus ex sua essentia talis substantia, præter constituere suppositum, perficere, seu actuare naturam, & si aliud habet, ostendant aduersarij, quod nullo modo ostendunt; cum autem constituere suppositum, perficere naturam & actuare illam sit munus perfectionis & actus, & actus sit forma suppositualitas, cuius munus hoc est, erit forma actus, & perfectio: atqui tale munus non conuenit suppositualitati accidentaliter, & secundario, sed primaria institutione, & ex vi essentia ipsius suppositualitatis: ergo suppositualitas est essentialiter forma substantialis: sed forma omnis essentialiter substantialis petit potentiam passivam essentialiter substantialem primario, & per se respicientem talem actum, seu formam: ergo natura quæ respicit suppositualitatem primario, & per se essentialiter respicit illam tanquam potentia passiva essentialis suum actum essentialiter

essentialem, sed ex actu essentiali, & ex potentia passiva essentiali resultat totum essentiali, ideo enim ex materia prima, & ex anima rationali resultat totum essentiali, quia anima rationalis est actus essentialis materiae primae, & materia prima est potentia essentialis talis actus: ergo ex unione naturae, & supposititalitatis resultat quoddam totum essentialiter substantiale: ergo tam supposititalitas, quam natura, sunt partes essentielles illius totius, eo enim modo sunt partes, quo est totum: sed compositum ex supposititalitate, & natura est totum essentiali: ergo supposititalitas, & natura sunt partes essentielles: ergo sunt partes essentialiter incomplete: ergo compositum ex anima rationali, & corpore non est homo completus essentialiter, nec est tota essentia hominis, quia id cui deficit aliqua pars essentialis non est essentialiter complete tale: sed composito ex materia, & anima rationali deficit alia pars essentialis, scilicet forma essentialis, cum qua componebat unum totum essentialiter: ergo illa non est essentialiter homo completus, sicut sola anima non est tota essentia hominis completa, quia deficit alia pars essentialis hominis cum qua essentialiter componit ipsum hominem, ex quo maximum absurdum in fide sequitur, nimirum quod Christus non sit homo essentialiter completus. Pater hoc quia in Christo Domino tantum est humanitas, sed humanitas non est totum essentialiter completum, quod vocatur homo, seu completum essentialiter compositum humanum, cum deficiat illi alia pars essentialis realis, quae de facto in nobis qui sumus veri, & essentialiter completi homines, componit essentialiter hominem: hoc autem absurdum sine dubio maximum est in fide, asserente Christum Dominum habere essentiam hominis completissimam, & nihil pertinens ad essentialem constitutionem hominis in ipso defecere; hoc enim definitum est in Concilio Ephesino oecumenico contra haereticos, asserentes in Christo Domino non dari animam rationalem, ex eo quod diuinitas, ut ipsi Fanatici delirantes somniabant, loco animae rationalis constitueret cum materia totum compositum hominis, huius enim haeresis poenitus, & funditus labefactanda causa sacrosancta illa oecumenica Synodus legitime in Spiritu sancto congregata, ac diuino numeris instinctu afflata decreuit in Christo Domino omnes partes essentielles ad hominis essentialem constitutionem necessarias existere sine dubio; alias, ut ait ipsum Concilium, asserter humani generis non redemisset totum hominem essentialem, nec sanaret totum infirmum, sed solum partem illius, in quo certe maxima iniuria irrogaretur Christo Domino, siquidem sequeretur ex tali iniqua assertionem, nec perfecte, nec complete Redemptoris, ac diuini medici manus impleuisse. Tum sic illa substantia realis, quae essentialis pars hominis est, quaeque à vobis falso supposititalitas dicitur, deficit in Christo Domino: ergo deficit aliqua pars essentialiter pertinens ad constitutionem hominis, quod est aperte contra Concilium, ne igitur his angustiis concludaris, ne itidem in hac absurda incidas, obsecro te amice, ut supposititalitatem potius modum quam rem fatearis.

²² Dices supposititalitatem non esse de essentia hominis, quia licet ipsa essentialiter ordinetur

ad naturam; natura tamen non essentialiter ordinatur ad illam, ac proinde licet illa substantia ex vi suae essentiae, & primaria institutione sit actus perficiens naturam, & ideo primario, & essentialiter respiciat illam; natura tamen non respicit primario, & essentialiter ut perfectibilis essentialiter, ac per consequens ut potentia passiva talem actum substantialem essentialem, quia bene potest quaedam perfectio essentialiter respicere primario, per se, & essentialiter aliquod subiectum, & nihilominus tale subiectum non necessario respicit primario, & essentialiter quantum est ex se talem perfectionem, sed potius secundario, & tanquam quid extra essentiam eius: exemplum potest poni apertissimum ad hanc materiam explicandam in risibilitate, in intellectu, & voluntate, ac ceteris potentiis accidentalibus; risibilitas enim ex sua essentia primario, & per se essentialiter est perfectio, & actus hominis, quia per ordinem transcendentalem, & essentialem respicit hominem perficiendum per illam, & ideo in omnium sententia ordo per quem respicit accidens substantiam, tanquam perfectio eius, est essentialis accidenti, & nihilominus substantia non respicit essentialiter, & primario accidens: ergo similiter licet illa substantia, quae supposititalitas est, respiciat primario, & essentialiter naturam, bene poterit natura non primario, & essentialiter, sed secundario respicere talem supposititalitatem; ex quo sequitur necessario supposititalitatem non esse partem essentialem hominis, atque adeo in Christo nullam deficere partem, quae ad essentialem constitutionem hominis pertinet.

Sed contra, quia quando perfectio, & perfectibile, potentia, & actus sunt in eodem ordine, impossibile est quod actus respiciat essentialiter potentiam, & potentia non respiciat essentialiter, & primario talem actum, tanquam terminum primarium, & essentialiter specificatum ordinis, seu relationis transcendentis existentis in tali potentia: sed illa supposititalitas supposito quod est substantia realis, & actus essentialis naturae est in eodem ordine omnino, ac est ipsa natura perfectibilis per talem actum: ergo talis natura primario per se, & essentialiter respicit talem actum substantialem, tanquam perfectionem essentialiter illam perficientem.

Maiores sic patet, quia ideo materia prima respicit primario, & essentialiter, tanquam proprium, & essentialem actum specificatum suae relationis transcendentis, formam substantialem, verbi gratia, animam equi, vel animam rationalem, quia anima equi, & quaecunque forma substantialis, quae actus est talis materiae, est in eodem ordine primario, ac est materia prima; nam si materia prima est in ordine substantiae realis absolute, etiam forma substantialis est substantia realis absolute primario, & per se; è contra vero ipsa materia prima non respicit primario per se & essentialiter accidens tanquam actum primarium & essentialem, quia accidens non est in eodem ordine primario, ac materia prima; nam materia prima est in ordine primario, scilicet ordine substantiae, & accidens est in ordine secundario, scilicet in ordine accidentali, qui secundarius ordo est, accidens enim est secundarium ens, & sic vocatur ens, ac ens per attributionem ad primarium in sententia Aduersariorum, & cum eo modo

Quæst. III. An quod addat sit modus, &c. 71

modo debeat respicere potentia actum, quo est ipse actus, & actus accidentaliter sit secundarius actus, & non primarius, quia est in secundario ordine, & non in primario, quo est potentia materiae, inde euenit necessario, quod materia non respiciat primario per se, & essentialiter ipsum accidens: ergo quando perfectio, & perfectibile, potentia, & actus sunt in eodem ordine primario, & per se essentialiter se adinuicem debent respicere primario, ita ut si actus respiciat primario potentiam, & potentia etiam debeat respicere primario talem actum sine aliqua tergiversatione & exceptione.

25 Minor illa sic probatur, quia natura est in ordine primario entis, scilicet in ordine substantiae, & intra ordinem substantiae in primaria ratione, scilicet in esse rei, & non in ratione modi substantialis: atqui suppositivitas illa ex suppositione, quod est substantia realis, est in ordine substantiae, & intra illum ordinem in ratione superiori, scilicet in ratione rei, & non modi, & natura est potentia respectu illius, ut ex supra dictis patet, & suppositivitas illa est actus ipsius: ergo talis actus, & potentia sunt in eodem ordine, & sic necessario sequitur consequentia prima ut adinuicem respiciantur primario, & per se ex illo evidenti axioma, quod omnipotentia correspondeat, actus & omni actui correspondeat potentia cum proportionem, & ordine inter ipsa, ita ut si actus sit primario talis, potentia illum primario respiciat: sed illa substantia realis, quæ suppositivitas dicitur, est actus ex sua essentia, & natura, & non est actus secundarius, quia est in primario ordine, scilicet ordine substantiae, & intra ordinem substantiae, non in secundaria ratione, scilicet in ratione modi, sed in perfectissima ratione rei substantialis: ergo illi debet correspondere aliqua potentia primario per se, & essentialiter: sed hæc non est alia nisi natura, cum natura sit perfectibilis per talem actum, perfectibile enim potentia est: ergo natura est potentia primario per se, & essentialiter ordinata ad suppositivitatem: ergo suppositivitas vnitur per se ut constituat vnum per se essentiale cum natura, quia ex actu essentiali, & potentia essentiali vnum per se essentiale debet resultare, ut videre est in toto resultate ex corpore, & animo rationali, quod totum per se essentiale est, quia corpus, & anima rationalis, ex quibus coalescit, sunt actus, & potentia essentialis; ex quo necessario sequitur, quod tam natura, quam suppositivitas sint rationes essentialiter incompletae; ex quo maximum absurdum colligitur, nimirum, quod Verbum diuinum non poterit supplere effectum suppositivitatis; nam certissimum est Deum non posse supplere effectum primarium causæ formalis, seu actus essentialiter incompleti, sicut effectum primarium animæ rationalis, ut inconfecto est apud omnes; sed suppositivitas est forma, seu actus essentialiter incompleta: ergo Verbum diuinum non potuit suppositare naturam creatam & constituere suppositum, quia suppositum est effectus formalis suppositivitatis; atqui fide sanctum est Verbum diuinum suppositasse naturam humanam, supplensque, ac supplere de facto effectum primarium suppositivitatis creatæ: ergo signum evidens est talem suppositivitatem creatam, cuius loco sufficitur Verbum, non esse formam, nec actum essentialiter incompletum, ac per consequens non esse rem, sed modum.

26 Dices etiam si suppositivitas sit modus sequi

naturam essentialiter, ac primario, respicere talem suppositivitatem, cum suppositivitas sit actus ex sua essentia natura; & ideo debere naturam essentialiter respicere illam; ex quo colligitur naturam esse essentialiter incompletam, & suppositivitatem similiter, & cætera absurda sine dubio eruentur.

27 Contra, quia si suppositivitas est modus adueniens naturæ, supponet sine dubio naturam iam constitutam in esse naturæ: ergo suppositivitas non potest esse actus essentialis naturæ; nam si esset illi essentialis, esset hoc ex eo quod constitueret essentialiter illam in suo esse essentiali; atqui non constituit illam, sed supponit illam constitutam: ergo non potest esse actus essentialis ipsius, quia modus qui non constituit essentialiter rem, non potest esse essentialis rei, nam ideo vno substantialis inter materiam, & formam, non est essentialis materia, nec forma, quia non constituit illas in suo esse, est tamen essentialis composito, quia constituit illud essentialiter in suo esse: unde certissimum est modum non esse essentialem alicui in primo modo essentialitatis, nisi constituat illud essentialiter: atqui suppositivitas, qui modus est non constituit essentialiter naturam in esse naturæ: ergo non est essentialis hoc primo modo naturæ.

28 Alio secundo modo potest esse aliquis actus essentialis potentia, scilicet in quantum primario, & essentialiter respicit talem actum, utrum illo constituat vnum per se essentiale, eo modo quo dicitur animam rationalem esse actum essentialem materiae, non enim ita dicitur, quia constituat essentialiter illam, sed quia per ordinem essentialem, & transcendentem constituentem essentialiter ipsam materiam primario, & per se respicitur talis actus ab ipsa, sed neque hoc modo potest dici suppositivitas, si est modus essentialis naturæ: ergo nullo modo essentialis est illi, si modus est, quod aliter eueniret si esset actus realis substantialis; hæc minor sic demonstratur, quia ad hoc ut aliquis actus primario, & per se essentialiter respiciatur, ab aliqua potentia, necessario est quod talis actus sit in eodem ordine, & primaria ratione, ac est potentia ut supra diximus, & exemplis demonstrauimus: sed modus substantialis, & natura substantialis, licet sint in ordine substantiae ut sic, nihilominus non sunt in primaria ratione illius ordinis ambo, quia natura est in ordine substantiae, & in ratione realitatis absolute, quæ est primaria ratio illius ordinis, in qua sunt Deus, Angeli, homines, tanquam primariæ rationes substantiales: sed modus substantialis licet sit in ordine substantiae, nihilominus non est in primaria ratione illius ordinis, quia non est res, sed modus; modus enim comparatur cum re, cuius modus est secundaria entitas, dicitur & vocatur etiam entis ens, ac proinde modus substantialis non absolute vocatur substantia, sed cum addito, videlicet secundaria, quarum denominationum veritas originem ducit ex imperfectione, ac infirma ratione, seu debilitate modi, quæ relucet maxime in hoc ut nec esse, nec conservari, nec concipi possit sine subiecto: ergo talis natura non potest primario per se, & essentialiter respicere modum suppositivitatis, & sic hoc secundo modo non poterit esse essentialis illi.

29 Dices materiam primam primario & per se respicere vnionem essentialem, media qua vnitur animæ rationali, & nihilominus talis vnio est modus;

modus: ergo licet supposititas sit modus, potest respici primario, & essentialiter à natura.

30 Sed contra, quia vnio non pri nario, & per se essentialiter respicitur à materia propter se existendo in ipsa, sed propter animam rationalem, quæ proprie primario, & per se respicitur à materia prima, quia primarius actus eius est; nam eodem ordine debet respici medium & finis, & sic eodem ordine respicitur à potentia actus, & obiectum, & eodem actu charitatis diligimus creaturas, & Deum; Deum propter se, creaturas autem non propter se, sed propter Deum, qui est finis earum, in qua ratione tendendi, licet per eundem ordinem tendat materia in vnionem, & in animam rationalem, primario tamen dicitur tendere in animam rationalem, & secundario in modum vnionis, quia modus est, sicut v.g. licet eodem actu charitatis diligamus Deum, & creaturas, primario Deum, secundario creaturas diligimus tali actu, & ideo compositio, quæ fit ex vnione, & ex materia prima, scilicet concretum illud resultans ex vnione, & materia prima, scilicet materia vnita, vt distincta à toto, non dicitur concretum essentialiter, sed substantiale tantum, nec vnio dicitur actus essentialis materia primæ, & non propter aliam rationem, nisi quia est modus, imo licet primario respiciatur talis vnio, & dicatur essentialis respectu materia, nec erit talis propter se, sed propter formam, qui est actus formalis, & essentialis materia primæ, quia cum non possit respicere materia prima formam, nisi quatenus actum ipsius materia, & non possit esse actus materia, nisi vt vnatur illi, & informetur per illam, necesse est vt non solum respiciat formam, sed etiam vnionem, media qua formaliter perficitur à tali forma: sed non per se, ac propter se cum non sit perfectus actus, sed propter formam, quæ perfecti actus essentialis rationem induit, & ratio est, quia vnio est modus, ac per consequens secunda ratio in ordine substantiæ, & sic non potest ex se, & propter se primario, & essentialiter respici; atqui supposititas est modus, ac per consequens est secunda ratio in ordine substantiæ: ergo non potest primario, & per se essentialiter respici à potentia reali absoluta, & essentiali, quæ est in primaria ratione ordinis substantialis, quia quod est primarium in aliquo ordine, non potest primario, & essentialiter respicere actum secundarium in illo ordine, vti est modus in ordine substantiæ; vnde supposititas, nec propter se, nec propter aliud potest respici essentialiter à natura, non propter se, quia vt dixi, est secunda ratio in ordine substantiæ, quia est modus, nec propter aliud, quia non est ratio, nec medium formale alicuius actus primarij, & essentialis, qualis est vnio respectu formæ substantialis, quæ actus primarius essentialis est materia; supposititas enim non datur naturæ, vt per illam acquirat alium actum, sed potius vt per ipsam supposititatem terminetur, & compleatur ipsa natura, ac tandem in illa sistat actualio ipsius, quare si debeat respici supposititas, necessario propter se respicienda est; sed propter se non potest primario, & essentialiter respici à natura; quia vt sæpe dixi, est modus, ac per consequens est actus secundarius in ordine substantiæ, & secundarius actus non potest primario respici, sed secundario ab illa re, quæ primaria est in aliquo ordine; vti est natura substantialis.

Ergo ex his omnibus euidenter sequetur sup-

positabilitatem non esse actum essentialem naturæ, quia non est primarius in ordine in quo est natura, quia non est res, sed modus; si autem esset res, sine dubio esset actus essentialis, quia primario, & essentialiter respiceretur à natura, vt patet ex supradictis, & sic ex supposititate, & natura componeretur quoddam totum per se essentialiter, quod apertissime patet exemplo materia primæ, ipsa enim incompleta potentia est, & respicit, quatenus incompleta est tam substantiam suam, quam animam rationalem, & nihilominus animam rationalem respicit primario, & essentialiter tanquam actum essentialem ipsius; substantiam autem non respicit primario, & essentialiter, sed potius secundario, & nulla potest alia à priori ratio reddi huius discriminis, nisi naturæ vtriusque ratio, nam natura animæ rationalis est substantia realis, & actus primarius in ordine substantiæ, quia est res; substantia autem est modus, & ideo in ordine substantiæ est secundarius actus: ergo non mirum, quod primario respiciatur anima rationalis, & quod substantia respiciatur secundario, ac proinde quod anima rationalis sit actus essentialis, & substantia non sit actus essentialis materia: ergo si supposititas est actus substantialis realis absolute, & perfectio realiter perficiens naturam, sine dubio primarie, & essentialiter respicietur ab ipsa, & sic erit actus essentialis illius constitutus cum natura quoddam totum essentialiter per se, de quo interrogo an sit creatum, vel increatum, non increatum, vt de fide certum est, loquimur enim in Angelo, vel in homine: ergo est creatum; sed omne creatum est limitatum finitum, & ultimo terminatum; sed omne terminatum, finitum, & limitatum actuale debet esse ab actuali fine, limite, & termino: ergo illud compositum essentialiter debet habere limitem, finem, ac terminum actualem; atqui talis terminus, & finis non est essentialiter, aut de essentia illius, quia terminus est extra essentiam rei, cuius terminus est, vt patet ex dictis in *Logica in lib. perierm*. Et constat ex illo Arist. terminus est intra quod omnia primi, & extra quod nihil est accipere primi: ergo terminus, finis, seu limes huius compositi essentialis ex natura, & supposititate debet esse absolute extra essentiam illius, ac per consequens nullo modo potest esse actus essentialis talis compositi: ergo non potest esse supradictus terminus finis, & limes, res, sed modus, quia si esset res, vt supradictum est, esset actus essentialis, quia ex ipso componeretur aliquod essentialiter per se, de quo iterum interrogaremus, an esset limitatum, & terminatum, si terminatum: ergo per aliquem terminum distinctum à parte rei ab ipso, & extra essentiam ipsius, quia non est limitata, nec terminata res per se ipsam, nec per aliquid essentialiter sibi, de quo termino interrogabo, an sit res an modus; si res, iterum redibit idem ipsum argumentum, & procedetur in infinitum, quem processum lumen ipsum naturale dicitur esse vitandum: ergo est modus, sed terminus substantiæ realis, & compositi essentialiter substantiæ, est supposititas: ergo supposititas est modus, & non res.

31 Vergetur, quia si esset res vt ex supradictis patet, esset actus substantialis realis, & sic esset forma substantialis hominis, ex quo maximum absurdum sequeretur, nimirum quod in vno composito essentialiter vti est homo, deor duplex forma substantialis totalis, quod nec ipsi aduersarij

Quæst. III. An positium quod addit, &c. 73

aduersarij concedunt alias ex tali concessione eruerent necessario omnia absurda, quæ deducta fuerunt in *Physicis*, contra Scotum asserentem dari formam corporitatis in composito substantiali, quæ maxima sunt.

32 Ultimo sic probatur, quia inhærentia accidentis ad subiectum est modus oppositus respectu supposititalitatis, & est quasi ultimus terminus, seu modus talis formæ secundum existentiam eius; accidens enim quamvis ex vi suæ existentie sit aptum, & propensum ad inhærendum, non tamen est actu inhærens ex vi solius existentie, sed indiget speciali modo inhærendi, qui est veluti ultimus terminus existentie ipsius; igitur opposito quidem modo, tamen proportionabili, intelligendum est in substantiali natura; quod licet sit actualis entitas per existentiam suam, ex vi talis existentie præcise sumptæ, non est subsistens, sed indiget modo per se essendi, quo ultimo terminatur existentia naturæ, ut in se sit sine dependentia ab aliquo substantiæ: ille ergo modus complet suppositum & habet rationem supposititalitatis.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria solvuntur.

33 AD primum argumentum nego maiorem, ut patet ex dictis latissime in probatione nostræ conclusionis, ubi varios modos ostendimus, qui non sunt determinationes ad aliud, sed absoluti: ad probationem illius maioris respondeo, à P. Hurtad. non numerari omnes modos, & sic non mitum, quod in tali numeratione non reperiatur aliquem modum, qui non sit determinatio ad aliud: ad probationem minoris dico, supposititalitatem nihil aliud esse, quam ultimum terminum naturæ substantialis completæ, qui ex eo quod ultimus terminus sit, petit necessario ut sit modus & non res.

34 Ad secundum nego quod Verbum diuinum non possit supplere effectum modi, si talis modus sit terminus naturæ, & supposititalitatis illius, & ratio evidens à priori est, quia Verbum diuinum est suppositum formalissime includens formalissimam supposititalitatem, ratione cuius ipsum Verbum in esse suppositi constituitur, ipsa autem supposititalitas Verbi diuini est increata supposititalitas eminenter continens omnem supposititalitatem creatam ratione diuinitatis incluse transcendentaliter in ipsa supposititalitate, seu relatione personali, quæ etiam terminus ultimus diuinitatis dicitur: atqui omne quod continet eminenter aliud, potest supplere vices illius quod continet eminenter; ergo supposititalitas illa Verbi diuini poterit supplere effectum supposititalitatis creatæ, licet ipsa supposititalitas creatæ sit modus, ex alio autem capite cum Verbum diuinum, & supposititalitas ipsius non sit formaliter forma substantialis, non continebit eminenter formam substantialem, nec æquiualebit ipsi, sed potius repugnabit supposititalitati diuinæ esse formam substantialem formaliter, ac per consequens repugnabit etiam supplere effectum formæ substantialis; nam, ut certum est, apud omnes Theologos, supposititalitatem diuinam non posse exercere causalitatem aliquam intrinsecam sive materiale siue formalem, quia nec est materia, nec forma formaliter, at vero in sententia omnium potest supplere effectum substantie, quia sub-

sistentia diuina est vere & formaliter talis, & terminare naturam non dicit imperfectionem ex parte terminantis, quam dicit, quæcunque vera informatio formæ, scilicet incomplementum essentialiale, quia forma essentialiter est incompleta, ita ut incomplementum eius ita conuertatur cum forma, ut nullo modo possit concipi forma sine incomplemento essentiali, cum vero maxime repugnet incomplementum essentialiale Deo, inde est quod Deo repugnet etiam ratio formæ essentialis, quod non contingit in termino, seu supposititalitate ut sic, & ideo omnes vnanimiter concedimus in Deo rationem supposititalitatis formaliter: ergo signum est rationem formæ ut sic formaliter sumptæ includere imperfectionem aliquam, ita conuertibilem cum ratione formæ, ut nullo modo possit adhuc in ratione præcisiuissima purificari à tali imperfectione, ratione cuius negatur ab omnibus catholicis Verbum diuinum posse esse formam, ac posse munus formæ exercere; posse tamen exercere munus terminandi, & suppositandi, quia terminare ut sic, & suppositare nullam perfectionem dicit, sed magnam imperfectionem; unde licet terminus creatus sit modo, & terminet modaliter, non poterit Verbum diuinum, ablati imperfectionibus modi terminare eminentiori modo humanitatem, in qua nulla implicatio potest reperiri.

Ad tertium argumentum concedo maiorem, & nego minorem, ad eius probationem concedo ite maiorem & nego minorem, quia substantia siue sit res, siue sit modus inniti necessario debet in natura, cum ab ipsa fluat efficienter media actioneeductiua per modum emanationis, dicere enim substantiam illam à Deo solum produci, nec esse effectum alicuius causæ creatæ, existimo paradoxum, & inane, ut postea probabitur; quare si ab aliqua causa creatæ attingitur necessario, ab illa sit per educationem, atque adeo per innitentiam, & substantiationem sui ipsius in alia, id vero quod in ipsa minori dicitur, naturam scilicet inniti substantia absolute negandum est, si intelligatur de propria innitentia, & substantiatione, natura enim à substantia solum pender, ut à termino, & non ut à substantiæ, nec confutatio responsionis facta ab Albertino, scilicet effectum formalem, quem confert forma præhabendum à forma non solum ut quo sed etiam ut quod, nihil vrget; forma enim confert esse formatum materiæ, & tamen forma ipsa non est ut quod, formata, item efficit ens completum secundum speciem, & tamen ipsa non est completa ut quod, sed simpliciter incompleta: non ergo in vniuersum verum est, ut id quod forma alicui confert, ut quo præbeat in se ut quod, sufficit enim ut præbeat ut quo quantumvis considerata ut quod talis ipsa non sit.

Ad quartum concedo maiorem & nego primam & secundam consequentiam, quia neutra sequitur ex limitatione naturæ; non prima, quia etiam substantia creatæ quantumvis res sit, est finita & limitata, est enim creatura; vel ergo de ratione entis finiti, & limitati est ut indigeat substantiante, vel de ratione entis finiti, quæ sit natura, si primum indiget: ergo ipsa substantia vterioris substantiante, sique in infinitum abeundum, si vero secundum petis principium, ut de se patet, ex quo sit, neque secundam consequentiam subsistere (nittebat enim in prima) vtrum vero ex conceptu naturæ finitæ colligatur substantia seu ex terminus naturæ rei ab ipsa distinctus, dicā alibi.

I. P. Tom. II.

K

QVÆSTIO

QVÆSTIO IV.

Virum natura suppositata per unam Subsistentiam possit suppositari per aliam.

SECTIO I.

Sententia Aduersariorum proponuntur.

PRIMA Sententia est P. Vasquez, asserentis naturam terminatam propria Subsistentia esse simpliciter interminabilem, tam alia propria, quam aliena, siue creata siue increata, terminatam autem una aliena esse amplius terminabilem per aliam alienam, verbi gratia, naturam humanam terminatam Subsistentia aliena Verbi de potentia Dei absoluta esse adhuc terminabilem per alienam etiam Subsistentiam Patris & Spiritus Sancti, hæc docuit P. Vasquez 1. tom. in 3. part. disputat. 29. cap. 2. & disputat. 33. cap. etiam secundo, primam partem sic probat.

1. Primo, natura terminata per unam propriam Subsistentiam, habet in se effectum propriæ Subsistentiæ: non ergo potest, nec diuinitus terminari per aliam Subsistentiam propriam; patet consequentia, quia repugnat eundem effectum à secundi causa adequata produci: sed quælibet propria Subsistentia est adequata causa terminandi naturam, & constituendi illam in esse suppositi: ergo repugnat naturam terminatam propria Subsistentia terminari per aliam propriam, quia iam idem suppositum quod est effectus à secundi Subsistentia constitueretur.

2. Secundo natura terminata propria Subsistentia est per se, terminata vero per alienam, est in alio: sed repugnat eandem naturam simul esse per se, & in alio ob apertam contradictionem: ergo secundam partem suæ Sententiæ persuadet Vasquez ex solutione argumentorum contra ipsam.

3. Secunda Sententia est P. Francisci Suarez, asserentis naturam terminatam propria Subsistentia repugnare in eodem loco terminari per alienam; in diuerso autem loco non repugnare huiusmodi terminationem; hæc docet 1. tom. 3. part. disp. 14. sect. 1. hanc Sententiam sic probat.

1. Primo, quia propria, & creata Subsistentia solum est modus quidam intrinsecus per se existendi, hic autem modus habet formalem repugnantiam cum illo modo vnionis, quem habet natura assumpta in alieno supposito, & hoc eodem modo repugnat, quo eandem virgam esse simul curuam, & rectam, & idem accidens inherere & existere per se sed hoc non potest diuinitus: ergo nec illud.

2. Secundo, quia SS. PP. & Concilia ex terminatione nature humanæ per Verbum colligunt Absentiam Subsistentiæ propriæ: sed hæc collectio non esset tam firma si natura terminata propria Subsistentia, adhuc diuinitus posset terminare aliena: ergo Minor sic probatur, quia cum hoc mysterium omnino sit supernaturale, & in eo tota ratio facta sit potentia facientis, si de potentia Dei absoluta fieri potuisset, vt humanitas assumeretur sine priuatione propriæ personalitatis, non esset ratio sufficiens ad negandum, ita factum esse, cum illud non repugnet alicui perfectioni Christi, vel huius vnionis.

Tertio sic probatur, Subsistentia est terminus naturæ: ergo constituit naturam seorsim ab omni alio supposito; de ratione enim termini est, vt res terminata non extendatur ulterius, vel communicetur: ergo natura terminata propria Subsistentia ulterius non poterit per aliam terminari.

SECTIO II.

Nostra Sententia ponitur, & probatur.

Prima conclusio, natura terminata propria Subsistentia creata potest simul terminari diuinitus alia, & alia increata vt Patris, Filij, & Spiritus Sancti personalitatibus: hæc Sententia licet communis sit inter Neothericos, nihilominus non communibus, sed propriis argumentis sic probatur.

Primo, non implicat contradictionem quod duæ formæ, vel quasi formæ eiusdem denominationis in communi una increata, & imparticipata, & altera, vel aliæ creatæ, & participatæ, una accidentalis, & alia diuina substantialis eminenter contentiuæ illius, sint simul respectu eiusdem exercendo suos effectus, vel quasi effectus formales: sed Subsistentia diuina est quasi forma respectu humanitatis eminenter contentiuæ in suo conceptu adequato Subsistentiæ cuiuscumque creatæ, quæ etiam est quasi forma respectu humanitatis, & est eiusdem denominationis in ratione superiori, & commune Subsistentiæ, & personalitati vt sic, (& in mea Sententia creata supposita talitas habet conuenientiam vniuocam cum personalitate diuina, in qua adequate eminenter continetur secundum totum suum esse concepta: ergo non implicat quod intrinsece terminent simul & afficiant eandem humanitatem, vt intrinsece constituent proprios effectus formales, duas nimirum personas, seu supposita. Minor est communis Sententia omnium Theologorum, & ita certa, vt nullo modo possit inter Theologos in dubium reuocari, quia Subsistentia diuina, vt ait P. Suarez, ex mente D. Thom. & consensu vniuersali omnium PP. quasi in genere causæ formalis intrinsece constituit humanitatem suppositatam, non enim terminatur seu suppositatur humanitas à Subsistentia Verbi in genere causæ efficientis præcise, tum quia hoc esset in genere causæ extrinsece, tum etiam quia iam non solum Verbum diuinum fuisset incarnatum, sed etiam Pater & Spiritus Sanctus, quia omnis operatio in genere causæ efficientis ad extra debet esse indiuisa à tota Trinitate; sed intrinsece terminando ipsam humanitatem, quasi forma & intime, ac infinite deificando illam, & ita euehendo ad altiore gradum totam illam humanitatem Christi, vt & ipsa Deificata, & infinitata vocetur, illiusque actiones, ac operationes Theandricæ, ac Dei viriles appellantur, vt ex modo loquendi Sanctorum patet, Sophronius enim in illa Epistola, quæ habetur, in 4. synodo, actione 11. & Nazian. orat. 4. 2. vbi dicunt Christum esse perfectum, non modo propter diuinitatem, sed etiam propter humanitatem diuinitate delibutam, idemque effectus, quod id à quo vncta est, & vt audacter dicam, quod id à quo vncta est, id est simul Deum, & inquit Naz. homoecon, id est simul Deum, & orat. 5. 1. dicit imaginem Dei, quæ est in homine fuisse deificatam in Christo, quod docet etiam Damas. lib. 3. c. 29. & lib. 2. cap. 19. ob personalem vnionem ait, & caro deificata, ac Deus, facta est, diuinitatisque cum Verbo socia dicitur. Vbi nota

Quaest. IV. An quod addat sit modus, &c. 75

nota cum D. Thom. 3. part. quaest. 16. artic. 5. per illam loquutionem non significari mutationem humanitatis in Deum, seu humanitatem factam esse Deum; hæc enim hæresis antiqua erat; sed solum esse deificatam quasi per formam à substantia Verbi, id est unitam intrinsicè Verbo, ex vi cuius coniunctionis datur communicatio idiomatum inter Deum, & hominem, id est proprietatum, seu attributorum inter Deum, & hominem, mutua cum veritate prædicatio, itavt cum veritate dicatur Deus est homo, homo est Deus, Deus moritur & patitur, homo creat, & glorificat, quod explicans Greg. Nizenus, inquit humanitatem formalitatem esse divinitatem, penetratque intime ab ipsa ad modum quo anima penetrat corpus, in quo aperte declarat S. Doctor substantiam divinam terminare naturam humanam per modum cuiusdam infinite formæ sanctificantis ipsam, quod sonat Verbum illud formalitatem à divinitate. Præterea ipsa substantia divina ratione divinitatis transcendentaliter imbibitur in ipsa dicitur substantia creatas eminentiori, & excellentiori modo continere, ipsaque substantia creata dicitur participata à divina.

9 Maior in qua est tota difficultas sic probatur, quia in Christo Domino per potentiam absolutam de facto datur increata forma, vel quasi forma sanctificans, sanctitas nimirum ipsa per essentiam increata, & imparticipata, quæ eminenter continet omnem sanctitatem, seu gratiam iustificantem creatam, & simul cum ipsa sunt respectu eiusdem humanitatis duæ aliæ gratiæ creatæ sanctificantibus formaliter humanitatem, una accidentalis, quæ est gratia habitualis, alia substantialis, vniio nimirum hypostatica; sed hæc omnes gratiæ, increata videlicet, & duæ aliæ creatæ sunt omnes formæ, vel quasi formæ humanitatis constituentes proprios effectus formales intra genus gratiæ, & sanctificationis simul sine aliquo impedimento vnius respectu alterius, quod impediat similitudinem ipsarum ad sanctificandam, & deificandam humanitatem, & sunt eiusdem denominationis in ratione formæ iustificantis ut sic, omnes enim conveniunt in sanctificando, & iustificando humanitatem, licet una sit increata, & aliæ creatæ, & ex creatis una accidentalis, & alia substantialis, & ex eo quod sit forma, & sanctitas increata sanctificans infinitè, & deificans humanitatem, non impedit quominus sit duplex sanctitas creata simul cum illa ad sanctificandam etiam ipsam humanitatem, & iustificandam intrinsicè, imò ad hoc maximo concordie vinculo copulantur, quia nec vniio nec gratia substantialis confert perfectissimam illam sanctificationem, nisi terminetur ad increatum Verbum, & illud intime copulet humanitati, includit enim Deificationem quandam pene infinitam, ad quam necessarium Verbum divinum, nec etiam persona Verbi infinitam sanctificationem confert humanitati, nisi intercedente gratia substantiali vniionis, cum qua hominem per se sanctum & naturalem Dei Filium constituit, ita ut Verbum sit quasi forma sanctificans humanitatem, quia Verbum est sanctitas ipsa per essentiam & per se, ac intime coniungitur ipsi, vnde Verbum ipsum est à quo habet hic homo, ut sit Filius Dei naturalis, item habet ab eodem infinitam dignitatem, ratione cuius habet meritum infinitum, eique debetur summa gratia, charitas, gloria & perfectissima laudis adoratio; item vniio substantialis sanctificat formaliter, quia est ratio formalis vniendi sanctitatem incretam humanitati.

I. P. Tom. 11.

Præterea minime impeditur alia gratia creata imperfectior quidem forma sanctificans, gratia nimirum habitualis, quæ constituit illum hominem, minime quidem Filium adoptivum, quia est filius naturalis, non solum Patris, sed totius Trinitatis; sed sanctum habitualiter accidentaliter, hunc enim, & alios effectus habet gratia habitualis in Christo, nam licet haud fuerit necessaria in anima ipsius ad excludendum peccatum, quod nec fuit, nec potuit esse, sicut est necessaria homini lapsò, nec etiam ad primam, seu primariam eius sanctificationem, sicut contingit in Angelis, vel in Adamo in ipso statu innocentie, cum Christus habuerit aliam priorem, & excellentiorem sanctificationem, nihilominus tamen vultis ac necessaria fuit ad debitam illius animæ pulchritudinem, ac dispositionem ad connaturalem modum operandi, atque adeo ad perfectam omnibus modis participationem divinitatis, consummatam iustificationem, & adequatam vndeque puritatem, ad hos enim effectus, tam necessaria fuit hæc gratia in anima sanctissima Christi, sicut in reliquorum hominum animabus, ut egregie docuit D. Thom. 3. part. quaest. 7. & ideo animam illam sanctissimam Salvatoris mirabiliter exornavit Deus hac pulcherrima gratiæ sanctificantis venustate, ut ait Propheta Rex. *Vixit te Deus, Deus in oleo laetitiae præ consortibus tuis, & Actor. 10. dicitur, vixit illum Deus Spiritu Sancto, & virtute;* hac de causa dixit Athanasius, 2. contra Arrian. ipse est, qui dat, & accipit Spiritum Sanctum, dat ut Verbum, accipit ut homo, ex eo quod ipse ut homo eam gratiam Spiritus accepit, factum est ut nos illam ex plenitudine dimanantem acceperimus, ecce quomodo in humanitate Christi simul existunt gratia sanctificans substantialis creata, vniio scilicet hypostatica, gratia habitualis accidentalis, & gratia infinita, & increata divinitatis in Verbo terminando naturam humanam eminentiori quidem, ac excellentiori modo continens utriusque perfectionem gratiæ creatæ, & tamen omnes sunt formæ, vel quasi formæ eiusdem denominationis ut sic, sanctificandi nimirum ipsam humanitatem; ergo non implicat contradictionem, quo duæ formæ, vel quasi formæ eiusdem denominationis in communi, &c. Ex quo evidenter sequitur nullam implicare contradictionem, quod duæ substantiæ una creata, & altera in creata eminenter contentiva creatæ, quæ sunt formæ, vel quasi formæ, afficiant, & terminent simul eandem humanitatem.

Secundo sic probatur, quia substantia increata, & creata non habent contradictoriam oppositionem inter se, imò nec contrariam, nec relativam: ergo possunt simul esse, afficere, ac terminare eandem naturam: hæc consequentia supposito antecedenti est evidens, quia Deus solum non potest vincere oppositionem contradictoriam, ponendo simul utrumque extremum contradictorium in eodem subiecto, ac proinde definitur omnipotentia Dei, dum dicitur est potentia, quæ potest facere quicquid non implicat contradictionem: vnde, quia ponere duo extrema convenientia vniuocè possunt simul, respectu eiusdem, quæ successiue possunt esse respectu illius, non in voluit contradictionem, licet naturaliter, repugnet, potest diuinitus executioni mandare. & ideo potest Deus ponere in eodem subiecto simul summum calorem cum summa frigiditate, summam albedinem cum summa nigredine, licet habeant oppositionem contrariam, quia illa oppositio

K 2 non

non est contradictoria inter illas: item Deus potest facere quod duo corpora simul sint in eodem loco, licet naturaliter non possent simul existere in eo, & quia nulla est contradictio, potest Deus absoluta potentia facere quod tres subsistentiae diuinae terminent simul eandem naturam, ac denique potest Deus facere quod gratia habitualis, & peccatum ut tale habituale sint simul in eadem anima, licet magnam habeant repugnantiam, & duae praesentiae diuersorum locorum possunt simul poni in eodem corpore solum, quia non opponuntur contradictorie; sed duae subsistentiae, vna creata, & altera increata, vna propria & altera aliena, non habent contradictoriam oppositionem: ergo per potentiam Dei absolutam possunt terminare eandem naturam simul; antecedens sic euidenter conuincitur, quia tunc datur oppositio contradictoria inter aliqua extrema, quando datur maxima, & immediata repugnantia inter illa, & tunc datur maxima, & immediata repugnantia, quando talia extrema sunt eius rationis ut nulla detur conuenientia, nec analogia, nec vniuoca in ratione essentiali communi utrique, & ideo infallibiliter ex contradictoriis extremis, vnum debet esse negatiuum, & alterum positium, quapropter definitur contradictio, dicendo esse affirmationem, & negationem eiusdem de eodem, id est necessario debere versari inter affirmationem, & negationem, & inter extrema, quorum vnum necessario sit positium, alterum negatiuum immediate illius positui, quia definitio contradictoriarum regulatur illo principio Metaphysicae: impossibile est idem simul esse, & non esse; vel illo: quodlibet vel est, vel non est, quod latissime probauimus in Logica, tract. de principiis, & ratio euidentis a priori est, quia solum inter extrema dicta datur summa, maxima, & immediata repugnantia, quia ibi datur summa repugnantia, inter quae nulla datur conuenientia, sed intra extrema, quorum vnum est negatiuum, & alterum positium nulla datur conuenientia, ens enim & non ens minime conueniunt; & e contra, si ambo extrema essent positia, conuenirent in ratione positia ut sic essentialiter, & si essent negatiua ambo conuenirent in ratione negationis ut sic essentialiter: ergo solum illa extrema, quorum alterum est positium, & vnum negatiuum, nullam habent conuenientiam, atque adeo habebunt maximam repugnantiam.

Deinde inter ea etiam datur immediata repugnantia, quia negatiuum contradictorium non remouet seu negat alterum positium contradictorium, mediante alio, seu per aliud medium, sed per seipsum essentialiter, quia non homo ex vi suae formalitatis negat hominem: ergo solum inter ea extrema quorum vnum est positium, & alterum negatiuum, dabitur repugnantia immediata, & maxima; ac proinde dabitur oppositio contradictoria: sed subsistentia diuina est essentialiter positia entitas, & subsistentia creata est adaequate, & essentialiter positia, ita ut diuina in quantum subsistentia, & in quantum diuina est realiter, & essentialiter sit positia, & subsistentia creata in quantum subsistentia, & in quantum creata sit realiter, & essentialiter positia, positium enim transcendit ultimas differentias illarum, quod supra probauimus contra Scotum, asserentem supposititalitatem esse negationem. Vnde absolute, & simpliciter subsistentia creata, & increata conueniunt intrinsece, & essentialiter in ratione subsisten-

tiae positiae ut sic, quae conuenientia siue sit vniuoca, ut in mea sententia, siue analogia ut in sententia Adversariorum maxima vocatur, ex eo quod essentialis sit, id est ex eo quod sit conuenientia per praedicata essentialia utriusque, & in ratione communi essentialiter participabili tam a diuina, quam a creata subsistentia; item maxima vocatur per comparationem ad entitatum, & accidentalem conuenientiam: ergo cum ex vno capite, tales subsistentiae sint ambae positiae, ita ut in rationibus formalibus earum nihil includatur negationis, ratione cuius habeant maximam conuenientiam essentialem in ratione positiae personae ut sic, quae in sententia omnium inter contradictoria, nunquam reperitur, & ex alio capite supposititalitas diuina eminenter contineat supposititalitatem creatam, quod etiam minime potest conuenire vni contradictorio respectu alterius, ut v.g. homini respectu non hominis, & non Dei, respectu Dei necessario, & euidenter sequetur inter subsistentiam diuinam, & creatam, non dari oppositionem contradictoriam, ac proinde posse diuinitus reperiri simul terminando, & asserendo eandem naturam, quia Deus solum duo extrema contradictorie opposita non potest coniungere in eodem subiecto, vel quasi subiecto, quapropter non potest Deus facere, quod eadem natura simul habeat subsistentiam propriam, & negationem eiusdem propriae subsistentiae, quod terminetur, & non terminetur diuina subsistentia, quod eadem anima habeat intellectum & carentiam illius, quia illa extrema cum sint eius conditionis, ut vnum sit positium, & alterum negatiuum, necessario dicunt contradictoriam oppositionem.

Dices quod licet diuina subsistentia non sit contradictio subsistentiae creatae immediate, esse tamen mediate, quia subsistentia creata dicit negationem subsistentiae increatae, ac proinde non posse poni simul in eodem subiecto, vel quasi subiecto; quod autem mediate dicant contradictionem patet, quia ad vnamquamque illarum sequitur negatio identitatis cum altera, & sic est verum dicere subsistentia creata non est increata, & e contra.

Sed contra hanc sic meo videri euidenter insurgo, quia ad hoc ut non possit Deus ponere duas formas, vel quasi formas simul respectu eiusdem subiecti, non sufficit huiusmodi mediate contradictio inter ipsas, sed necessaria est ut intercedat immediata inter eas in ordine ad subiectum, nam calor dicit negationem mediatam frigiditatis in summo, & formae irrationali formae rationalis, & forma cadaueris formae viventis, & peccatum habituale respectu gratiae habitualis, quia vere & realiter summus calor non est frigiditas summa, sed forma rationalis nec est, nec potest esse forma irrationalis, & bruta; & nihilominus ex eo quod non sint termini immediate se inuicem contradicentes, hoc est ex eo quod vnus terminus non sit negatio immediata alterius, cum sint formae positiae, possunt simul esse per potentiam Dei absolutam in eodem subiecto: ergo licet subsistentia diuina & creata, dicant inter se mediatam illam ab aduersariis assignatam, contradictionem cum non dicant immediatam, poterunt esse simul respectu eiusdem naturae diuinitus; nam quid magis repugnans mediate, quam praesentia diuisibilis, & praesentia indiuisibilis, illa propria, quia est connaturalis Corpori Christi, sicut subsistentia propria cuiusque hominis, ista aliena, quia est supernaturalis illi, & quia est

quasi opposita indigentiae Corpori, & nihilominus sunt simul in eodem Corpore Christi secundum fidem nostram, & possunt esse simul in diuersis locis, sed et a in eodem loco, quia verbi gratia, si Corpus Christi consecraretur in tanta materia panis, vt aequaret magnitudinem ipsius Corporis Christi, in sua extensione naturali, post talem enim consecrationem poterit idem Christus suae per adductionem specierum sacramentalium ad caelum, siue per descensionem ipsius ad terram, vbi esset consecrata talis hostia penetrari cum illis accidentibus sacramentalibus in eodem loco, in quo casu Corpus Christi sacramentaliter esset sub speciebus panis, & in eodem loco Corpus Christi, cum praesentia circumscriptionis esset simul per supradictam penetrationem; unde idem Corpus in eodem loco afficeretur duplici praesentia, vna diuinitati, & altera indiuisibili, licet magnam habeant naturalem repugnantiam tales praesentiae, & licet vna diceret negationem alterius, quae induceret contradictionem mediatam assignatam ab aduersariis, qua non obstante ex eo quod ambae positivae essent, possent poni simul in eodem Corpore: ergo similiter duae positivae substantiae, ex eo quod positivae sunt, poterunt afficere simul eandem naturam diuinitus.

13 Deinde, quia inter illas positivas rationes, quae successiue possunt afficere idem subiectum, licet datur mediata oppositio contradictoria, quia tamen talis oppositio mediata non est in ordine ad similitudinem, & existentiam simul respectu eiusdem subiecti, sed respectu identitatis inter se bene possunt diuinitus collocari in eodem subiecto simul, licet non possint identificari diuinitus adhuc inter se, quia expulso, quae est effectus contradictionis, debet esse in ordine ad id, ad quod est contradictio, & non in ordine ad quod minime est, vt patet ex exemplis supra positis; nam quia albedo dicit mediatam contradictionem respectu nigredinis, ne identificentur, nunquam poterunt identificari adhuc diuinitus, & ideo nunquam albedo poterit esse nigredo, quia vero albedo non dicit mediatam contradictionem essentialem cum nigredine respectu similitudinis in eodem subiecto, bene potest simul cum nigredine poni in eodem subiecto, & ratio evidens est, quia in ordine ad idem subiectum, sola immediata contradictio est quae non potest vinci a Deo, vt est illa quae reperitur inter negationem, & positivam formam; unde si immediata contradictio non datur inter duas rationes formales, alia non potest dari quae impediatur, quo minus per potentiam Dei absolutam possint esse simul in eodem subiecto; sed substantia diuina non dicit contradictionem immediatam cum substantia creata, licet dicat mediatam, quae ab aduersariis assignatur in ordine ad identitatem: ergo licet Deus non possit facere sua potentia absoluta, vt substantia diuina sit substantia creata, & quod identificentur inter se, nihilominus bene poterit facere, quia duae formae ex quibus vna supplet vicem alterius, & continet eminenter aliam, & successiue terminant eandem naturam, bene poterunt simul per potentiam Dei absolutam terminare, & afficere eandem naturam.

14 Dices, licet substantia creata non sit contradictio substantiae increatae, nihilominus ex simultanea terminatione illarum respectu eiusdem naturae sequi eundem contradictionem, ac proinde adhuc diuinitus non posse terminare illam.

Contra, quia ex duabus formis, vel quasi formis non sequitur nisi secundus effectus, vel quasi effectus formalis; omne enim quod sequitur ad aliquam formam, est effectus formalis illius, sicut omne quod sequitur ad causam vt sic est effectus vt sic, sed omnis effectus causae formalis, vel quasi causae formalis, est dumtaxat duplex effectus, nimirum primarius, vel secundarius: ergo omne quod sequitur ad causam formalem, est duplex effectus formalis, vel quasi formalis: sed ex duobus illis effectibus primarij effectus duarum formarum, vel quasi formarum positiviarum, non dicunt inter se oppositionem contradictoriam, & sic bene possunt reperiri in eodem subiecto, nam eo modo sunt effectus primarij quo sunt formae; sed formae illae sunt positivae adaequatae: ergo effectus primarij illarum sunt positivae adaequatae, verbi gratia, quia albedo, & nigredo sunt formae positivae, etiam album, & nigrum sunt termini & effectus positivae; sed duo termini, seu extrema positivae, quia ambo positivae sunt, non possunt opponi contradictorie: ergo effectus primarij, positivae duarum formarum positiviarum, non poterunt opponi contradictorie, quia vt supra dixi, ex terminis contradictoriis nec ambo possunt esse positivae simul, nec ambo negativi, sed necessario vnus debet esse positivus, & alter negativus, sed duae substantiae, creatae nimirum & increatae sunt duae rationes formales positivae adaequatae: ergo constituta primaria, vel quasi effectus primarij illarum necessaria debent esse positivae, persona nimirum creata, & increata: ergo non haberent oppositionem contradictoriam propter rationem dictam.

Effectus autem secundarius contradictorius est 16 respectu alterius formae, verbi gratia, effectus primarij albedinis est album, effectus autem secundarius est negatio nigredinis in subiecto vbi est albedo, & sic nullo modo potest esse effectus secundarius formae positivae vnus cum altera forma positivae, hic autem secundarius effectus non essentialiter & necessario sequitur ad formam, sed solum secundum leges naturae, & ideo per potentiam Dei absolutam potest Deus facere, ne talis effectus secundarius sequatur in natura ipsa, fundatur secundum commune ac ritum axiomae, quo communiter dicitur, Deum posse supplere effectum secundarium formarum, id est potest tanquam vniuersalis dominus ob plenum dominium quod habet supra leges naturales dispensare in illis & facere, ne sequatur talis effectus secundarius: exemplo manifestissimo sic probatur; Deus potest facere, vt existente calore summo in aliquo corpore ne sequatur effectus secundarius talis caloris, qui est negatio, seu contradictio frigiditatis, ac proinde existente adhuc calore in summo potest Deus introducere frigiditatem in summo, & conseruare simul illas qualitates contrarias in eodem subiecto, & ratio huius dispensationis est a priori, quia calor in summo, & effectus secundarius ipsius, scilicet negatio frigiditatis, sunt rationes a parte rei distinctae: sed omne quod distinguitur ab alio, etiam si maximam habeat connectionem naturalem cum illo, potest per potentiam Dei absolutam separari ab eo, vt patet ex dictis supra de signis separationis: ergo talis effectus secundarius formae positivae, potest diuinitus separari ab ipsa forma, ita vt existat forma sine tali effectus secundario, nec mirum quod diuinitus hoc possit fieri, cum naturaliter etiam contingat vt deus negatio sine forma, cuius effectus esset secundarius; nam in vno subiecto, quod

quod tepidum est, datur carentia frigiditatis in summo, quæ existente calore summo existeret, tanquam effectus secundarius illius, in quo casu evidenter sequitur separari inter se negationem & formam, cuius effectus secundarius est talis negatio, ac proinde necessario dicendum est talem negationem distinguere à forma, cuius effectus secundarius est: ergo Deus potest separe causam illam formalem ab illo effectu formali, ita ut existente calore in summo non detur negatio frigiditatis in summo, & sic poterit Deus introducere simul cum calore summo frigiditatem in summo, quia contradictio seu negatio quæ impedit talem introductionem per potentiam Dei absolutam, impeditur ne sequatur: eodem modo philosophandum est in secunda subsistentia, & concedendum posse à Deo suspendi effectus secundarios illarum, scilicet negationes ipsarum ad invicem, cum tales negationes distinguantur à parte rei ab illis subsistentiis, & solum sequantur ad illas lege naturali, in qua potest Deus dispensare ob plenum, ac supremum dominium, quo gaudet supra illam: ergo sine ulla tergiversatione concedendum est diuinitus nullam se qui contradictionem ad simultaneam duarum subsistentiarum terminationem respectu eiusdem naturæ, quia ut iam supra dixi, omne quod sequitur ad aliquas formas, est effectus primarius, & secundarius, sed primarius ut supra probavi non est contradictio, & secundarius quicumque ille sit, licet in se sit contradictio, potest impediri à Deo, & per potentiam suam absolutam non sequi, & sic fatendum erit omnino bene posse diuinitus duplicem subsistentiam, creatam scilicet, & increatam simul terminare eandem naturam, ut vis huius argumenti cogit, quod adeo uniuersale est ut funditus labefactum quancumque solutionem aduerbiorum, & quodcumque inconueniens excoGITatum ab illis contra nostram sententiam; nam omne inconueniens, ut aliquomodo urgeat nos, debet esse contradictio, cum pro omnipotentia Dei pugnemus: atqui talis contradictio, ut impediat terminationem duarum subsistentiarum simul debet sequi ex tali terminatione simultanea, quia si non sequitur erit disparata respectu illius simultaneæ terminationis, ac per consequens nihil impedit illam, si autem sequatur, necessario debet esse aut effectus primarius aut secundarius, non ut effectus primarius, quia effectus primarius duarum subsistentiarum, cum non sint positiui non habent contradictionem inter se, si si quatur tanquam effectus secundarius non sequitur necessario, sed potest à Deo suspendi, ut nuper probauimus: ergo nullum inconueniens contradictionis necessario sequitur impediens per potentiam Dei absolutam simultaneam terminationem duarum subsistentiarum creatæ videlicet, & increatæ respectu eiusdem naturæ.

17 Ultimo vagetur hæc ratio, quia tantum abest ut sint termini contradicentes duas supposititates respectu eiusdem naturæ, ut potius nullam oppositionem habeant inter se non relationem, quia Deus non dicit relationem ad creaturam, & si creatura dicat relationem ad Deum est relatio conuenientie, vel effectus ad causam, ut sanctitas creatæ dicit relationem ad sanctitatem increatam, quæ relatio non obest ad hoc ut simul sint in eodem subiecto Christi duæ illæ sanctitates ut supra vidimus nec habent contrariam oppositionem quia vñ contrarium non continet eminenter alterum, nec potest supplere vicem illius: atqui subsistentia diuina continet

eminenter creatam, & potest supplere vicem illius: ergo nullam habent oppositionem: ergo ratio quare non sunt simul, est eadem quare non simul duæ formæ vel accidentales, vel substantiales in eodem subiecto, ne videlicet detur aliquod superfluum, vel alia huiusmodi fundata, in lege naturali; lex autem omnis naturalis dispensari potest à Deo; ex alio autem capite non daretur superfluum, tum quia maxima Dei perfectio est, ut communicabilis sit creaturæ secundum illam maximam similitudinem, quam habet in esse Trinitatis in hoc quod sicut ibi dantur in vna personalitate tres personalitates, ita similiter in vna essentia humana, nam esset personalitas propria, & possent esse alie duæ, videlicet Filij & Spiritus Sancti, quæ facerent tria supposita, idest admirabilem Trinitatem personarum, in vnitatem numericam naturæ quæ est maxima vnitatem: tum etiam quia ubi datur finis aliquis, superfluitas impeditur, sed in tali simultanea terminatione personalitatum daretur summus, ac perfectissimus finis, ostensio nimirum diuinæ sapientiæ, & omnipotentie, quibus scit, & potest diuina illa maiestas superare inconuenientia quæcumque & repugnantias naturæ viribus insuperabiles.

18 Tertio sic probatur principaliter, quia in probabiliore sententia, ut est P. Suarez, datur in diuina natura vna subsistentia absoluta & essentialis, cum aliis personalibus, & entis relatiuis, ita ut absoluta eminenter contineat relatiuas; sed quia tales subsistentie aliquomodo sunt diuersi ordinis, scilicet absoluti, & relatiui, non obstantem continentia eminenti relatiuarum in absoluta, non se impediunt, nec confunduntur in eadem natura; sed potius perfectissime constituunt illam sine aliqua oppositione: ergo similiter licet in natura humana, vel Angelica detur subsistentia propria creatæ, non implicabit contradictionem dari subsistentiam increatam eminenter contentiam creatæ simul respectu eiusdem naturæ humanæ, vel Angelicæ, cum sint diuersi ordinis infiniti, videlicet & finiti per potentiam Dei absolutam, sine oppositione, sine impedimento; ac tandem sine confusione aliqua, sed potius cum summa ac perfectissima excellentia, pulchritudine ac venustate naturæ humanæ, & cum mirabili diuinæ sapientiæ omnipotentie bonitatis ostensione.

19 Quarto sic probatur principaliter, quia nullum est inconueniens quod ab Adversariis ponitur impediens talem simultaneam terminationem duarum subsistentiarum, respectu eiusdem naturæ; inconueniens enim hoc est, videlicet naturam non posse esse per se, & in alio, quod sequeretur ex tali terminatione; hoc autem inconueniens nullum est, quia dupliciter potest sumi illud esse in alio. Primo pro eo quod est esse per inhaerentiam in subiecto, & hoc est proprie esse in alio, cum sit inniti, & substantiari ab alio subiecto inhaerentis, & hoc modo in casu nostro minime esset illa natura in alio, sed potius esset per se perfectissime, dupliciter id est existere, & subsistere propria, & increata subsistentia; subsistere enim per subsistentiam, licet sit increata illa, & supernaturalis, non tollit quin sit subsistere, & quod sit ens per se, & existat per se: ergo similiter existere persistereque, per duplicem subsistentiam non tollit quin sit existere, & subsistere per se, sicut v.g. quia quod afficitur vna albedine, est album, & segregatum visus afficitur

Quaest. IV. Vtrum Nat. suppositum vnica sub. &c. 79

secundi albedine non tollit esse album, & disgregatum visus.

Efficacius exemplum; in Christo Domino affici sanctitate habituali, est esse sanctum, & iustum, & nihilominus ex eo quod Christus iterum sanctificetur sanctitate increata Verbi, non definit esse sanctum per gratiam habitalem, imo potius per vtramque sanctitatem perfectissimam sanctus redditur, sine eo quod vna destruat aliam vt supra probauimus; ergo pari modo si per substantiam propriam, quia substantia ex natura humana constituitur ens per se, ac per consequens subsistens per aduentum substantiae increatae non tollitur à natura ratio entis per se subsistentis, sed potius perfectissime supernaturaliter dupliciter erit ens per se; tum per propriam, tum per increatam substantiam, alio modo est esse in alio, id est suppositari per supposititatem alterius, & hoc modo existere in alio minime opponitur modo existendi per se, imo vt clarius dicam, potius est existere per se perfectissime, & supernaturaliter, & increata substantia, quam existere in alio, itaque existere per propriam substantiam, & increatam non est existere per se, & in alio proprie, sed potius est subsistere, & existere per se bis, ac bifariam; perfecto scilicet, & perfectiori modo, quid autem inconueniens reperitur in his modis subsistendi per se naturaliter, & supernaturaliter per potentiam Dei absolutam non inuenio, & cum clare videam infinitatem omnipotentiae hoc sibi suo iure petentis huic potius tribuo quod suum est, dum ipsius partes ago sine damno alterius cuiuscumque, quia si ius pronuntiat meliorem esse conditionem possidentis, quid dicendum erit in rebus euidentibus, quando in dubiis fauet possidenti hoc pronuntiatum.

20 Vrgetur cum Patre Hurtado, quia humanitas in proprio supposito, non existit per se magis quam in alieno: ergo esse in proprio, & alieno non habent oppositionem, quam curritas cum rectitudine, generatio cum creatione, vt ait Suarez. Probat autem antecedens, esse per se vel est naturam esse independentem per suum conceptum, vel dicit vnionem substantialem excludentem esse per accidens, vel dicit esse per suppositum sibi conaturale cui innitur, & à quo fulciatur: sed id habet per vnionem ad Verbum: ergo. Probat maior, quia si humanitas per suum conceptum est independentis, item in Verbo erit independentis, cum ibidem retineat proprium conceptum, quia conceptui humanitatis nullam maiorem dependentiam addit Verbum quam suppositum creatum, quia eius vices supplet, & quia humanitas iisdem actionibus creatur in Verbo, quibus in supposito connaturali, sed humanitas terminata proprio supposito est independentis se ipsa, & per se: ergo & terminata Verbo, vel cum proprio supposito, non est per se independentis; item illa vnio est substantialis, & per se, & excludit vnionem per accidens: praeterea si humanitas est per se, quia habet proprium suppositum cui innitur, ita habet Verbum cui innitur: ergo humanitas eodem modo est in alieno supposito, quo in proprio.

21 Confirmatur, suppositum Verbi supplet vices suppositi creati: ergo quicquid praestabat creatum, praestat & Verbum: sed creatum praestabat naturam per se in tua sententia: ergo idem praestat Verbum; nam à substantia Verbi dicitur subsistens, subsistens autem est esse per se: ergo humanitas in Verbo est per se: ergo eo modo,

quo in suo supposito: respondet Suarez, quod suppositum naturale est modus constituens naturam per se, & independentem: ergo illi affert actualem negationem ad aliud suppositum; vnde licet illi modi sint positiui, tamen vnus essentialiter petit negationem alterius.

Sed contra, quia nos non negamus ad substantiam creatam sequi negationem alterius substantiae siue creatae, siue increatae, vt ex supra dictis patet, negamus tamen quancumque negationem sequitam ad substantiam propriam esse essentialem illi, duplex enim negatio petitur à substantia propria; alia est qua distinguitur substantia propria ab increata formaliter in sententia Patris Suarez, & haec negatio dicitur negatio essentialis respectu substantiae propriae, quia est qua formaliter distinguitur essentialiter, à substantia increata, & qua negatur substantiam creatam posse identificari cum diuina, & quia immediate fundatur in essentia substantiae propriae, & exigitur in illa ex vi praedicatorum essentialium, ita vt in vltimis differentis ipsorum praedicatorum intime imbibatur, eaque intrinsece transcendat, ratione cuius ab aliquo us, licet non certe, probabiliter tamen solet dici identificari cum ipsa essentia rei, communis autem sententia DD. licet non concedat identificari vocat vt re optimo essentialem negationem propter rationes supra dictas, quae negatio, quia proprie negatio est, non potest tolli ab essentia, & entitate in qua fundatur per introductionem contradictorii, quia subiectum illius negationis non est capax contradictorii talis negationis. Vnde si tenenda est talis negatio, debet esse destruendo si indamentum illius, quare conseruato illo adhuc de potentia Dei absoluta, non potest tolli talis negatio, quod adeo verum est, vt à nullo etiam amente, aliquando fuerit in dubium reuocatum, quis enim poterit dicere potentiam Dei ab solutam posse fieri, vt substantia propria creata non distinguatur à substantia increata, & quod identificetur cum illa, ac per consequens adnitatur contradictorium talis distinctionis, scilicet identitatem cum Deo, alia autem negatio datur in substantia propria, quae non fundatur immediate in ipsa substantia propria, ex se, & propter se solam, & in ordine ad se solam: sed tamen in ordine ad naturam, tum etiam in ordine ad alteram substantiam, ne sit simul cum illa in eadem natura, hoc est, est negatio negans non identitatem cum substantia propria, sed potius consortium alterius interminando naturam, & haec negatio non est essentialis sed naturalis, & non est proprie negatio sed priuatio, quod non sit essentialis sic probatur.

Primo, quia ex vi definitionis substantiae propriae non datur aliquod praedicatum quod exigit in ipsa substantia negationem consortij alterius, quia neque tale praedicatum existens in substantia propria est commune omnibus substantiis, tam creatis quam increatis, neque est proprium substantiae propriae: ergo nullum praedicatum est in substantia propria, ratione cuius petatur talis negatio, ac proinde debeat denominari illa essentialis: antecedens sic probatur, quia si talis negatio sequeretur ad praedicatum commune omnibus substantiis tam creatis, quam increatis, quaecumque substantia siue creata, siue increata haberet negationem consortij cum altera, quia quicquid conuenit superiori, conuenit omni contento sub illo: atqui substantia increata, verbi gratia, Patris aeterni, non exigit negationem simultatis

simulatis cum altera, sed potius petit consortium duarum, scilicet Patris, & Spiritus Sancti, & Filij: ergo signum euidens est negationem consortij alterius subsistentiæ peti à ratione communi subsistentiæ ut sic: item nec à prædicato proprio subsistentiæ propriæ, quia subsistentia propria in quantum propria, solum petit, ut dimanet à natura cuius subsistentia est, & quod non continetur alteri; hæ enim sunt rationes constituentes subsistentiam propriam in esse propriæ, quod sic probatur, quia etiam si haberet consortium cum altera, non desineret dimanare à principiis intrinsecis naturæ, nec desineret non convenire alteris naturis, ac proinde non desineret esse propria, verbi gratia, quia ut probabitur, eadem natura potest affici duplici subsistentia propria, in quo casu similitas duarum subsistentiarum non destrueret esse proprium vniuscuiusque, nec faceret quod vnaquæque non esset propria naturæ, sicut verbi gratia, si per potentiam Dei absolutam idem homo afficeretur duplici risibilitate, talis similitas non faceret, ut vnaquæque risibilitas desineret esse propria passio hominis, siquidem vnaquæque adhuc in consortio alterius conveniret soli, & non multis, ac conversim prædicatur de homine: ergo similiter ex eo quod vna subsistentia propria sit cum alia, non impedit quo minus sit propria naturæ.

24 Dices consortium alterius propriæ non tollere, quod vnaquæque subsistentia sit propria naturæ; consortium autem alterius alienæ tollere, ac impedire proprietatem illius, ac per consequens negationem consortij alterius, non esse respectu propriæ, sed alienæ.

25 Sed contra, quia negatio consortij alterius non solum est respectu alienæ, sed etiam respectu alterius propriæ: & ideo tantum repugnat naturæ & negat dari duplicem subsistentiam propriam in vna natura, ac vnam propriam, & aliam alienam, & sic tam miraculosum esse affici duplici subsistentia propria, ac propria & aliena, quæ repugnantia est ex vi negationis, sequitur ad subsistentiam propriam: ergo falso dicitur negationem sequi tantam ad subsistentiam non esse respectu consortij alterius propriæ: sed solum alienæ. Deinde quia si per potentiam Dei absolutam idem homo afficeretur propria risibilitate, & inhiabilitate equi, nullo modo desineret esse propria passio risibilitatis ex consortio alienæ passionis, scilicet inhiabilitatis, & sic etiam diuinitus afficeretur idem intellectus scientia scilicet acquisita propriis actibus, & simul lumine gloriæ, & scientia infusa non desineret in eo casu scientia propriis actibus acquisita, esse propria hominis ex consortio supernaturalium qualitatum, quæ ex eo quod de foris veniunt, alienæ possunt vocari: ergo similiter, subsistentia propria afficiens naturam, nullo modo desinet esse propria solum propter consortium alienæ: ergo ex vi subsistentiæ propriæ non sequitur negatio consortij alterius: ergo talis negatio non est essentialis.

26 Secundo probatur hoc ipsum, quia negatio essentialis debet esse non in ordine ad aliquod, quod non pertinet ad essentiam illius, destruendo illam, vel alio modo: sed illa negatio de qua loquimur est in ordine ad consortium alterius, vel in ordine ad similitatem illius, quæ non destruit subsistentiam propriam, ut probauimus: ergo non est essentialis.

27 Tercio, quia in omni forma positiua datur huiusmodi negatio consortij alterius cum ipsa, verbi gratia, in vna quantitate respectu alterius

eiusdem speciei cum ipsa respectu eiusdem subiecti; item in vna qualitate respectu alterius in vna actione, in vna dictione, in vna præsentia, & in vna forma substantiali respectu eiusdem materiæ, quia vnaquæque ex his formis, seu entitatibus positiuis petit negationem consortij alterius, ne sint simul in eodem subiecto & nihilominus in omnibus his non est essentialis illa negatio, nec est proprie negatio, sed priuatio: ergo similiter negatio quæ sequitur ad subsistentiam propriam respectu consortij alterius, non erit essentialis illi sed tantum naturalis, quia non est maior ratio in hac negatione proprie subsistentiæ, ut sit essentialis, quam in ceterarum formarum positiuarum negationibus, quod autem in omnibus illis formis negationes non sint essentielles, patet, quia potest Deus per potentiam absolutam ponendo duas formas simul, quæ dicunt talem negationem inter se, ac conservando entitates ipsarum, destruere tales negationes: ergo tales negationes, non sunt essentielles, quia negatio essentialis non potest destrui, nisi destructa entitate in qua fundatur illa; ex quo etiam colligitur quia talis negatio non sit proprie negatio sed priuatio, quia illa est priuatio, & non negatio quæ destruitur per introductionem sui contradictorij, sed negatio consortij in vna forma destruitur per introductionem similitatis & consortij, quod est contradictorium talis negationis: ergo talis negatio non est proprie negatio sed priuatio. Deinde, quia quando priuatio destruitur per introductionem contradictorij, signum euidens est subiectum talis negationis esse aptum, & capax recipiendi contradictorium illius, nam bene valet ab actu ad potentiam recipi: ergo potest recipere: ergo tali negationi competit definitio priuationis, quia est carentia in subiecto apto nato habere oppositam formam, quod aliter euenit in propria negatione, cum sit carentia in subiecto inepto: ergo talis negatio similitatis in omnibus formis positiuis non est propria negatio sed priuatio: sed subsistentia propria est forma, vel quasi forma positiua: ergo carentia consortij alterius, quæ sequitur ad ipsam, non est essentialis negatio, sed potius propria priuatio: sed propria priuatio tollitur per introductionem contradictorij illius: ergo illa carentia, quæ est in subsistentia propria potest tolli per consortium, & similitatem alterius, in terminando eandem naturam saltem diuinitus: ergo saltem per potentiam Dei absolutam possunt dari duæ subsistentiæ, de quibus loquimur superius, seu terminare eandem naturam.

28 Ultimo sic probatur principaliter, quia natura terminata propria subsistentia, terminari potest per aliam propriam, item terminata per alienam increatam, per plures etiam alienas simul potest terminari: ergo & natura terminata propria subsistentia, poterit terminari per alienam increatam.

29 Dices naturam per propriam subsistentiam terminari extensiuè, & intensiuè, per alienam vero solum intensiuè.

30 Sed responsio hæc est manifesta petitio principij, ut ex aduersariis aduertit Suarez, §. 2. Ergo ratio videtur ergo illi per Verba intensiuè & extensiuè intendisse solum subsistentiam propriam esse adæquatam perfectionem naturæ impossibilem cum altera subsistentia, quod est eorum assertum, & contra illud nos modo pugnamus, ac hæc repugnat quamlibet propriam subsistentiam esse adæquatam naturæ secundum extensionem, & se-

Quæst. IV. Vtrum Nat. supp. vnica sub. &c. 81

cundum inrentionem, quia adequatus actus tam secundum intentionem, quam extensionem aliquis virtutis est solum ille, qui simpliciter euacuat omnem indifferentiam illius, ita vt repugnet in illa inclinatio aliqua absoluta, vel sub conditione ad aliud, ideo enim quælibet forma non est actus adequatus materię secundum extensionem, & intentionem, quia quauis materia actiua vna forma præsertim nobiliori non appetat alteram absolute, appetit tamen illam sub conditione si ab illa priuetur, sed similiter natura actiua, & terminata vna propria substantia, saltem sub conditione appetit aliam propriam, alias habitudo naturæ ad propriam quamlibet substantiam, seu vt proprius loquitur connectio ad illam non esset essentialis & congenita illi, siquidem ab illa separari posset: ergo.

31 Tercio sicut substantia propria est adequatus terminus naturæ, ita vna præsentia localis circumscriptiua est adequata præsentia corporis, quia sicut hæc per resultantiam naturalem terminat naturam, ita & essentia necessario consequitur Corpus omne, sed Corpori Christi sub vna præsentia locali conceditur diuinitas alia illi non propria Sacramentalis scilicet: ergo & naturæ terminatæ per propriam substantiam conferri potest alia substantia aliena, ac per consequens substantia propria non erit terminus absolute, ac simpliciter adequatus, sed solum naturaliter, vel secundum leges naturæ, quæ sine dubio subduntur dominio, ac dispensationi diuina.

32 Vltimo respondent aduersarij dicentes naturam terminatam per proprium suppositum esse in se, quia est quasi sibi innitens; at vero terminatam per alienam esse in alio; quia ab illo sustentatur, & est illi extraneus, ex quo oritur substantiam propriam constituere naturam per se, & independentem ab alio supposito, alienam vero constituere eandem naturam in alio, seu in alieno supposito, & dependentem ab illo implicareque contradictionem vt eadem natura simul sit per se, & in alio dependens, & independentens.

33 Sed contra primam partem obiectionis sic infurgo, quia natura non innititur, & sustentatur si proprie loquendum sit à propria substantia, sed potius substantia sustentatur à natura illique innititur; & ratio euidens est, quia natura non educitur à substantia, sed potius substantia à natura, tanquam modus ipsius: ergo substantia dependet à natura à priori simpliciter, & absolute, in fieri esse, & conseruari intrinsece: ergo substantia sustentatur à natura potius quam natura ab illa. Deinde, quamvis natura inniteretur proprio supposito, ab illoque sustentaretur, inde non sequeretur illam in se esse, tum quia suppositum non est ipsum esse naturæ, sed ex natura rei ab illa distinguitur: ergo natura in illo innitens non in se, sed in alio à se niteretur.

34 Tum etiam, quia naturam innitit proprio supposito non est recipi in illo, sed solum terminari ab illo, sed natura terminata per suppositum alienum non recipitur in illo, vt patet in Verbo, sed solum terminatur: ergo non magis innitetur proprio supposito natura, quam alieno.

35 Contra secundam partem obiectionis, ita arguuntur, quia natura terminata per alienum suppositum, non pendet proprie & à priori ab illo, cum munus tam aliena, quam proprie substantię, imo & exercitium illius supponat natura.

1. P. Tom. II.

ram iam existentem, est enim substantia propria actus naturæ; sed omnis actus non pendens à ratione, sed in re talis supponit potentiam, cuius est actus: ergo substantia, siue propria, siue aliena supponit naturam: ergo hæc ab illa pendere non potest proprie, & à priori, atque adeo non erit minus independens à priori in supposito alieno, quam in proprio.

Secundo contra, quia vel habet aliquam dependentiam natura à substantia connaturali, an non; si habet: ergo non tam innititur sibi quam supposito, à quo pendet; vnde non erit independens per se, sed per suppositum, imo per se erit dependens à supposito, sicut ergo ex se subsistit, licet vere à supposito pendeat; & illi innitatur, cur non subsistat per se in Verbo licet ab illo pendeat, & illi innitatur, aut quid obest perfecti pendere ab alieno magis quam à proprio supposito, & sicut suppositum proprium naturam reddit substantiam, quia vnitur illi vt personalitas, cur id non efficit Verbum cum illi vnatur in ratione formali personæ, si autem humanitas non pendet à supposito connaturali; cur à Verbo pendeat; atque ita quicquid natura à naturali supposito habebit à Verbo; ergo Verbum & suppositum creatum non habent modos oppositos, quis enim dicit opponi in eadem domo corruenti duplex fulcimentum, seu firmamentum, vnum perfectius altero intra rationem fulcimenti; non enim vlllo modo opponerentur, v.g. fulcimentum ex lateribus compactum, minime opponeretur fulcimento ex marmore coagmentato; sed potius perfecte, & perfectius firmiter, & firmitus domum ruentem fulcirent, ac labantem sustentarent, vel quis dicit opponi, in corpore beatifico illuminari simul diuinitus luce naturali corporea solis, & luce supernaturali corporea etiam, vt in mea sententia est lux corporum Beatificorum, non enim opponerentur certe, sed perfecte, & perfectius tales luces.

Secunda conclusio: natura terminata propria substantia non potest terminari aliena creata, humana vel Angelica Hæc est communis sententia, & supposito quod substantia creata sit modus, est sine dubio euidens hæc sententia, quia modus rei adhuc per potentiam Dei absolutam non potest separari à re cuius est modus, vt late probatum manet quasi vltima præmissa, conclusi. 2. sed si substantia Angeli, v.g. terminaret naturam humanam, esset modus illius, quia substantia illius naturæ est modus quam terminat, afficit & cui tribuit suum effectum formalem & adheret; atqui tunc diuinitus adhereret humanitati: ergo esset modus, sed paterat item non terminare naturam humanam, imo hoc naturaliter si Deus suspenderet miraculum terminationis: ergo separaretur iam ab humanitate, vt nunc manet separata in Angelo: ergo iam modus rei posset separari à re cuius est modus, vnde esset, & non esset modus rei.

Secundo quia tota essentia modi consistit in vltima actualitate sine aliqua potentialitate respectu sui effectus primarij, sed substantia Angeli nunc non tribuit suum effectum formalem humanitati, quod potest diuinitus per vos: ergo iam haberet potentialitatem ad illum, vnde esset modus, & non modus quod implicat contradictionem.

Tercio sic probatur, quia modus per suam essentiam est actualis affectio illius quod afficit, & ideo nec per potentiam Dei absolutam potest conseruari sine eo quod actu afficit id quod ex

se debet afficere: ergo si potest afficere humanitatem subsistentia Angeli per suam esse, & essentiam actu afficiet illam: ergo nunquam potest non afficere illam, quia nunquam potest non habere suam essentiam; atqui si posset non afficere humanitatem quam in eo casu afficeret, posset non esse actualis afficiencia humanitatis; atqui esse actualis afficiencia humanitatis est essentia illius subsistentiæ, cum ex sua essentia sit actualis afficiencia eius quod afficit, in quo consistit ratio modi, & per quam distinguitur modus à re: ergo posset non habere suam essentiam talis subsistentiæ; unde talis essentia esset essentia, & non esset essentia; quia iam supponimus; non essentia, quia posset separari à re cuius essentia est, quod autem posset talis subsistentia Angeli non terminare humanitatem quā in eo casu terminaret; patet euidenter, quia terminaret per vos per potentiam Dei absolutam, & miraculoso modo: ergo naturaliter posset non terminare illam cum miraculum sit supra id quod naturaliter petitur. Deinde quia sicut modus duorum ut vnio non potest esse vnus, ita modus vnus, ut est subsistentia, non potest esse duorum.

40 Tertia conclusio: natura terminata per vnā alienam subsistentiam potest terminari per aliam & aliam simul increatam, verbi gratia, humanitas Christi terminata per supposititatem Verbi potest suppositari simul per supposititatem Patris, & Spiritus Sancti: hæc est communis Theologorum sententia, eam tenet Angelicus Doctor expresse 3. part. quest. 3. artic. 6. in corpore, eam explicat, probatque optime Pater Suarez, in commentario huius articuli.

41 Probatur primo ratione D. Thom. in corpore, quia ex parte personarum diuinarum non est repugnantia, cum ab eiusdem naturæ consortio non se excludant necessario, nec etiam datur formalis repugnantia ex parte naturæ assumendæ, cum hæc assumptio non fiat iuxta conditionem, seu capacitatem naturalem illius, sed potius iuxta omnipotentiam facientis, & iuxta capacitatem obedientialem naturæ, quæ ad illa omnia potest obedire Creatori, ad quæ potest se extendere omnipotentia Dei: ergo nullo modo repugnat, ut natura terminata per vnā subsistentiam increatam terminetur simul per alias increatas.

42 Dices esse repugnantiam ex parte naturæ creatæ, quia finita est, (naturam autem diuinam propter infinitatem esse capacem, trium subsistentiarum), ac proinde non habere potentiam obedientialem naturam creatam.

43 Sed contra, quia diuina essentia ex se, & ex natura sua tria supposita postulat, hocque illi ex infinitate conuenit, similiter quod ita sit in illis, ut cum singulis eorum omnino idem sit cum perfectissima vnitatem, & simplicitate, & ideo neutrum horum potest conuenire naturæ creatæ naturaliter, & ut conuenit diuinæ; nam si tres personæ assumerent eandem naturam creatam, neque illa natura esse posset idem adhuc diuinitus cum personis assumptibus, neque ille modus subsistendi esset illi connaturalis, sed per gratiam & omnipotentiam assumptis communicatus ipsa natura non repugnante, quia cum illa sit in potentia obedientiali, ad quamcumque personalitatem, & personæ diuinæ non habeant repugnantiam formalem, ut simul terminent eandem naturam, inde est, quod illæ supposititates, quæ successiue possunt conuenire illi simul, conueniant ut materia prima potest habere plures formas simul.

44 Secundo sic argumentor, quia si quid huic ob-

staret, maxime incommunicabilitas quam subsistentia confert naturæ, quam terminat, sed incommunicabilitas non obstat, primo quia incommunicabilitas hæc non consequitur alienam subsistentiam, sed terminantem propriam naturam; consequitur enim illam, quæ determinatio quadam naturalis seu connaturalis est, non quæ obedientialis, quia sicut virtus Dei cui subditur est illimitata, ita & ipsa quæ obedientialis quædam determinatio est, sed subsistentia aliena determinans naturam creatam determinat illam propter potentiam obedientialem, non propter connaturalem: ergo.

Secundo gratis incommunicabilitatem illam consequi etiam subsistentiā alienam, adhuc incommunicabilitas hæc non potest impedire ne virtute Dei natura terminata per illam subsistentiam sit iterum assumptibilis, & terminabilis per alias alias, quia incommunicabilis naturæ terminatæ est incommunicabilitas plurium terminorum simul in vna & eadem natura, sicut incommunicabilitas materię informate per vnā formam, est incommunicabilitas simul plurium formarum in vna, & eadem materia: sed consequente materiem ex informatione vnus formæ incommunicabilitate ad alteram potest Deus efficere, ut supra probatum manet, ut altera forma eandem materiem simul informet, rationeque suæ informationis destruat talem negationem consortij, ac incommunicabilitatem: ergo similiter potest Deus facere ut natura terminata cum vna subsistentia simul terminetur per aliam, destruendo negationem consortij, ac incommunicabilitatem naturaliter sequentem.

Dices sequi ex determinatione naturæ per duplicem subsistentiam alienam, duo contradictoria simul vera, scilicet actualement, & non actualement terminationem alterius alienæ subsistentiæ, actualement ex mea positione, non actualement, quia incommunicabilitas illa consequitur necessario naturam terminatam, sed ipsa est actualis negatio naturæ alterius subsistentiæ præter illam, cum quæ actu natura coniuncta est: ergo.

Sed contra, & respondeo negando illas contradictorias, quia incommunicabilitas illa licet naturaliter sequatur, potest per potentiam Dei absolutam non sequi, quia prima, & absoluta causa non subditur legibus naturæ, & aduertere hanc obiectionem eodem modo, & sub iisdem terminis opponi posse aduersus duarum formarum substantiarum in eadem materia coexistentiam.

Dices subsistentiam esse vltimum terminum naturæ, non vero formam substantialem.

Sed contra, quia quamuis subsistentia sit vltimus terminus, inde solum fit ipsam non posse terminari ulterius, non tamen naturam terminatam specificatiue, cum adhuc in illa maneat obedientialis indifferentia; exemplo manifestissimo hoc conuincitur, quia corpus præsens reduplicatiue ut præsens, vel præsentia ipsius in qua sit reduplicatio respectu huius loci, non potest affici alia præsentia indiuisibili, ut sit in alio loco, v.g. præsentia Corporis Christi circumscriptione existentis in cælo, nec ipse Christus, prout sic reduplicatiue præsens potest affici potentia indiuisibili ad existendum in hostia, nihilominus ipse Christus specificatiue, qui in cælo præsens est per illam præsentiam afficitur præsentia indiuisibili, ut sit præsens in hostia: ergo similiter licet natura reduplicatiue terminata, vel terminus ipsius non possit ulterius terminari, bene tamen poterit ipsa natura specificatiue idem quæ terminatur tali termino terminari altero.

- 49 In quo casu licet plures personae diuinae assumerent eandem numero humanitatem, esset tamen vnus simpliciter homo, & plures personae seu supposita, vt patet ex multiplicatione nominis substantiui adiuncto nomine numerali, de qua egimus latissime in *perhiermenis*, data opera, sic D. Thom. & pene omnes Theologi, & ratio est, quia terminus substantius essentialis, vt homo, verbi gratia, formaliter significat formam totius, seu naturam vt in habente illam, & ideo, vt simpliciter dicatur vnus homo, sufficit vnitas naturae.
- 50 Declaratur, nam Christus absolute est vnus homo eiusdem speciei cum aliis hominibus propter vnitatem specificam naturae, quamuis suppositalitas Christi Domini plurquam genere distinguatur à personalitatibus ceterorum hominum: ergo pari ratione tres personae erunt vnus homo numero propter vnitatem numericam naturae, etiamsi personalitates distinctae sint, vt propter vnitatem numericam naturae diuinae est vnus numero Deus, licet tres sint personalitates distinctae.
- 51 Vltima conclusio: bene potest diuinitus eadem numero natura terminari pluribus subsistentiis propriis: haec est communis sententia, expressaque defenditur à Patre Suarez, & quia nullus est difficultatis operpretium duxi illam leui, vt ita dicam, Minerva ostendere.
- 52 Primo, quia eadem entitas bene potest pluribus modis eiusdem speciei simul diuinitus affici, vt ex supra dictis patet, & sic bene potest idem effectus pluribus actionibus simul produci, & eadem materia prima pluribus vnionibus ad plures formas vniri, & idem corpus pluribus praesentibus affici, sed plures subsistentiae proprii sunt plures modi eiusdem speciei: ergo bene potest eadem natura diuinitus simul pluribus subsistentiis terminari.
- 53 Secundo, quia nulla datur implicatio contradictionis, quia suppositalitas, & vnio, vel quasi vnio illius continentur in virtute naturae, quod vero simul esse non possint, prouenit ex eo quod natura repugnat superfluum, & non propter aliquam oppositionem illarum personalitatum, Deus autem potest dispensare in hac lege ordinaria, sicut dispensaret quando poneret duo numero accidentia eiusdem speciei in eodem subiecto, duplicem formam substantialem in eadem materia prima, dicas contrarias qualitates simul in eodem subiecto, duas quantitates in eodem spatio, & in eodem corpore duas praesentias, quando vnus & idem Corpus est in loco, vt est de fide in Corpore Christi in caelo existentis, & motus sursum, & deorsum simul in eodem mobili: ergo potest hoc quod est minus Deus facere per potentiam suam absolutam terminare, videlicet simul eandem naturam duplici subsistentia propria, in quo nulla oppositio, nulla repugnantia, nulla incompatibilitas datur. Dices cum Patre Vasquez, *disputat. 25*, naturam creatam non habere vim ex se, vt terminetur duplici subsistentia propria, alioquin applicato agente naturali, eam posset ipsum agens terminare duplici subsistentia: ergo nec de potentia absoluta habet eam vim.
- 54 Sed contra & nego consequentiam cum Patre Hurtado, quia potest per potentiam obedientialem passiuam: formoque argumentum idem contra eandem humanitatem non habere vim naturalem ad substantiandam vnionem hypostaticam, nec Christi Corpus ad vocationem Eucharistiae, & simul in caelo, dicit hoc esse per potentiam

I. P. Tom. II,

passiuam; bene ergo & poterit natura terminari à duplici subsistentia propria, & sicut humanitas, quae est prima causa receptiua vnionis hypostaticae, potest eleuari ad supernaturalem vnionem, cur & prima causa materialis non poterit eleuari ad recipiendam duplicem subsistentiam, & cur primae causae formales, scilicet duae subsistentiae non poterunt, cum tantum tribuant suum formalem effectum, vniedo se eidem naturae, quem effectum recipit materia patiendo vnionem causa prima actiua, quia est Deus, non potest eleuari, quia nullius subieitur imperio, secus creatae causae primae in suo genere, quia licet primae sint, sunt primae creatae, ac per consequens dependentes, & sub dominio increatae causae, quae sicut potest annihilare illas, & sicut potuit producere ex nihilo, sic potest mille modis disponere de illis propter plenum, ac supremum dominium, quod habet supra illas, vt infinitis modis ad nutum suae voluntatis, & quomodo voluerit de ipsis disponat, inter omnes autem modos dispositionis diuinae, est eleuatio creaturae ad superiorem statum: ergo bene potest causa prima creata materialis aut formalis eleuari ad id quod natura non potest iussu omnipotentiae diuinae.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria soluntur.

AD primum primae sententiae respondeo concedendo antecedens, & negando consequentiam; ad probationem illius nego in vniuersum à duplici causa totali non posse eundem numero effectum prouenire, vt patet ex dictis in *Physicis*, vbi docuimus à duabus causis adequatis efficientibus diuinitus posse eundem numero effectum prouenire. Praeterea in causis formalibus accidentalibus falsum est dicere non posse eundem numero effectum à duplici causa prouenire, quia plures scientiae totales sunt causae formales constitutivae sapientis, & nihilominus idem numero homo sapiens pluribus scientiis constituitur in esse vnus numero sapientis, & ideo idem numero Christus est vnus numero filius, & nihilominus afficitur pluribus filiationibus, seu, vt melius loquar, constituitur illis, scilicet filiatione increata Verbi, filiatione etiam substantiali vnionis hypostaticae respectu totius Trinitatis, & filiatione accidentali respectu B. Virginis, & licet hoc verum sit, concedo tamen in causis formalibus substantialibus intrinsecis, ob peculiaritatem illarum rationem, tum quia non causant, nisi seipsas exhibendo intrinsece: vnde effectus illarum non est alius ab illis exhibitis, cum subiecto vnito illis, quare cum plurium causarum formalium entitates diuersae sint, diuersos etiam secundum rem effectus formales praestare debent. Tum etiam quia cum causa formalis substantialis, sit praecipua ratio constitutiva effectus, ab illa debet sumi vnitas, vel multiplicitas effectus, ita vt si vna sit causa formalis; sit vnus, & idem effectus formalis, si autem multiplex sit causa formalis, multiplex debet esse etiam effectus formalis ab illis formis constitutus; vnde in eo casu in quo eadem natura terminaretur à duplici subsistentia, seu personalitate, cum effectus formalis illarum personalitatum non sit natura, sed persona resultant ex natura terminata per personalitatem & ex personalitate terminante naturam & tunc re-

sultaret duplex persona, non esset idem effectus formalis, sed duplex à duplici causa formali.

56 Ad secundum patet; ex dictis conclusio prima ratione quarta principali & sequentibus.

57 Ad primum secundæ sententiæ respondeo primo negando suppositum, quia supponit aduersarius in illo argumento naturam unitam Verbo ab illo necessario pendere, quod non est necessarium, quia humanitas proprio supposito affecta habet omnia, à quibus pendet à priori, & à posteriori: ergo sic affecta licet uniat Verbo ab illo, non penderet: ergo talis unio non repugnat cum supposito naturali, & cum subsistentia propria, sicut unio animæ rationalis ad corpus non pugnat cum subsistentia ipsius animæ rationalis, quam conseruat adhuc ut unita corpori, ex quo colligitur non habere cum supposito proprio eandem proportionem quam habet curvitas cum rectitudine, generatio cum creatione.

58 Dices naturam pendere à supposito. Distinguo, à supposito connaturali transeat, ab alieno cum habet simul naturale nego, quæ enim repugnantia ostenditur ex eo quod possit uniri humanitas Verbo sine dependentia ab illo, cum non sit de conceptu unionis dependentia, ut patet in animo rationali unito corpori. Dices, quia humanitas esset in Verbo, at recte potest res esse in alio, quin ab eo penderet ut animus in corpore.

59 Deinde secundo respondeo non eodem modo opponi subsistentiam diuinam cum propria, sicut curvitas cum rectitudine, quia subsistentia propria continetur eminenter in diuina, & curvitas non continetur eminenter in rectitudine, neque contra. Deinde curvitas non potest supplere vicem rectitudinis, cum tamen diuina subsistentia possit supplere munus subsistentiæ creatæ; item quia curvitas in sententia probabilissima est priuatio rectitudinis, & non est forma nec figura positiua, suppositiuitas autem diuina & creata sunt ambæ rationes positiuæ, si autem concedamus curuitatem, & rectitudinem esse modos positiuos, licet aliquomodo inter se opponantur, non implicabit eandem virgam esse rectam, & curuam simul, sicut non implicat in eodem Corpore Christi esse simul duplicem præsentiam, aliam diuisibilem & circumscriptionem, alteram diuisibilem, & definitiuam: ergo eodem modo possunt esse curvitas, & rectitudo in eodem subiecto, & figura recta, & circularis. Verum est tales figuras in eodem loco non posse esse simul afficiendo idem subiectum: & ratio est, quia figura circularis est modus resultans ex positione partium in loco circulari, & figura recta in loco recto, vel superno, cū autem modus rei non possit separari à re, cuius est modus, inde est quod figura circularis non resultet in loco recto, seu versus supernum, & etiam figura recta non possit resultare in loco circulari, vnde necessario petunt distincta loca, propter essentialem rationem modorum consistentem in inseparabilitate à re cuius est modus: hanc doctrinam tradidit P. Hurtado in *Physicis, disputat. 6. de loco, sect. 5.* ubi sic ait. [Aduertendum vocationem materialem per quam tota quantitas ponitur penetrata in eodem loco, neque habere figuram neque situm, quia consistunt in distantia, & proportionem, quam partes seruant inter se in ordine ad locum, ut patet in figura recta, & circulari: ponamus ergo vnā distare ab alia versus locum supernum, & aliam versus dextrum, ecce in primo casu figuram rectam, in secundo vero initium figuræ circularis; eo enim quod hæc vbiatio detur mobili per

quam distet tantum ab vbiatione alterius partis versus hanc positionem facit circulum, aut lineam rectam, ut patet in domo; eo enim quod lapis supra lapidem ponatur sit paries, quod ex sola sumitur vbiatione.

Dices mutari vbiationem non mutata figura: ut quando homo fertur sella gestatoria; sed id impossibile est in omni sententia, quia saltem figura spatio vbiationis, quia situs est partium dispositio resultans ex vbiatione quæ est fundamentum distantie partium: deinde semper mutatur figura, quia est talis dispositio corporis in ordine ad locum, & licet non mutetur distantia partium inter se, mutatur tamen totus ille modus qui essentialiter priori respondebat spatio, & datur alia vbiatio quæ partes seruata eadem distantia inter se respondeant spatio diuerso, ut si Deus homini sedenti auferat sessionem, & pro illa subroget aliam nouam, vel sedens annihilatur & reproducatur, iterum sedens hic modus figuræ mutabitur, vulgo tamen dicitur eandem retinere figuram, quia partes quæ distant inter se, & ut melius explicaret Arist. hanc vulgarem conceptionem adhibuit prædicamentum *de fin.* sic ille. Propter hanc autem rationem figura circularis non potest esse simul cum figura recta in eodem loco, quia figura circularis essentialiter est modus rei non absolute, & secundum se, sed in ordine ad locum circulearem sphericum, seu rotundum distinctum tamen à loco recto, ratione cuius essentialiter figura circularis non potest esse in loco recto, nec figura recta in loco circulari, alias ordo transcendentialis, & essentialis vtriusque figuræ mutaretur manentibus eisdem figuris, quod est impossibile; subsistentia autem eum respiciant res substantiales secundum se, & non in ordine ad locum, possunt simul esse in eodem subiecto, cum inter se nullam dicant oppositionem, etiam si illud subiectum sit in vno loco solum.

Ad secundum respondeo cum P. Mendosa, quod ipse P. Suarez viderit huius argumenti imbecillitatem, quid enim ad definitionem Ecclesiæ diffusio de potentia Dei absoluta conducere potest vtilitatis; Christus enim in Scriptura vocatur absolute filius Dei, idemque vocatur filius hominis sine discrimine, & distinctione inter filium Dei, & filium hominis, & tantum exponitur distinctio inter naturas humanam, & diuinam & operationes vtriusque naturæ sine discrimine tribuuntur vni Christo Deo, & homini, ita ut homo dicatur creare mundum, & Deus mori, quia sine discrimine nullo modo dici posset, si personæ essent duæ; essent autem duæ si cum Verbo diuino retineretur suppositum humanum quod an sit idem si natura humana haberet duo supposita creata infra diceretur, & supra dictum est, quod euidenter sic patet; nam in diuinis, licet detur vna natura, quia non dantur duæ personalitates tres personæ, & quia tres personæ distinctæ productiones vnus, non attribuantur alteri, v.g. generatio non tribuitur Filio, id est Filius non generat ex eo quod Pater generet, nec Spiritus Sanctus spirat quia Pater & Filius spirant; vnde in productionibus propriis vnusquisque personæ, quia distinguitur à cæteris realiter, non datur communicatio idiomatum inter omnes, licet alie sint actiones communes, scilicet à dextra, quæ de omnibus personis prædicantur, v.g. creatio, glorificatio, sanctificatio, &c. ergo similiter si daretur distinctio personarum in natura humana, actio

Quaest. V. Vtrum supposit. compositi, &c. 85

actio propria vnus personae in illa natura non attribueretur alteri, sed quaecumque propria actio Dei communicatur homini, & praedicatur de illo, & sic dicitur hic homo creat, hic homo glorificat, hic homo est Filius aeterni Patris, hic homo est infinitus & caetera praedicationes, quae licet non sint actiones, sunt tamen propriae Dei: item actiones propriae hominis attribuntur Deo, seu vt melius loquar, omnes praedicationes propriae hominis, vt pati, vapulare, mori, ambulare, sudorem emittere, loqui, & exclamare, seu genere: ergo signum evidens est in Christo Domino, non dari distinctionem personarum, ac per consequens nec personalitatem.

Item quia licet illud mysterium sit supernaturale, tamen relictio proptij suppositi esset nouum miraculum, & extraordinarium mysterio Incarnationis, quod non esse factum recte colligitur PP. dum nec scriptura illius meminit, nec necessitas cogit, imo quod magnam confusionem afferret mysteriis, ob quae Deus naturam assumpsit humanam, itaque ex definitione Ecclesiae, Christum esse; nam personam euidenter infertur non retineri in humanitate propriam substantiam; Ecclesia autem fuit mora ad eam definitionem ex modo quo homo dicitur Deus, & Deus homo, & operationes Dei tribuntur homini, sine villo discrimine. Ad vltimum constat ex dictis.

QVÆSTIO V.

Vtrum supposititas entis composita sit simplex vel composita.

SECTIO I.

Sententia aduersariorum proponuntur.

- 1 **P** RIMA sententia asserit naturam depositam solum habere substantiam simplicem ex parte materiae, ita vt totum compositum in completa substantia subsistat, ita P. Rub. in *Physicis*, q. 4. *art. 1. de substantia*. Vbi tenaciter id affirmat, quia forma corporeae nullam habent substantiam partialem.
- 2 Probatur primo hae sententia, quia per se subsistere dicitur existere sine dependentia à subiecto mediante inhaerentia; sed forma materialis dependet inhaerendo à materia: ergo non habet substantiam per se, & tamen totum compositum subsistit: ergo subsistit tantum substantia partiali materiae.
- 3 Secundo, modus operandi sequitur modum essendi, sed forma materialis non operatur per se, sed dependenter à materia: ergo nec habet modum essendi per se.
- 4 Secunda sententia est P. Valsq. *tom. 1. in 3. part. disp. 125. cap. 4.* asserentis partes substantiales totius physici, subsistere per vnicam indiuisibilem substantiam, quae non sit propria earum, sed totius, ita neque materiae vt est in composito, nec formae rationali correspondeat partialis substantia, hanc sententiam his verbis probat.
- 5 Primo quidem nihil est in toto composito, cui nomen substantiae partialis conuenire possit: ergo antecedens patet, si enim antiquam significationem vocis substantiae retineamus, quae est etiam graecum nomen hypostasis, suppositum ip-

suum concrete denotabat, vt nihil est in composito, quod graece dici possit hypostasis partialis neque latine dici potest duo supposita, vt personae partiales, quod hactenus nemo pronunciarere ausus est: ergo recte nullus dicere potest esse duas substantias partiales.

Secundo, ex definitione substantiae, quia persona est natura rationalis incommunicabilis substantia aut existentia, vt ex mente Richardi Victorini & Seuerini Boëtij patet. Tunc sic, si capiatur pro hypostasi, aut supposito, quia de ratione illius est esse substantia incommunicabilis; ita vt terminata sit modo aliquo, quo reddatur incommunicabilis, quaevis autem pars hominis est communicabilis, quinimo actu communicatur: ergo nulla illarum, vt est in toto, est substantia partialis; si autem sumatur pro complemento naturae, debet subiectum in quo esse incommunicabile, sed materia communicatur formae, & forma materiae: ergo nulla illarum, vt est in composito habet substantiam partialem.

SECTIO II.

Nostri sententia explicatur, & probatur.

PRIMA conclusio: natura non solum subsistit substantia inadeguata & incompleta materiae; sed etiam substantia totali, completa, & adequata toti composito: hae sententia est communis sensus Theologorum & Philosophorum, & probatur sic.

Primo, quia totum compositum est substantia completa, distincta realiter distinctione includentis ab inclusio à materia prima: ergo in toto composito, non solum datur substantia materiae, sed etiam substantia totalis, & adequata immediate debita toti distincta, tanquam includens ab inclusio, à substantia materiae; antecedens patet ex ipsis terminis: consequentia sic probatur, quia substantia est complementum proprium adequatum, & proportionatum substantiae, tanquam exercitium, & terminus adequate terminans, & exercens potentialitatem substantiae: sed substantia materiae non est adequatum & proprium complementum exercitij, ac terminus adequatus immediate totius compositi: ergo non solum datur substantia materiae, sed alia completa distincta ab illa, & propria totius compositi; haec minor sic probatur, quoad primam partem, illud quod competit alteri distincto ab aliquo non potest esse proprium illius; sed substantia materiae competit ipsi quae realiter distinguitur à composito: ergo non est propria totius compositi, quia quod est commune duobus non est proprium vnus ex illis, quod non sit adequata composito, sic patet, quia illud quod est adequatum, & aequale alicui parti, non potest esse adequatum, & aequale toti, quae cum totum sit maius sua parte, si esset aequale toti, & parti, idem adequaretur, & esset aequale simul respectu maioris, & minoris: sed substantia materiae adequatur cum materia, & est aequalis illi, quae est pars totius: ergo eadem substantia materiae non potest adequari cum toto, nec esse aequalis illi; haec minor sic probatur, quia substantia tribuitur materiae à natura in quantum substantia est, & primum subiectum formarum substantialium, sed materia prima adequate, & totaliter est substantia, & primum subiectum.

Deinde nihil est in materia prima cui non adhaereat substantia illius reddendo illud subsistens, & existens per se; item nihil est in substantia, quod non sit modus intrinsecus materiae primae adhaerens, & perficiens illam intrinsece, ita ut aliquid adhaereat materiae in substantia; & aliquid non adhaereat, & ratio est, quia tota substantia adaequate, & totaliter est terminus & modus materiae primae, cum nec sit absolute solum propter se, nec propter aliud distinctum à materia prima; sed solum propter materiam primam perficiendam, & terminandam: ergo adaequate, & totaliter perfectio illius est, & materia adaequate, & totaliter perfectibile ipsius: ergo materia & substantia ipsius adaequantur inter se; unde substantia materiae est aequalis ipsi, quod autem non sit exercitium proprium totius sic patet, quia exercitium dependet in aliquo genere causae propriae, & praecipue substantiae, ut exercitium dependet ab eo cuius exercitium est, in genere causae efficientis, & materialis adhaerens; sed substantia materiae in nullo genere causae dependet à toto composito: ergo non est exercitium illius, minor sic probatur, quia non in genere causae efficientis, cum substantia materiae sit prior natura composito; materia enim prima ut subsistens, constituit realiter compositum & ut subsistens vnitur formae ad componendum totum, sed effectus causae efficientis non habet effectus realiter prius natura, quam sua causa: ergo substantia materiae non dependet à toto composito in genere causae efficientis, nec in genere causae subiectivae, aut materialis, quia substantia materiae nec adhaeret, nec inhaeret composito, sed solum materiae primae: ergo in nullo genere causae dependet substantia à toto composito: ergo non est adaequatum proprium complementum; & exercitium totius compositi; maior illa prima sic probatur, quia totum compositum quatenus distinguitur distinctione reali includentis ab inclusio à materia prima est adaequate, & totaliter substantia, & est substantia independens à subiecto inhaerentis, & habet potentialitatem subsistendi per se, quia est substantia adaequate creata, sed substantia datur, ut exerceat potentialitatem illam substantiae, ita ut nihil potentialitatis maneant sine complemento, & exercitio subsistendi per se: ergo substantia est adaequatum complementum proprium substantiae completae, & exercitium proprium illius. Patet hæc consequentia, illud est complementum, & exercitium proprium alicuius quod complet proprie & exercet capacitatem seu potentialitatem illius; sed substantia complet, & exercet capacitatem, seu potentialitatem substantiae completae: ergo supposititas, quae substantiae nomine appellatur, est exercitium, seu complementum proprium substantiae completae adaequatamque ipsi.

9 Dices substantiam non solum exercere capacitatem substantiae completae, sed etiam incompletam, scilicet materiae primae, quia materia prima vere existit per se, ac subsistit, quod non potest esse sine substantia.

10 Sed contra, quia licet materia prima petat compleri, & exerceri per substantiam, nihilominus non petit compleri per propriam supposititalitatem, quae in toto intellectu personalitas dicitur, quod adeo verum est, ut etiam si anima rationalis sit vera, & perfecta substantia, perfectiorque materia prima, ac per consequens habeat substantiam, nihilominus non habet supposititalitatem seu personalitatem: ergo supposi-

talitas, seu personalitas est solum proprium complementum, seu exercitium potentialitatis, & capacitatis substantiae completae totalis.

11 Confirmatur, quia compositum quatenus compositum, & quatenus est ens completum, est propria, ac vera substantia, perfectiusque in esse substantiae ipsa materia prima, & non habet suam perfectionem propter materiam primam tantquam propter finem, nec adaequate habet rationem substantiae mediante materia prima; sed potius immediate habet illam ex vi praedicati essentialis substantiae completae identificati cum ipso: ergo substantia, seu supposititalitas, quae debetur substantiae, quatenus substantia completa est, non est substantia materiae primae. Patet consequentia, quia substantia materiae, ut incompleta, & quae datur prius natura materiae quam composito ut talis est nec adaequate potest constituere compositum in esse substantiae, nec adaequate potest terminare illud in esse substantiae: ergo substantia materiae primae non est quae datur à natura composito ut subsistat ac terminetur. Patet consequentia, quia natura non deficit in necessariis; sed si non tribueret composito, aliam substantiam completam praeter substantiam materiae primae, deficeret in necessariis: ergo. Hæc minor sic probatur, quia complementum & terminatio totius compositi, quatenus substantia completa, est necessaria ipsi composito; acquiritale complementum, & terminatio non esset adaequate, & sufficienter per solum substantiam materiae: ergo si non aliam tribuit natura deficit sine dubio in necessaria terminatione, & complemento, quod autem substantia materiae primae adaequate non sufficiat ad terminandam, & complendam capacitatem totius compositi, sic patet, quia substantia materiae est in sola parte essentiali, quae materia est: ergo solum terminat & complet capacitatem materiae: ergo non potest complere capacitatem totius adaequate; hæc consequentia sic probatur, quia ad hoc ut compleatur aliqua capacitas, & terminetur, debet complementum & terminus esse in tali capacitate, ut adaequate debeat compleri, debet adaequate esse terminus, & complementum essentiae in tali capacitate, seu potentia, quia tale complementum & terminus complet, ac terminant in genere causae formalis, vel quasi causae formalis per exhibitionem sui, forma autem non causat, vel quasi causat, nisi in subiecto in quo est, sed substantia illa materia non est adaequate, & totaliter in toto composito, sed solum in materia prima, ac proinde inadaequate in eo, scilicet composito: ergo non potest adaequate compleri, ac terminare totum compositum. Exemplo hoc probatur, verbi gratia forma, quae est in una parte ut est albedo in dentibus, non potest totum compositum album reddere, & anima rationalis si in solo brachio existat, non poterit constituere, & adaequate reddere animatum totum corpus, cum ceterae partes illius non habeant albedinem haec tamen capacitatem respectu albedinis: ergo si niliter, si substantia materiae solum est in materia, quae est una pars compositi, & non est in toto composito, non complebit intrinsece, ac terminabit totum compositum, sed solum materiam primam.

Dices, ex eo quod Albedo sit solum in corpore, licet non sit in omnibus partibus, totus homo redditur Albus, & licet intellectus solum sit in anima, quae est pars compositi, totus homo dicitur intellectivus: ergo similiter ex eo solum quod

quod subsistentia sit in materia prima, poterit complere, ac terminare totum compositum, ac reddere ipsum per se subsistens.

13 Sed contra, quia maximum discrimen datur inter accidentia, ac subsistentiam; accidentia enim si corporalia sunt, solum possunt existere in corpore, seu materiali parte, imo toti non debentur, nisi ut existentia in tali parte, quia solum illa pars est capax talium accidentium corporalium, si autem accidentia fuerint spiritualia, debentur solum toti ut existentia in anima, quia solum anima est subiectum capax recipiendi illa, quia omne quod recipitur ad modum recipientis debet recipi, itaque non debentur talia accidentia immediate toti adaequate, & simpliciter, sed mediis partibus, in quibus immediate recipiuntur, & sic non mirum quod existentia in sola parte denominet ac constituat totum, quia forma debet constituere secundum capacitatem, ac exigentiam propriae naturae: atqui subsistentia non solum debetur toti ratione materiae, sed etiam ratione formae, & ratione propriae entitatis compositi; item subsistentia potest, quantum est de se existere non solum in materia, sed in forma: ergo licet accidentia solum existendo in vna parte, possint constituere totum, subsistentia tamen non poterit, nisi existendo in toto & in omnibus partibus adaequate, & totaliter complere capacitatem totius ac reddere ipsum subsistens: haec consequentia sic patet à paritate rationis ex exemplo supra posito, quia albedo potest existere in omnibus partibus corporis, & omnes partes illius sunt capaces Albedinis, existendo solum in vna parte, non constituit ceteras, ac totum corpus Album, cum non sit in toto corpore, ac in omnibus partibus eius, quae habebant capacitatem recipiendi talem Albedinem; sed non solum materia prima, sed etiam omnes partes compositi, imo totum ipsum immediate per se habet capacitatem subsistentiae, ac immediate ipsi, & omnibus suis partibus propter seipsas debetur subsistentia: ergo subsistentia non poterit reddere totum compositum subsistens, nec partes; minor haec probabitur ultima conclusione latissime; nam substantia ut sic, quatenus substantia est immediate debetur subsistentia, ut distinguatur per illam tanquam per actum secundum ab accidenti, sed materia, forma & compositum sunt substantiae immediate ex se: ergo illis omnibus immediate, & ex se debetur subsistentia, & in ipsis datur capacitas, & potentia ad illam.

14 Secundo principaliter sic probatur, quia subsistentia totius est personalitas in toto intellectuali, & suppositivitas in lapide, & ceteris, & est perfectior realiter subsistentia materiae, subsistentiaque materiae non est suppositivitas, nec personalitas: ergo subsistentia materiae non est per quam subsistit totum compositum. Prima pars sic probatur. Materia prima, ex vi suae subsistentiae, non est suppositum, nec persona, ut certum est apud omnes etiam adversarios: ergo subsistentia materiae non est suppositivitas, nec personalitas, quia forma naturalis statim ac est in subiecto proprio tribuit effectum suum formalem.

15 Prima pars sic probatur, quia illa forma quae habet effectus formales perfectiores realiter, quam alia est perfectior realiter illa: sed suppositivitas & subsistentia totius perfectiores effectus formales habet quam subsistentia materiae: ergo est perfectior materiae subsistentia. Maior patet ex illo Evangelij, *Ex fructibus eorum, &c.* item ideo à posteriori colligimus gratiam sanctificantem

esse perfectiorem Albedine, & animam rationalem forma lapidis, quia effectus formales illarum sunt perfectiores; & ratio est, quia praecipua perfectio effectus sumitur à forma, cum sit praecipua ratio constitutiva, essentialiter effectus formalis. Minor sic probatur, quia compositum totum est omnino independens ab alio, vel tanquam à subiecto inhaesionis, vel tanquam à forma informantem illud, ita ut per se, in se, & ex se existat, & permaneat sine unione, & dependentia à forma, quia ex se cum concursu Dei, & non ab alio creato ex vi suae subsistentiae sufficiens est ut perseveret, & existat, quod minime habet materia prima, quae naturaliter non potest esse sine omni forma, quia nullum est agens naturale quod potest, vel possit separare eam ab omni forma: ergo habet compositum ex vi suae subsistentiae, vel ut clarius loquar, subsistentia in composito perfectiores effectus formales, quam subsistentia in materia prima, praecipue quia eo modo est exercitium, & complementum, seu terminus alicuius quo est entitas, cuius complementum, exercitium, & terminus est; sed materia prima habet pro complemento suam propriam subsistentiam, & est imperfectior essentialiter toto composito, habente pro complemento exercitium, & terminum subsistentiam totalem, quae suppositivitas dicitur: ergo suppositivitas, seu subsistentia totalis est imperfectior subsistentia materiae. Maior sic probatur, ideo subsistentia divina perfectior est Angelica, quia est quasi complementum divinae naturae perfectioris Angelicae, & Angelica est perfectior humana propter eandem rationem, & sic de ceteris: ergo complementum eo modo est in perfectione, quo est res quae completur per illam.

16 Tertio sic probatur, quia compositum ut distinctum à materia prima habet omnes conditiones, ratione quarum datur materiae subsistentia propria, quia si materia est subsistentia, totum est perfectior substantia, si materia est independens ab alio tanquam à subiecto inhaesionis, etiam compositum non inhaeret, nec recipitur in subiecto aliquo, & praeterea habet alias rationes perfectiores propter quas ei potius, immediatius & per se debeatur subsistentia quam materiae primae, ut ex dictis patet: ergo habet perfectiorem subsistentiam propriam.

17 Ultimo probatur principaliter, quia sequetur ex opposita sententia propriae, & in rigore solam materiam primam esse substantiam in huiusmodi materialibus compositis, & non formam & consequenter, nec compositum ex materia & forma: patet sequela, quia substantia est quae habet esse substantiale, esse autem substantiale est illud quod natura sua aptum est terminari per subsistentiam, in quo ab accidenti distinguitur, quod per inhaerentiam, vel adhaerentiam solum terminatur; sed sola entitas materiae primae apta est terminari per subsistentiam, non autem compositum ut distinguitur à materia prima, nec forma materialis, cum haec in sententia Patris Rubij terminetur tantum per inhaerentiam ad subiectum, forma enim materialis in sententia huius Authoris vere & realiter inhaeret in materia: ergo sola entitas materiae est substantia, non autem entitas formae, neque compositum ut distinctum à materia.

18 Dices existentiam formae terminari, quasi mediate per subsistentiam materiae, id est existentiam formae in esse materiae subsistenti, & non indigere iam alio subsistente.

19 Contra, quia hoc modo etiam existentia quantitatis terminatur per subsistentiam materiae mediate,

diatē, quia inest materiæ substantiæ, & iam non indiget alio substantiæ.

20 Præterea, quia ratio essentialis accidentis, ve substantiæ non sumitur à mediata, & remota ratione, sed ab immediata, & proxima, sed forma materialis & qui convenit cum quantitate in inhaerentia immediata, & in carentia substantiæ & in substantia mediata: ergo est accidens, sicut quantitas.

21 Nec refert si dicatur indigere consortio formæ, ut esse possit & in materia substantiæ, nam etiam forma materialis indiget consortio quantitatis, sine qua naturaliter, nec esse nec recipi posset in materia: ergo in hoc pares sunt, imo vix potest assignari differentia inter formam substantialem materialem, & accidentalem, quia neutra confert formaliter per se ipsam, seu modum sibi intrinsicum ad substantiam compositam, & utraque confert materiæ aliquid esse actuale, seu formale in quo à materia pendet, utraque in fieri, & in conservari; quæ ergo ratio vel differentia assignari potest, cur una potius substantialis dicenda sit quam altera, neque enim satis est dicere unam habere entitatem substantialem, & aliam accidentalem; tum quia est petitio principij, hoc enim ipsum ventilatur, & negatur esse nimirum formam substantialem, & compositum ex illa esse substantiale; tum etiam, quia genus entitatis non potest aliunde sumi aut declarari nisi ex ipso esse, & modo essendi; si ergo in modo essendi conveniunt, quia utraque aequè pendet à materia ut subiecto, & non magis terminatur à substantiâ, vel ad illam confert una entitas quam alia, non magis est substantialis entitas una, quam altera.

22 Secunda conclusio: hæc substantia totalis componitur ex duplici substantia partiali, scilicet ex substantia materiæ, & substantia formæ.

23 Probatur hæc sententia, quia materia prima habet suam partialem substantiam, quod nullus unquam iure & ratione negavit, tum quia est primum subiectum; ac proinde est independens ab alio, ratione cuius sine dubio illi debetur substantia, vel modus existendi per se, & in se, tum etiam quia est terminus per se creationis, sed omnis terminus per se creationis petit substantiam: ergo materia prima habet illam. Deinde anima etiam rationalis habet substantiam propriam, sed talis materia, & talis anima rationalis ununtur inter se secundum quod substantiæ, & essentiæ sunt, ad componendum unum per se: ergo sicut ex unione essentiæ materiæ, & formæ, seu animæ rationalis resultat una essentia totalis composita hominis; ita etiam ex unione substantiæ materiæ, & substantiæ animæ rationalis resultabit sine dubio una substantia completa totalis quæ supposita dicitur, quæ quia resultat ex duabus partialibus composita erit necessario ad constituendum suppositum etiam completum, & compositum hominis.

24 Dices cum P. Vasquez statum unionis esse oppositum substantiæ, ac per consequens neque materiam, neque animam rationalem ex eo quod unire sint inter se, habere substantias proprias, quæ debebantur illis ex sua natura.

25 Sed contra primo, quia in statu unionis habent materia, & anima rationalis omnes rationes formales propter quas eis debentur substantiæ propriæ: ergo in statu unionis habent has substantias, ac per consequens status unionis non erit oppositus illis; consequentia sic probatur,

quia ubi datur ratio formalis alicuius rei, necessario datur res, quæ debetur tali rationi formali, sed in statu unionis animæ rationalis cum corpore dantur, & concurrunt omnes rationes formales propter quas debentur materiæ, & formæ substantiæ propriæ partiales: ergo in statu unionis dantur substantiæ partiales. Maior sic probatur, ideo in homine datur risibilitas necessario, quia datur in homine rationalitas, quæ est ratio formalis propter quam debetur homini talis risibilitas, & ideo in Angelo datur intellectus, quia datur in Angelo gradus intellectualis, ratione cuius debetur tali Angelo potentia intelligendi, quæ intellectus est, & quia homo habet quantitatem quæ est ratio occupandi locum, ideo necessario homo occupat locum, & ratio evidens à priori est, quia natura ex eo quod sufficientissima est, & dives in suis operationibus, non deficit in necessariis, sed maxime necessarium est, ut posita ratione formali sequatur effectus illius, qui est debitus ad talem rationem formalem: ergo natura non deficit in solvendo hoc debito, sed potius necessario facit, ut statim ac datur aliqua ratio formalis detur id quod debetur propter talem rationem formalem.

Primum antecedens sic patet, quia primario formalis propter quam debetur substantia alicui est ex eo quod sit ens substantiale reale, ut latissime probabitur ultima conclusione, sed status unionis non destruit esse substantiale earum: ergo in statu unionis anima rationalis, & materia sunt substantiæ reales absolute: ergo in tali statu conservatur, & existit prima ratio formalis propter quam debetur rei substantia.

27 Secunda ratio seu ratio formalis propter quam debetur alicui entitati substantia, est independentia à subiecto inhaerentis; ideo enim accidens non habet substantiam, quia dependet à subiecto inhaerendo illi, sed adhuc in statu continuationis, & unionis datur independentia in anima rationali à subiecto inhaerentis, similiter in materia prima, quia tam anima rationalis, quam materia prima adhuc ut unire, & quatenus sunt in statu unionis, independent à subiecto inhaerentis: ergo in statu unionis datur in anima rationali, & in materia prima ratio formalis propter quam eis debetur substantia.

28 Confirmatur, ac declaratur, quia substantia est modus existendi independenter ab alio: ergo talis modus non repugnabit in statu in quo non repugnat existentia independenter ab alio, sed in statu unionis non repugnat existentia independenter: ergo non repugnat substantia in eo statu. Consequentia hæc prima videtur manifesta, quia proprietas comitatur essentiam; sed in composito per te partes habent existentiam independentem ab alio: ergo & substantiam, maxime si per illam constituuntur partes independentes formaliter.

29 Tertia conditio seu ratio propter quam debetur alicui substantia est, quia est terminus per se creationis, sed in statu unionis materia, & anima rationalis sunt terminus per se creationis cum producantur ex nihilo, & non ex præsupposito subiecto: ergo in statu unionis datur in eis substantia.

Quæst. V. Vtrum supposit. compositi, &c. 89

ultima ratio formalis propter quam debetur alicui entitati subsistentia.

30 Secundo sic argumentor contra illam solutionem, quia subsistentia est perfectio debita animæ rationali naturaliter. & sic naturaliter in sententia aduersariorum habet illam in statu separationis; item est debita materiæ primæ: sed perfectio naturaliter debita aliquibus perfectius conuenit illis in statu magis connaturali ipsis, quam in statu præternaturali: ergo subsistentia perfectius datur in anima rationali, & materiæ primæ in statu vnionis, quam in statu separationis; patet hæc consequentia, quia status vnionis est magis connaturalis animæ rationali, & materiæ primæ quam status separationis, qui non vocatur connaturalis, sed præternaturalis, sed perfectio debita alicui perfectius existit in aliquo subiecto, quando est in statu naturali, quam in statu præternaturali: ergo subsistentia, quæ est perfectio debita materiæ primæ, & animæ rationali perfectius dabitur in illis in statu vnionis, quam in statu separationis, vel alio.

31 Tertio sic argumentor, quia natura non potest pugnare secum, nec vna perfectio naturalis pugnat cum altera naturali; sed subsistentia est perfectio debita animæ rationali ab ipsa natura, & vnio substantialis est etiam perfectio debita illi: ergo subsistentia, & vnio non pugnant inter se, alias natura tribuendo subsistentiam pugnaret se cum quatenus tribuit vnionem; item quia licet anima informet corpus non subsistentatur à corpore, nec ab illo dependet: ergo quamvis informet illud existit in se, ac per se ratione suæ independentiæ. Vnde non opponitur, quia vnio illa informatiua longe distincta est ab vnione hypostatice, vt per se constat: ergo non est necesse vt includat naturalem, & formalem repugnantiam cum subsistentia quam inducit vnio hypostatice.

32 Vltimo sic argumentor contra ipsam, quia id quod non pugnat cum actu primo alicuius perfectionis, non potest pugnare cum actu secundo ipsius: sed vnio animæ rationalis ad materiam primam, & materiæ primæ ad animam rationalem, non pugnat cum actu primo subsistentiæ earum: ergo non pugnat cum ipsa subsistentia, quæ est actus secundus: maior est euident, quia actus voluntatis non pugnat cum intellectu, non potest pugnare cum intellectione, & quia calefactio non pugnat cum luce, non pugnat cum illuminatione, sed calefactio non aliam ob causam non pugnat cum illuminatione, nisi quia non pugnat cum actu primo ipsius: ergo id quod non pugnat cum actu primo non pugnat cum actu secundo; loquor enim de actu secundo semper comitante actu primū, quia non ignoro aliquem actum secundum posse pugnare cum alio actu secundo, non pugnando cum actu primo talis actus secundus, v.g. odium Dei pugnat cum amore Dei, qui est actus secundus voluntatis, & nihilominus non pugnat cum voluntate, quæ est actus primus illius, ratio huius est, quia datur duplex actus primus, alius indifferens ad duos actus secundos oppositos, qui actus secundum sunt permanentes, nec semper comitantur actum primum, alias duo opposita permanerent simul in eodem subiecto, & in hoc casu bene potest esse aliquod oppositum actui secundo, sine oppositione cum actu primo, alius autem actus primus datur, qui non est indifferens ad oppositos actus secundos, sed determinatus ad vnum actum secundum adæquate exercentem potentialitatem talis actus primi,

I. P. Tom. II.

comitantemque semper ipsum actum primum, vt est essentia respectu proprietatis. & in hoc casu dicimus nihil dari intrinsece in tali actu primo, oppositum actui secundo illius, quin opponatur actui primo, in quo vt sine aliqua tergiversatione procedamus, sic efformo meum argumentum, nihil opponitur, & pugnat cum actu secundo, siue mediate, siue immediate, quod non pugnet cum actu primo, v.g. nihil pugnat cum proprietate alicuius essentia, quod non pugnet cum essentia talis proprietatis, ita vt si non pugnet cum essentia siue mediate, siue immediate, non potest pugnare cum proprietate, sed vnio substantialis non pugnat cum essentia materiæ primæ, & animæ rationalis, quatenus substantiæ sunt, & est intrinsece in ipsa materiæ primæ, & anima rationali: ergo non potest talis vnio pugnare cum subsistentia ipsarum, quæ est proprietas materiæ primæ & animæ rationalis, quatenus substantiæ sunt.

Secundo principaliter sic argumentor, quia anima rationalis fit per creationem prius natura quam vnatur corpori; sed tamen in eo instanti in quo vnitur ipsi: ergo manet subsistens dum vnitur corpori, & infirmat ipsum: antecedens est certum & posterior consequentia euident, quia anima rationalis in eodem instanti temporis quo creatur informat corpus, si ergo in illo instanti creatur subsistens simul habet subsistentiam cum informatione, quia non potest in eodem instanti temporis prius natura recipere illam, & illa priuari propter vnionem, quia totum est in eodem instanti reali: hoc enim inuoluit contradictionem scilicet habere subsistentiam, & non habere illam in eodem instanti; vnde si tunc sunt simul in eodem instanti, erunt postea etiam simul, quia nunquam repugnant; prior consequentia patet, quia vt ait D. Th. i. *pari.* creati est proprium subsistentium, & hoc nullo modo potest naturaliter reuocari.

Confirmatur hoc, cum P. Hurt. ex ipsa ratione creationis, quæ est productio entis ex nihilo, id est ex nulla causa intrinseca, sed subsistentia est modus existendi independentem à causa intrinseca: ergo materiæ primæ, & animæ rationalis, quæ fiunt per creationem, ac per consequens ex nulla causa intrinseca habebunt suam subsistentiam.

Pater Vasquez admittit independentiam materiæ, & animæ rationalis ex vi suæ creationis, quibus tribuit subsistentiam in potentia; eam vero negat in actuali compositione: contra quem sic argumentor, subsistentia ex natura sua conuenit materiæ primæ, quia est independentem à forma, & est modus sequutus ex ea existentia, quia est modus existendi per se, id est independentem à subiecto: ergo eandem retinet cum forma, probatur consequentia, quia illa aptitudo ex natura rei est reducibilis in actum; nulla enim est potentia naturalis ad rem naturaliter impossibilem, sed si materiæ sub forma, non retineret propriam subsistentiam, nunquam posset reduci in actum illa potentia ex natura rei: ergo vel habet actualem subsistentiam vel caret aptitudine ad illam: probatur minor, quia ex natura rei nunquam potest carere omni forma materiæ.

Dices ex suppositione quod careat, illam habebit.

Sed contra, quia id, quod sequitur ex suppositione impossibili est simpliciter impossibile, sed illa suppositio est impossibilis naturaliter: ergo & materiæ habere subsistentiam est simpliciter naturaliter

M

naturaliter

naturaliter impossibile: ergo non habet potentiam naturalem ad illam; quod vero materia habeat aptitudinem ad subsistentiam, patet quia tam terminus creationis est materia prima quam anima rationalis: si ergo separaretur ab omni forma resisteret in illa, proprie ille modus sicut in anima quia esset independens, & non esset in composito, quæ duæ rationes sunt adæquata causa subsistendi.

38 Vergetur amplius, quia quælibet pars aquæ, verbi gratia, habet propriam subsistentiam partialem distinctam à subsistentia alterius partis: ergo & quævis pars essentialis propriam habet subsistentiam partialem. Consequentia probatur, tum quia magis dissimiles sunt partes essentialiter inter se, quam integrales, atque adeo difficilius est compleri tales partes eadem indivisibili subsistentia; Tum quia ambæ partes sunt in composito, neque videtur cur potius compositio tollat alteri subsistentiam, quam alteri: antecedens probatur, quia quælibet pars aquæ est completa subsistentia essentialiter in ratione substantiæ constantis ex partibus essentialibus; Item nulla pars integralis aquæ dependet ab alia: ergo quælibet est distincta ab alia propriam habet subsistentiam, quia hæc sequitur modum essendi per se.

39 Ultimo sic probatur principaliter nostra sententia ex mysterio Incarnationis; anima enim Christi, à principio creationis sue, & toto suo tempore quo fuit unita corpori, fuit unita hypostatice Verbo diuino propria vnione immediate ex se independenti ab vnione ad corpus, quæ in illa manet, etiam post separationem à corpore, & idem est de materia prima humanitatis: ergo vnio hypostatica animæ ad subsistentiam Verbi, & vnio informatiua eiusdem animæ ad corpus non habent inter se formalem repugnantiam: ergo nec propria subsistentia animæ habet illam cum actuali informatione; imo colligimus certe animal habere subsistentiam in corpore, & corpus dum est unitum animæ, quia Verbum unitur illis immediate, quia immediate debetur subsistentia; nam vnio hypostatica supplet vicem propriæ subsistentiæ, & illam impedit: ergo anima dum est unita corpori habet propriam subsistentiam.

40 Vergetur, & declaratur amplius hoc ipsum, quia Verbum diuinum duplici vnione distincta, hypostatica immediate unitum est, & corpori, & animo, quæ etiam vniones distinguuntur ab vnione hypostatica ad totam humanitatem, siquidem dissoluta humanitate mansit vtriusque vnio ad Verbum, quæ nunquam fuit corrupta, sed in resurrectione illæ partes subsistentes in Verbo fuerunt unitæ: ergo res subsistens, potest uniti. Confirmatur hoc vltimum, quia vel subsistentia est vna simplex existens in vtraque parte, vel diuisibilis, cuius vna pars sit in materia, alia in anima, si hoc secundum asseris meam amplecteris sententiam, primum autem asserere non potes, quia si substantia est modus, non potest identificari cum corpore, & spiritu, nec etiam si sit res absoluta, & non modus, quia subsistentia accommodatur ipsi existentie, ideoque vocatur modus existentie, sed existentia hominis est partim materialis, & partim spiritalis: ergo & subsistentia erit partim spiritalis, & partim materialis, atque non potest esse vna simplex.

41 Vltima conclusio: non solum materia prima, & anima rationalis, sed etiam formæ materiales habent modum subsistentiæ, & probatur sic primo;

Quia vbicumque datur essentia debet dari proprietas talis essentia; sed in forma materiali, verbi gratia, in anima equi datur essentia substantiæ realis: ergo datur in anima equi, & in quacunque forma materiali proprietas talis essentia, quæ est subsistentia. Maior est euidens, quia essentia est actus primus ex quo naturaliter fluit proprietas ita necessario, vt nullo modo possit naturaliter non fluere, quod patet euidentissime in homine, in quo ex eo quod datur essentia propria, scilicet hominis, non potest non dari proprietas illius scilicet risibilitas: & idem est in equo, leone, & cæteris rebus, non propter aliam rationem, nisi propter connectionem necessariam actualement, quæ datur inter essentiam actualement, & proprietatem actualement, ratione cuius nec essentia potest actualiter conservari sine passione, nec passio sine essentia, quis enim poterit dicere, Angelum sine intellectu, & voluntate, ignem sine calore summo, & luce, materiam primam sine quantitate posse aliquo modo conservari, ex quibus euidenter colligitur, quod vbicumque datur essentia, datur proprietas talis essentia.

Minor illa prima sic probatur, quia cuiusque gradui entis, vt distinguitur ab aliis debetur aliqua proprietas, seu attributum, quia cum omnis gradus essentialis sit prima radix, debet aliqua ratio pullulare ex illa adæquate exercens totam capacitatem talis gradus, quæ ratio proprietas dicitur essentia, quod patet euidentissime discurrendo per omnes gradus essentialis prædicamenti, verbi gratia, substantiæ; nam primus gradus essentialis est ens, qui habet tria attributa, scilicet bonitatem, veritatem, & unitatem, gradus corporis habet pro proprietate, quantitatem, & figuram, gradus viuens sensus internus, & generatiuum, gradus animalis sensus externus, & potentiam progressiuam, & tandem homo risibilitatem, leo rugibilitatem, equus inhiabilitatem: atqui gradus substantiæ realis vt sic, quatenus distinguitur ab accidenti reali, vt sic est vere gradus essentialis: ergo debetur illi aliqua proprietas, seu attributum; sed non est alia proprietas nisi substantia, vt de se patet, quæ enim alia potest assignari præter illam: certe nulla: deinde quia eo modo est proprietas, seu actus secundus, quo est essentia, seu actus primus: atqui essentia & actus primus substantiæ est ens per se, vt patet ex eius definitione: ergo proprietas illius est modus existendi per se; sed modus existendi per se est subsistentia: ergo substantia est proprietas talis essentia, ac proinde vbicumque dabitur essentia substantiæ realis, & gradus substantiæ absolute dabitur subsistentia; sed in forma materiali, verbi gratia, anima equi datur ratio substantiæ realis: ergo necessario debet dari proprietas illius quæ est subsistentia.

Dices subsistentiam non esse proprietatem substantiæ, vt sic quatenus abstrahit à completa, & incompleta, sed solum substantiæ completa,

42 Contra primo, quia anima rationalis sunt substantiæ incompletæ, & nihilominus competit substantia illis: ergo signum euidentis est substantiam, non esse proprietatem solum substantiæ completæ. Deinde quia substantia realis vt sic, quatenus abstrahit à substantia completa, & incompleta reali est gradus essentialis, ac proinde actus primus, ac proinde debetur illi actus secundus & proprietas, vt distinguitur ab accidente reali vt sic abstrahente, ab accidente completo, & incompleto; sed non est alia proprietas nisi substantia.

substantia, nec potest alia assignari: ergo substantia debetur substantiæ vt sic, communi substantiæ completæ, & incompletæ; sed quicquid conuenit rationi superiori conuenit omni contento sub illa secundum illud principium, dici de omni: ergo competit substantiæ completæ, & incompletæ substantia.

46 Dices verum esse quod substantiæ completæ, & incompletæ, quæ non dependent deberi substantiam, non autem substantiæ incompletæ, quæ dependet à subiecto, vt est forma materialis.

47 Sed contra, & eodem modo vigeo, quia substantia vt sic realis, quatenus substantia est abstracta, à substantia completa & incompleta, dependenti & independenti, est gradus essentialis, & actus primus, sed omni gradui essentiali debetur aliqua proprietas, & aliquis actus secundus: ergo tali substantiæ debetur aliqua proprietas, per quam à posteriori distinguatur ab accidenti reali, sed propter rationes supra positas, non potest dari alia proprietas, nec actus secundus debitus substantiæ vt sic præter substantiam: ergo substantia debetur vt proprietas substantiæ vt sic: ergo debetur etiam omni substantiæ tam completæ, quam incompletæ, tam independenti, quam dependenti: ergo debetur etiam omni formæ materiali, quia forma materialis, licet dependens est substantia contenta sub substantia vt sic, cui debetur substantia, & ex eo quod sit dependens non desinit esse substantia distincta ab accidenti, & sic necessario debebitur substantia secundum illud principium iam dictum, dici de omni.

48 Vrgetur, quia forma materialis, quæ substantia realis est, licet dependeat à subiecto est ens per se: ergo peti modum existendi per se, quia modus existendi sequitur essentialitatem, sed modus existendi per se est substantia: ergo substantia debetur formæ materiali etiam si dependeat.

49 Deinde, quia inter inhaerentiam, & substantiam non est medium, sed substantia dependens à subiecto, non potest habere inhaerentiam: ergo debet habere substantiam; minor sic probatur, quia inhaerentia debetur accidenti reali, quatenus accidens est, nam certissimum est in Philosophia omne accidens reale inhaerere, sed forma substantialis etiam si dependeat, non est accidens reale: ergo forma substantialis etiam si dependeat non habet inhaerentiam: consequentia illa sic probatur, quia substantia illa habet suam essentialitatem, cui debetur aliquis modus existendi, quia sicut omni essentialitæ competit existentia, omni essentialitæ existenti competit etiam aliquis modus existendi, qui necessario debet esse, aut modus existendi inhaerendo, quæ inhaerentia est, aut modus existendi per se quæ substantia est, sed vt probatum est non dari medium inter inhaerentiam, & substantiam inter modum existendi inhaerendo, & modum existendi per se, & illi substantiæ non potest conuenire modus inhaerendi seu inhaerentia: ergo conuenit illi substantia.

50 Secundo sic probatur hæc conclusio argumento primo primæ conclusionis, & ultimo ipsius conclusionis.

51 Tercio probatur, quia sequeretur ex opposita sententia, quod leo, verbi gratia, non sit suppositum completum, quia in tali leone non datur substantia formæ: ergo solum datur substantia materiæ: ergo in ratione suppositi constituitur solum per substantiam materiæ; sed talis substantia est incompleta vt supra probauimus, quia substantia sequitur essentialitatem, cum autem

essentialitatem materiæ primæ sit incompleta, substantia eius similiter debet esse incompleta, vnde per substantiam incompletam constituitur in ratione substantis; sed quicquid substantia incompleta constituitur, est incompletum suppositum, aut minime est suppositum; suppositum enim supposititalitate debet constare: atqui substantia incompleta non est supposititalitas: ergo leo constitutus per talem substantiam, non erit suppositum, aut si fuerit tale erit incompletum, & non completum, quia eo modo est constitutum, ac est constitutum; sed constitutum talis suppositi est incompleta substantia: ergo constitutum erit incompleta substantia.

Confirmo hanc rationem, quia si substantia materiæ incompleta ex natura sua postulat completi: ergo absurdum esset, & præter naturæ ordinem, quod in omnibus rebus naturalibus præter hominem maneret sine complemento: sicut ergo essentialitatem materiæ appetit complementum essentialitæ, & existentie complementum existentie; ita etiam substantia materiæ complementum substantiæ; nam ad hoc etiam natura sua ordinatur: ergo sub omni forma, sub qua naturaliter manet, habet substantiæ complementum; sicut essentialitæ, & existentie: atqui tale complementum debet esse substantia partialis ex parte formæ, sicut complementum essentialitæ est essentialitatis formæ, & complementum existentie est existentie partialis ex parte formæ: ergo omnis forma habet suam substantiam, qua compleatur substantia materiæ.

Quarto sic argumentor, quia in vniuersum modus rei compositæ, qui adæquate, & per se primo afficit totam illam rem vt sic necessario participat compositionem rei cuius est modus, quia non potest aliter intelligi, quod modus intime afficiat totam rem, & omnes partes eius, cum aliqua identitate reali, & sola distinctione modalis; sed in præsentia substantia ita modificat existentiam totius naturæ, vt etiam modificet omnes partes eius: ergo cum illis simul sumptis identificatur, & ideo necesse est vt includat etiam plures partes, & compositionem inter illas; atqui tales partes debent esse substantiæ partiales non aliæ, nisi substantiæ materiæ & formæ: ergo materia, & forma exhibent suas substantias, vt ex illis resultet totalis substantia composita: ergo prius natura habent suas proprias substantias omnis materiæ, & omnis formæ ex quibus resultat substantia illa totalis composita.

Dices talem substantiam totalem non esse compositam sed simplicem.

Contra, quia vel illa simplex substantia est tota in tota natura, & tota in qualibet parte, aut est tota in tota natura, & pars illius in parte naturæ, aut est tota in sola vna parte, primum dici non potest, quia substantia naturæ equinæ, verbi gratia, est substantia materialis: atqui talis modus essendi totius in toto, & totius in qualibet parte est proprius rei spiritualis, vt animæ rationalis Dei, & Angeli; & sic non potest competere talis substantia materiali, nec potest dici tertium, quia substantia totalis est modus immediate efficiens id quod adæquate constituit; sed constituit adæquate immediate totam naturam, & non aliquam partem: ergo talis substantia totalis non est in vna parte naturæ; sed in tota, sed non est ita in tota vt non sit in partibus scilicet materiæ & formæ vnitæ, quia totum non habet aliud esse, ac habent partes: ergo illa substantia est in tota, & in omnibus partibus: sed

non est modo spirituali, ut diximus: ergo est tota in tota, & pars in parte, scilicet in materia & in forma: ergo subsistentia illa totalis habet partem: ergo non est simplex, sed composita illa subsistentia.

56 Ultimo sic argumentor, quia sanguis Christi Domini fuit vnitus immediate, & proxime Verbo diuino per vnionem hypostaticam, sed si forma sanguinis non haberet subsistentiam partialem, non vniretur totus sanguis immediate Verbo diuino: ergo forma sanguinis habet subsistentiam partialem: maior est ita hoc tempore certa, ut contraria illi sententia non possit sine errore defendi, ut patet ex multis nostra redemptio tribuitur sanguini Christi, tanquam condigno pretio, ad Ephesios 1. ad Colossens. 1. ad Rom. 3. Per fidem dicitur in sanguine ipsius, ad Hebr. 9. quanto magis sanguis Christi, 1. Petri 1. Non corruptibilis auro, & argento, sed pretioso sanguine, &c. 1. Ioannis 1. Sanguis eius Iesu Christi filij emundat nos ab omni peccato, & Apocalip. 7. dicuntur, Sancti dealbasse stolas suas in sanguine Agni, & Luc. 22. ait Christus, hic est Calix nouum testamentum in sanguine meo, qui pro vobis effundetur: sed non posset esse sanguis Christi nostrae redemptionis pretium condignum, nisi haberet infinitatem ex immediata, & intrinseca coniunctione, seu vnione cum Verbo: ergo talis sanguis, vnitus fuit illi, quod aperte asserit Concilium Ephesinum, Can. 5. dicens (Verbum aequae, ac nos communicasse carni, & sanguini) & in Epistola Cyrilli, cum Concilio Alexand. & probatur in Ephes. tom. 1. cap. 14. dicitur, verum naturalemque Deum carnem, & sanguinem assumpsisse, & haec omnia referuntur & confirmantur in 5. Synodo generali, act. 6. longe à medio, & fin. Concil. Calcedo act. 1. pag. 33. ad finem, refertur, & approbatur illa explicatio Cyrilli, Verbum caro factum est, id est carnem, & sanguinem sumpsit, & 6. Synodo act. 16. damnatur quidam haereticus, qui dicebat carnem & sanguinem in cruce fuisse dimissa, vbi PP. omnes illius Concilij satis sentire indicant vtrumque fuisse eodem modo assumptum, quapropter act. 8. eius synodi habentur haec verba in professione fidei cuiusdam Macarii factus est in assumptione carnis, & sanguinis, mansit tamen quod erat, verum est illum Macarium fuisse haereticum, quia negabat duas in Christo voluntates, eius tamen professio in hoc solum rejicitur non in alijs, quod apertissime definitur à Clem. VI. in extravaganti, Vnigenitus, de poenitentia, & remissione, vbi dicit vnā guttam sanguinis Christi fuisse sufficiens pretium redemptionis nostrae propter vnionem ad Verbum, & loquitur aperte de vnione ipsius sanguinis, non corporis, ita ut pretium fuerit infinitum ex parte rei oblatæ, & non tantum ex dignitate offerentis; vnde in principio illius Extravagantis praeiungit Dei filium nostrae mortalitatis substantiam diuinitati suae coniunxisse, ut haberet vnde hominem redimeret, & Deo satisfaceret, vbi per substantiam nostrae mortalitatis carnem, & sanguinem plane intelligit, ex quibus omnibus aperte probata manet nostra maior. Minor illa sic probatur, quia si forma sanguinis non haberet subsistentiam, non vniretur Verbum diuinum immediate formae sanguinis, quod manifeste patet: nam eo modo vnita est natura, vel pars naturae Verbo, quo vniretur subsistentiae creatae mediate vel immediate, si esset in proprio supposito; atqui forma sanguinis non

vniretur immediate essendo in proprio supposito subsistentiae propriae creatae, siquidem non haberet illam: ergo non vniretur immediata Verbo diuino, sed solum mediante materia, siquidem sola materia haberet subsistentiam propriam: ergo totus sanguis non vniretur immediate Verbo diuino. Patet consequentia, quia ad hoc vt totum vnatur immediate, debet vniri secundum omnes suas partes; atqui totus sanguis non vnitur secundum omnes suas partes immediate, siquidem non vnitur secundum formam immediatam: ergo non vnitur totus sanguis immediate Verbo diuino; nam sicut v. g. si anima rationalis humanitatis Christi, non vniretur immediate Verbo diuino, sed solum materia prima humanitatem non esse immediate vnitam & similiter, quia albedo, quae est forma constitutiva albi, non est vnita Verbo diuino immediate in humanitate Christi, humanitas, ut ab ea reduplicatiue non est immediate vnita Verbo diuino: ergo similiter si forma per quam constituitur sanguis in esse sanguinis in Christo non fuit immediate vnita a Verbo diuino, sine dubio sanguis vt sanguis Christi non fuit immediate vnitus Verbo diuino vnione hypostatica; atqui vt probatum est, est erroneum dicere sanguinem Christi vnitum non esse immediate Verbo diuino: ergo dicendum est sine dubio non solum esse vnitam materiam sanguinis Verbo diuino, sed etiam formam illius substantialem, vt aperte asserit D. Th. 3. part. 4. q. 5. sed id quod vnione hypostatica vnitur immediate Verbo diuino, debet immediate in se esse talis natura cui debeatur subsistentia propria: ita vt si non esset vnitum haberet illam, quia vnio hypostatica interrogatur loco subsistentiae propriae: ergo forma sanguinis, quae immediate vnitur vnione hypostatica, debet subsistentia propria: sed forma sanguinis est forma materialis, & dependens à materia: ergo formae materiali ex eo quod substantia est, licet dependeat, habebit subsistentiam propriam.

Dices nos supra asseruisse subsistentiam deberi animae rationali propter independentiam à materia: ergo non consequenter dicimus nunc formam sanguinis licet dependentem habere subsistentiam quia substantia est.

58 Sed contra primo, quia tunc nos loquenti sumus de subsistentia perfectissima debita animae rationali, & proportionata cum entitate ipsius; atqui entitas animae realis ex eo quod spiritualis sit, est substantia omnimodo independentis à materia: ergo subsistentia ipsius debet esse modus spiritualis perfectissimus, ac proinde omnimodo independentis à materia de qua subsistentia si rationem interroges, quare tam perfectissima debeatur animae rationali, sine dubio huic interrogationi respondebis tribuendo eandem rationem quam supra tradidimus, scilicet ideo subsistentiam propriam deberi animae rationali, quia nimirum est independentis à materia; atqui nunc loquimur de subsistentia imperfecta debita substantiae imperfectae corruptibili, & dependenti à materia, quae licet dependens sit, nihilominus substantia est, cuius licet dependens debet esse subsistentia: ergo non mirum quod nunc dicamus formam materialem licet dependentem habere subsistentiam, siquidem haec substantia cum sit imperfectior subsistentia animae rationalis non petit tantam perfectionem, & independentiam sicut petit subsistentia animae rationalis, quae perfectissima est, ex quo evidenter colligitur non inconsequenter, sed cum maxima consequentia nos loquutos fuisse.

Secundo

59 Secundo contra sic arguuntur, quia ad omnem independentiam substantiae realis, sequitur proprietates illius, quae est substantia, ita ut ad perfectissimam independentiam substantiae realis, uti est anima rationalis, Angeli, & Dei, qui minime pendent à materia sequatur perfectissima substantia, & ad imperfectam independentiam substantiae realis, à tali materia sequatur imperfecta substantia; atqui forma materialis est substantia, & licet dependeat per educationem à materia ratione unionis, & informationis substantialis, nihilominus absolute independens est per inhaerentiam ab illa, quia forma substantialis materialis licet vere, & substantialiter informet, & uniat materiae, minime tamen inhaeret ipsi, quia inhaerentia vera & propria est vnio proprie debita entitati accidentali, & est exercitium proprium, & quasi propria passio accidentis realis; & ideo dum definitur accidens solum dici, est ens quod potest inhaerere in aliquo subiecto, ita ut inhaerentia aptitudinalis sit de essentia accidentis realis, cum autem forma materialis, verbi gratia, anima Equi minime sit aut proprie accedens reale, sed propriissima substantia realis; inde necessario euenit ut non habeat inhaerentiam realem in subiecto, nec dependeat per inhaerentiam à materia prima; ergo absolute habet substantiam.

60 Vrgetur ac declaratur amplius, quia inhaerentia opponitur substantiae ut patet ex D. Thom. 1. part. quaest. 75. art. 1. & 2. & in 4. contra Gent. cap. 2. & contra substantiam etiam opponitur inhaerentia, ita ut cui debetur inhaerentia, non debeatur substantia, nec debeatur inhaerentia cui debetur substantia, & ratio euidens à priori est, quia accidens reale distinguitur, & opponitur substantiae reali, & ideo haec est vera propositio, accidens reale minime est substantia realis; sed potius est imperfectius realiter & essentialiter illa, sed inhaerentia est debita accidenti reali, tanquam proprietates illius in tota sua latitudine, ita ut ad inuicem conuertantur, & sic vere dicimus est accidens: ergo potest, & debet inhaerere, debet vel potest inhaerere; ergo est accidens: ergo debet opponi proprietati, & actui secundo debito necessitate substantiae reali, quae nihil aliud est nisi substantia, ut patet ex dictis. Tum sic, forma substantialis materialis est substantia realis, ratione cuius habet essentiam oppositam, & distinctam essentiae accidentis realis: ergo non debet habere inhaerentiam. Patet hoc manifeste, quia actus primus perfectior altero actu primo, & essentia opposita alteri essentiae non debet habere proprietatem imperfectioris essentiae, nec debet habere actum secundum, quem habet actus primus sibi oppositus: sed inhaerentia est actus secundus, & proprietates accidentis realis, quod est imperfectius realiter, & essentialiter forma substantialis reali materiali, & quasi oppositum ipsius: ergo non debet habere inhaerentiam forma substantialis materialis realis, sed potius oppositam proprietatem & perfectiorem ipsa inhaerentia; atqui nulla alia est proprietates opposita, & perfectior essentialiter inhaerentia, quam possit habere forma substantialis realis, ex eo quod substantia realis sit, nisi substantia; ergo forma materialis realis habet propriam substantiam, quia habet rationem formalem, à nobis supra peritam, scilicet independentiam per inhaerentiam à subiecto, propter hanc solum cuiusque substantiae reali debetur propria substantia, & propter hanc concessi supra materiae primae, animae rationali, & toti composito substantiam; cum

autem haec eadem independentia per inhaerentiam conueniat etiam omni formae substantiali reali, si consequenter loquendum sit, necesse est, ut conueniat illi substantia propria, quia ubi est eadem ratio formalis est idem effectus, vel quasi effectus formalis, propter quam rationem non approbo sententiam Pater Suarez 2. tomo materiae h. disput. 34. sect. 5. num. 42. asserentis nullam formam substantialem corpoream habere substantiam, licet habeat modum quemdam ex natura rei distinctum ab ipsa forma completiui substantiae materiae, & constitutiui suppositiuitatis compositi.

Contra quem sic insurgo, quia talis modus est modus existendi per se, sed substantia est modus existendi per se: ergo talis modus est substantia. Maior sic probatur, quia talis modus est modus existendi, sed non est modus existendi inhaerenter, ut nuper probauimus: ergo est modus existendi per se. Deinde, quia talis modus est ad existendum eo modo quo petit forma substantialis, sed forma substantialis; quia substantia realis est, petit existere per se: ergo talis modus; qui datur ad existendum, datur ad existendum per se; patet hoc, quia hic modus sequitur existentiam cuius est, & existentia sequitur essentiam: sed essentia formae substantialis in quantum substantia est, est essentia entis per se: ergo existentia eius debet esse existentia per se; & talis modus debet esse modus existendi per se.

Secundo sic arguuntur, quia talis modus habet omnes proprietates substantiae: ergo est vera substantia: antecedens sic probatur, quia prima proprietates substantiae est ut sit modus substantialis, sed talis modus etiam est substantialis: ergo est substantia. Secunda proprietates est, ut terminet substantiam realem independentem per inhaerentiam à materia: atqui talis terminat formam, talis modus quae est substantia realis, quae non dependet per inhaerentiam à materia, licet dependeat per unionem, ac informationem substantialem ab illa: ergo habet secundam proprietatem substantiae. Tertia & vltima proprietates substantiae partialis propria est, ut sit constitutiua suppositiuitatis, & ut componat substantiam completam: sed ille modus formae substantialis complendo substantiam materiae primae constituit, ac componit substantiam completam equi, verbi gratia, vel alterius completi compositi substantialis, quae vera, & propria suppositiuitas est: ergo talis modus habet etiam hanc vltimam proprietatem substantiae cum reliquis: ergo habet omnes proprietates illius: ergo habet propriam essentiam substantiae, quia id quod habet omnes proprietates alicuius, habet etiam essentiam illius.

Dices cum Patre Suarez supra citato, num. 43. non esse necesse ut omne id ex quo aliquid componitur participet rationem, vel denominationem totius. Vt non quicquid componit lineam est linea, nec omne id quod componit hominem est homo, si pro parte loquamur; sic igitur non quicquid complet substantiam totius, est substantia etiam incompleta, sed est terminus quidam vel modus complens substantiam; itaque fate-mur inquit Suarez substantiam integram naturae omnino materialis componi ex partialibus modis materiae & formae; dicemus tamen modum materiae esse partialem substantiam, non tamen modum formae, quia modus materiae est quasi primum fundamentum, seu basis totius substantiae talium rerum,

64 Sed contra, quia secundo datur compositio seu constitutio alia, quæ pertinet ad vniuersalem rationem substantiæ vt sic, altera autem quæ pertinet ad particulares rationes contentas sub tali ratione substantiæ, de prima constitutione, seu compositione certissimum est, quicquid sit de secunda esse quasi homogeneam, seu vt melius loquar eiusdem rationis, & denominationis in toto, & composito ac in partibus, ita vt ratio totalis composita sit eiusdem denominationis cum partibus. Pater hoc euidenter in omni constitutione ad substantiam vt sic pertinet, & primo incipiendo ab essentiali constitutione totius substantiæ secundum essentialem rationem substantiæ, siue illa sit integralis, siue essentialis; integralis enim aliquomodo potest dici pertinens ad essentialitatem, quatenus comparatur cum compositione existentiali, & subsistentiali, quia hæ constitutiones absolute extra essentialitatem substantiæ solent vocari, cum fiant ex existentia, & subsistentia, quæ moti substantiæ sunt, & non substantia, compositio autem integralis non fit ex modis substantiæ, sed ex ipsis partibus substantialibus, quæ substantiæ sunt realiter, & veræ, & sic ex essentiali ratione substantiæ fit, id est ex veris entitatibus, quæ vere, & realiter habent essentialitatem substantiæ, & in hoc sensu dicimus aliquo modo, & possumus dicere talem compositionem posse vocari essentialitatem, nam compositum integrale substantiale est eiusdem rationis, & denominationis cum suis partibus, & sic tota aqua est vera substantia, sicut & partes eius, nam pars aquæ vera, & realis substantia est; item in homine caput, & manus tam veræ, & reales substantiæ sunt, sicut totum corpus hominis. Quid enim dicam de compositione essentiali, qua componitur ex materia, & forma totum substantiale, in qua sine dubio sumendo, vt debet sumi hic denominatio substantiæ, & ratio entis per se eiusdem denominationis est totum, ac sunt partes; nam si totum est vera, ac realis substantia, etiam materia & forma sunt vere, & realiter substantiæ: ergo in hac prima constitutione substantiæ compositum est eiusdem denominationis substantialis, ac sunt partes eius.

Secunda compositio datur intra rationem substantiæ materialis, quæ Metaphysice secundaria dicitur in illo genere, quia non est per ipsum gradum substantiæ, quatenus substantia est, sed per existentiam substantiæ, & in hac etiam compositione existentiæ totum est eiusdem denominationis cum partibus in ratione existendi: nam si totum est vere realiter ac substantialiter existens, id est vere, & realiter extra causas, ita etiam partes siue essentielles, siue integrales, vere & realiter substantialiter sunt existentes, id est vere, & realiter sunt extra causas: ergo quæcumque compositio pertinet ad rationem substantiæ corporeæ vt sic, quatenus ad illam rationem pertinet, est talis naturæ, ac conditionis, vt totum resultans ex vi illius compositionis sit eiusdem rationis, & denominationis cum suis partibus: atqui ratio substantiæ, quatenus substantia est, non est proprietas alicuius rationis inferioris, contentæ sub substantia vt sic, quatenus particularis ratio est, v. g. vt est risibilitas respectu hominis, inhabilitas respectu equi, & rugibilitas respectu leonis: sed potius est proprietas substantiæ, ita vt substantiæ, quatenus substantia realis est formalissime, & adæquate conueniat, imo si conuenit inferioribus substantiæ, non conuenit illis propter rationes particulares ipsorum, sed

potius propter rationem communem substantiæ, quam in se continent: ergo in compositione substantiæ totum compositum erit eiusdem rationis, & denominationis cum partibus, quia patet manifeste in substantia completa hominis, quæ substantia absolute dicitur sicut etiam substantia animæ rationalis, quæ est pars substantiæ absolute, & simpliciter substantia dicitur, sicut substantia etiam materiæ primæ, ex qua tantum ex parte constat substantia propria, & absoluta dicitur, item substantia totalis aquæ, quatenus totum integrale est, dicitur proprie, ac simpliciter substantia, & eodem modo substantiæ dicuntur substantiæ partium ipsius aquæ, ex quibus tota substantia aquæ confurgit: sed substantia completa aquæ, & substantia completa leonis, quatenus leo totum essentialiter est, & quatenus substantia illa totalis illius componitur ex substantia materiæ primæ, & ex modo animæ ipsius terminantem animam leonis, est vera compositio substantiæ, non debita leoni secundum rationem differentialem ipsius, sed illi debitam secundum substantiam est corporea in quo gradu continetur, vt in essentia: ergo talis substantia composita debet esse eiusdem rationis, & denominationis cum partibus, ita vt non solum ipsa totalis substantia sit vera substantia, taliterque vere appelletur, sed etiam substantia materiæ primæ, & substantia animæ illius vere, & proprie substantiæ appelletur, ratio autem huius duplex est, prima quia proprietas sequitur essentialitatem, sed essentia composita ex essentia formæ leonis, & ex essentia materiæ primæ illius, est ita eiusdem rationis, & denominationis cum partibus vt si tota vocatur vera essentia substantialis, etiam essentia partiales vocentur veræ essentia substantiales: ergo etiam compositio proprietatis illius essentia, quatenus substantia est, debet esse ita homogenea, vt sit eiusdem denominationis in illa tota proprietate composita, ac partes ex quibus constat, sed proprietates substantiæ compositæ leonis est substantia composita illius: ergo talis substantia debet esse ita homogenea, vt denominetur eodemmodo, ac partes illius, ita vt si tota sit vera substantia, etiam partes veræ substantiæ vocentur.

65 Secunda ratio est, quia gradus metaphysicus quem sequitur substantia, siue sit substantia vt sic, siue sit substantia corporea nullam habet heterogeneitatem in se, sed ita est indissolubilis substantia, vt quicquid est in illa sit vere substantia sine aliqua dissimilitudine: ergo substantia quæ sequitur illum gradum, ita erit homogenea in ratione substantiæ, vt quicquid sit in illa, & ex quo illa componitur sit vera substantia sine aliqua heterogeneitate, & dissimilitudine in ratione substantiæ: atqui substantia illa componitur ex modis materiæ primæ, & formæ leonis: ergo tales modi sunt veræ & proprie substantiæ partiales.

66 Secundo sic argumentor, quia falsum est quod asserit hic Author nimirum, non omnem partem componentem lineæ esse lineam; nam in recta sententia linea componitur in infinitum ex partibus proportionalibus longitudinis, vel ex partibus aliquotis, homogeneis quidem cum tota lineæ: sed partes homogeneæ sunt eiusdem rationis, & denominationis cum toto: ergo partes illæ componentes lineam sunt lineæ, sicut quia partes tam proportionales, quam aliquotæ aquæ sunt vere aquæ, sicut totum compositum ex illis, verum tamen est quod aliquid terminet lineam, &

& non sit linea, sed talis terminus non componit lineam, quia talis terminus non est pars illius, quia supponit iam totam lineam compositam, & completam, quia talis terminus est extremum illius lineae: omne autem extremum terminans aliquid est extra essentiam rei, supponitque iam essentiam completam, & constitutam in suo esse, ratione cuius nec est eiusdem rationis, nec denominationis cum linea; esset autem eiusdem rationis, & denominationis si componeret entitatem lineae; atqui modus formae leonis, non terminat substantiam completam leonis, supponendo illius adaequatam compositionem, & constitutionem; sed potius per illum modum constituitur, & componitur substantia illa totalis in esse substantiae: ergo modus ille est vera, & propria substantia.

Deinde secundum exemplum quo utitur de homine, non est ad rem, quia talis compositio non pertinet ad gradum substantiae ut sic, de cuius ratione ut supra probauimus, est ut habeat homogeneitatem, ac in partibus, sed potius pertinet ad speciem infimam contentam sub substantia, quae propter suas differentias, & perfectiones petit heterogeneitatem in toto respectu partium, & sic est verum, quod materia prima licet componat hominem non sit homo, quod contra euenit in compositione substantiae ut sic, in qua certissimum est, ut quicquid componit substantiam ut vera pars sit vera substantia, sicut totum, sed compositio substantiae pertinet ad substantiam compositam in quantum substantia est, & non ad hominem ut homo: ergo ita componitur substantia, ut sequatur proprietates substantiae in homogeneitate, quia ad talem gradum substantiae sequitur. & non ad rationem hominis: ergo non bene valet argumentum, a compositione hominis ut sit heterogenea, ad compositionem substantiae, siquidem ut dixi talis compositio substantiae non sequitur compositionem hominis, ut homo est in qua necessario petit heterogeneitas, sed potius sequitur compositionem substantiae, ut substantia est, in qua necessario requiritur, ac exigitur omnimoda homogeneitas, & similitudo inter totum, & partes.

67 Ultimo argumentor labefactando rationem ipsius; nam tota ratio quare substantia materiae sit propria substantia, & substantia formae materialis, non sit talis, est quia substantia materiae est quasi primum fundamentum seu basis totius substantiae talium rerum, & non innititur alteri, ut subiecto, quod minime habet substantia formae materialis, cum non sit fundamentum, & basis totius substantiae, sed potius innitatur tanquam in subiecto substantiae materiae; atqui si haec ratio Patris Suarez, aliquid probaret, probaret etiam substantiam animae rationalis, non esse propriam substantiam; nam substantia animae rationalis non est primum fundamentum, seu basis totius substantiae, ut est substantia materiae primae, & ex alio capite substantia animae rationalis subiectatur in substantia materiae primae, ut ipse Pater Suarez, num. 43, affirmat, dicens substantiam animae rationalis vniui tantum actum in potentia substantiae formae, actus autem recipitur, & subiectatur in sua potentia tanquam in subiecto proprio, & sic anima rationalis licet sit spiritalis, & independens a materia, recipitur tamen tanquam in subiecto in ipsa, quia est actus substantialis & essentialis illius, sic similiter substantia animae rationalis licet sit in-

dependens a substantia materiae primae, nihilominus subiectatur illa ex Patre Suarez, & recipitur, & innititur illi ut subiecto; unde omnia, quae ex vi medij, & argumenti Patris Suarez, concurrunt in modo formae materialis; at hoc ut non sit proprie substantia concurrunt etiam, & reperiuntur in modo animae rationalis, quare si illo argumento probatur substantiam formae materialis non esse veram substantiam, probabitur etiam eodem argumento, eritque efficax illud ad demonstrandum substantiam animae rationalis non esse veram substantiam; atqui nullo modo est efficax ad probandum id in anima rationali: ergo eodem modo non potest esse efficax ad probandum substantiam formae materialis non esse proprie substantiam, quia non est maior ratio vnius, quam alterius, si recte medium argumenti P. Suarez ponderetur, & ratio euidentis est, quia cum substantia materiae sequatur materiam, & materia sit primum fundamentum totius substantiae, non mirum quod substantia ipsius sit primum fundamentum substantiae totius; sed ex hoc non debet argui, dicendo: ergo substantia formae non est proprie substantia, quia non est primum fundamentum totius; alias bene etiam argueretur: ergo substantia totalis, quae supposita dicitur, non esset vera substantia, quia non est fundamentum totius substantiae; ratio enim substantiae non eodem modo est, nec debet esse in omnibus substantiis; licet vere substantiant, in materia enim substantia illius habet veram rationem substantiae materialis, quia est quasi potentia recipiens aliam substantiam, ac proinde quia est fundamentum, & quasi basis totius substantiae; & contra vero substantia formae est substantia formalis, & vera substantia, non propter eandem rationem; sed potius, quia complet ut actus substantiam materiam actuando, & perficiendo illam, constituendoque, & componendo totalem substantiam, nam cum substantia formae non sequatur materiam, sed formam, & forma non sit forma substantialis, quia sit fundamentum, vel basis substantiae totius, hoc enim competit materiae primae, & non formae, sed potius, quia ut actus substantialis complet, perficit, & aequat potentialitatem materiam, & complendo illam componit substantiam totius, sic similiter substantia formalis, seu substantia formae, quae proprietas illius & exercitum talis formae est, non debet esse substantia propria, propterea quod sit fundamentum totius substantiae; quia hoc pertinet ad substantiam materialem, sed potius quia ut actus perficit, aequat, & complet substantiam materiam, & complendo illam constituit substantiam adaequatam totius, nec ex eo quod substantia formae innitatur, & subiectetur in altera definit esse vera substantia, sicut forma materialis non definit esse vera substantia ex eo quod innitatur substantiae materiali, sic similiter modus eius, non definit esse substantia, ex eo quod innitatur substantiae materiae, siquidem substantia, ut proprie substantia sequi debet necessario verae & propriae substantiae relati, ut est forma materialis etiam si nittatur materiae primae, tanquam subiecto.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria soluantur.

68 **A**D primum argumentum concedo maiorem, & nego minorem, ut patet ex supra dictis latissime.

Ad secundum concedo maiorem & distinguo minorem, non operatur per se, id est separata concedo, non operatur per se, id est non influendo per se, aut ut substantia ratione cuius debetur illi substantia nego. Deinde distinguo secundam partem minoris, dependenter à materia per inhaerentiam nego, per informationem substantialem concedo.

69 Ad primum secundae sententiae negatur antecedens, ad probationem illius negamus conuerti hypostasim, & substantiam, substantia enim latius patet quam hypostases, anima enim rationalis in sententia P. Vasquez subsistit separata, & tamen non habet personalitatem; unde bene potest forma materialis habere substantiam partialem, licet non sit hypostasis partialis.

70 Ad vltimum ipsius dicimus substantiam esse complementum partium secundum se, cui non repugnat vno compositi. Ad illud vero de incommunicabilitate postea latius dicetur, dum de effectibus formalibus supposititalitatis, & substantiae dicemus.

QVÆSTIO VI.

Virum substantia possit existere diuinitus sine omni substantia.

SECTIO I.

Sententiae aduersariorum proponuntur.

1 **P**RIMA sententia negat naturam substantialem posse existere adhuc diuinitus sine omni substantia, ita P. Fonseca, & alij.

2 Probatum primo, quia quantitas non potest esse sine omni figura, & linea sine omni indiuisibili terminatio, licet possint esse absque hac, & illa figura, absque hoc vel illo termino: ergo licet natura possit esse absque hac & illa supposititalitate non poterit esse absque omni adhuc diuinitus.

3 Secundo sic probatur sicut se habet inhaerentia in accidenti, ita se habet substantia in substantia, sed ablata in accidenti inhaerentia statim confurget in illo modus per se: ergo ablata in natura supposititalitate propria necessario succedet loco illius supposititalitas aliena.

4 Tercio sic probatur, quia si natura conseruaretur sine omni substantia, & supposititalitate, conseruaretur sine illa per actionem posituiam à Deo, sed hoc est impossibile: ergo impossibile est, ut conseruetur sine omni substantia, maior est evidens, quia omnis terminus creatus quomodocumque sit, si conseruatur, debet conseruari à Deo media sua actione, & medio influxu diuinæ omnipotentiae: sed omnis influxus, &

actio diuinæ omnipotentiae est actio, & influxus posituius: ergo si conseruaretur sine omni substantia diuinitus natura deberet conseruari media actione, & influxu posituius. Minor illa prima sic probatur, quia omnis actio posituiua tendens ad aliquem terminum debet habere aliquod specificatum posituium, sine quo non potest illo modo esse talis actio; sed conseruatio illa ex vi cuius conseruaretur substantia, sine substantia nullum haberet specificatum formale posituium, quia in illa natura solum datur entitas illius naturae, quae est quasi obiectum commune, & materiale respectu huius, & aliarum actionum; praeter hanc autem entitatem solum datur respectu huius actionis ut proprium negatio quadam, quae independentia à supposito dicitur, quae ut negatio supposititalitatis non potest esse specificatum proprium actionis posituiuae: ergo talis actio posituiua non posset terminari ad illum terminum, ac proinde non posset conseruari talis entitas cum negatione omnis substantiae.

SECTIO II.

Nostri sententia proponitur, & alia dubia ad substantiam pertinentia expediuntur.

Prima conclusio: bene potest esse, & conseruari per potentiam Dei absolutam, natura creata sine omni supposititalitate: hac est communior hac tempestate, & probabilior sententia.

Probatum sic primo, quia omnis effectus secundarius formae, vel quasi formae potest suppleri à Deo in genere causae efficientis per potentiam absolutam, sed conseruatio animae à supposititalitate est effectus secundarius illius: ergo poterit suppleri à Deo in genere causae efficientis per potentiam suam absolutam; maior sic patet, quia ideo potest Deus suppleri effectum conseruationis substantiae à quantitate sine ipsa quantitate per potentiam suam absolutam, quia est effectus secundarius illius; item in sententia aduersariorum potest conseruari materia prima sine omni forma substantiali per potentiam Dei absolutam, licet conseruatio illius naturaliter deberet esse effectus causae formalis, & hoc quia est effectus secundarius. Deinde expulsio albedinis à subiecto, & expulsio frigiditatis ut octo, sunt effectus secundarij nigredinis, & caloris, & quia tales sunt possunt suppleri à Deo per potentiam Dei absolutam, quod adeo verum est, ut inter omnes catholicos Philosophos, tanquam certissimum, ac verissimum discrimen constituitur inter effectum primarium, ac secundarium formae, ut ille nullo modo possit suppleri à Deo, hic vero sine dubio suppleatur ab ipso diuinitus: ergo Deus potest suppleri quemcunque effectum secundarium formae.

Minor praecipua sic probatur, quia ille est effectus secundarius alicuius formae, qui consequitur ad primum, & non est eiusdem denominationis cum forma, ut videre est in expulsionem caloris respectu frigiditatis, & in conseruatione materiae respectu formae accidentis respectu substantiae essentiae respectu proprietatis, secundarius enim effectus vocatur, quia supponit primum, primarius enim effectus cum includat essentialiter ipsam formam est eiusdem denominationis cum ipsa, ita ut effectus habeat denominationem in concreto, quam forma habet in abstracto, & sic album est effectus formalis albedinis.

nis, viuens, effectus formalis vitæ & frigidum effectus formalis frigiditatis, sanctum effectus formalis sanctitatis, & gratum effectus formalis primarius gratiæ, & hoc est vt diximus; tum quia sunt eiusdem denominationis cum formis, à quibus causantur; tum quia non supponunt alium effectum formalem: sed conseruatio naturæ à suppositualitate supponit suppositam esse naturam, & exhibitam suppositualitatem naturæ vnicaque esse ipsi, & ideo hæc est vera propositio causalis, quia subsistentia vnitur naturæ conseruat illam; itaque subsistentia vnita naturæ est causa conseruationis ipsius: ita vt subsistentia vnita naturæ sit prior prioritate naturæ ipsa conseruatione, pro quo prior est verum dicere, subsistentia est vnita naturæ, & natura est vnita subsistentiæ: ergo pro priori naturæ, quo nondum intelligitur conseruatio, dantur, & intelliguntur subsistentia natura, & vnio earum simul: ergo intelligitur totum suppositum resultans ex vnione suppositualitatis, & naturæ; sed totum illud concretum est effectus primarius formalis suppositualitatis: ergo prius natura intelligitur effectus primarius suppositualitatis, quam conseruatio naturæ: media suppositualitate: ergo conseruatio est secundarius effectus, quia præsupponit primum. Deinde, quia in primo instanti productionis datur perfectum suppositum, quia non fit per actionem successiuam, sed instantaneam, vt de se clarissime patet; suppositum autem diximus effectus primarius suppositualitatis: atqui in primo instanti productionis, nondum perfecta intelligitur conseruatio naturæ, quia conseruatio est permanentia, seu propagatio esse producti; atqui non datur propagatio, seu permanentia illius esse producti in instanti primo in quo de nouo habet esse, sed in duratione sequenti ad illud instans, quia sicut propagatio, seu extensio localis non intelligitur perfecta in primo loco, nisi extendatur entitas illa de primo loco ad secundum, & vltiorem locum, sic similiter extensio, permanentia seu propagatio entitativa non intelligitur in prima duratione qua de nouo producit, nisi in sequenti ad quā extenditur entitas; itaque habere de nouo esse intelligitur in primo instanti, seu in prima duratione; habere autem conseruatum propagatum, seu conseruatum esse non intelligitur in prima duratione: sed in secunda sequenti, ita vt conseruatio sit simul cum secunda duratione, sed secunda duratio supponit primam durationem, & quicquid est in prima duratione: ergo conseruatio quæ est in secunda duratione, & simul cum illa præsupponet primam durationem, & quicquid est in prima duratione sine dubio: sed in prima duratione datur suppositum quod est effectus primarius suppositualitatis: ergo conseruatio supponit effectum primum formalem illius: ergo conseruatio, quæ est effectus suppositualitatis erit effectus secundarius illius, cum effectus secundarius sit, qui præsupponit primum.

Præterea conseruatio non est eiusdem denominationis cum suppositualitate, nec dicit eandem denominationem in concreto, quam dicit in abstracto suppositualitas, sed potius dicit diuersissimam denominationem in abstracto/conseruatio enim nomen abstractum est à conseruato, quod est concretum illius) ab ea quam dicit in abstracto ipsa suppositualitas: ergo non est effectus primarius, sed secundarius suppositualitatis. Tandem quia non est medium inter effectum primum, & secundarium alicuius formæ, sed suppositum

est effectus primarius suppositualitatis, quia in illud concurrunt omnia quæ requiruntur ad effectum primum, cum non supponat alium effectum ante se, & sit eiusdem denominationis cum suppositualitate: atqui conseruatio naturæ non est suppositum: ergo talis conseruatio non est effectus primarius, sed secundarius.

Secundo principaliter sic argumentor, quia 8 natura actu non dependet essentialiter à suppositualitate: ergo potest natura saltem diuinitus existere, & esse sine omni suppositualitate. Patet consequentia, quia solum illa quæ sunt essentialia, non potest Deus supplere, ita vt omni etiam naturaliter maxime necessaria suppleat, vt videre est in exemplo supra posito, de materia prima, quæ sine vnione ad formam, & de quantitate Eucharistiæ, quæ sine vnione ad substantiam, licet sint modi maxime necessarij ad existendum, sine quibus non possunt conseruari naturaliter, conseruantur nihilominus & diuinitus supplete Deo per modum actionis posituum illam conseruationem, seu dependentiam ab vnione, & inherencia, & hoc non propter aliam rationem, nisi quia talis dependentia non est essentialis in materia prima respectu formæ, & in quantitate respectu substantiæ, sed dependentia quam habet natura à suppositualitate, non est essentialis respectu naturæ: ergo potest Deus supplere talem dependentiam per modum posituum actionis: in genere causæ efficientis conseruantis illam, antecedens euidens est, quia licet natura dependeat intrinsece à suppositualitate, nihilominus non dependet ab illa tanquam à prædicato essentialiter constitutiuo illius in esse naturæ; sed tanquam ab aliqua ratione extra essentiam talis naturæ supponente talem naturam completam in suo essentiali: ergo talis dependentia non est essentialis naturæ. Patet hæc consequentia, quia ideo materia prima in vestra sententia licet intrinsece dependeat à forma substantiali actualiter, tamen essentialiter non dependet ab illa, quia forma non est prædicatum essentialiale materiæ, aut pars essentialiter constitutiva illius, & in omnium sententia sine aliquo dubio aut tergiversatione, licet forma materialis substantialis dependeat intrinsece à materia, & accidentia omnia intrinsece dependant à substantia, nihilominus non dependent ab illis subiectis essentialiter, quia non sunt de essentia formæ, aut de essentia accidentium materia prima & substantia; sed de essentia naturæ non est suppositualitas: ergo dependentia à suppositualitate non est essentialis naturæ: ergo potest suppleri à Deo, vnde bene poterit esse, & conseruari natura sine omni suppositualitate.

Dices bene posse esse naturam sine hac, vel illa 9 suppositualitate, non tamen sine omni, sicut bene potest ipsa natura esse, & conseruari, sine hac vel illa dependentia à Deo, non tamen sine omni.

Contra, quia non depēdet actu ita ab illo modo 10 positiuo suppositualitatis natura, sicut dependentia dependet à Deo, nam à Deo in genere causæ efficientis vocatur essentialis, ita vt nec per potentia Dei absolutā possit existere natura sine dependentia à Deo, & sic creatura cum in suo conceptu primario dicat esse ens secundum, & participatum, si actu est, debet necessario habere actualement participationem, quia actu non potest esse à se, sed ab alio; vnde actualiter dicit dependentiam à Deo, si actu ens simpliciter est, id est ens existens, sicut si possibile, & ens secundum quid.

N

quid dependentiam possibilem & secundum quid dicit, & ideo illa non potest suppleri, quia esset, & non esset actu creatura intrinsece, esset actu ens participatum actu, & non ens participatum actu, non esset actu participatum, quia non creatum actu, creatum enim actu, & participatum actu est effectus primarius creationis, & participationis, sed de essentia actualis primarij effectus formalis est actualis entitas, & essentia formæ, quia talis forma per suum ipsum esse constituit essentialiter effectum formalem primarium suum, verbi gratia, albedo constituit album, anima animatum sine essentia autem actuali actualiter non potest esse effectus: ergo sine sua forma actuali; sed forma actualis entis participati, & creati est participatio actualis creatio, seu dependentia à Deo: ergo ens actu participatum & creatum, seu actualis creatura non potest esse talis sine actuali participatione, creatione, & dependentia à Deo; unde si esset sine illa non esset ens participatum, nec creatum, nec creatura actualis, & ex alio capite esset creatura vt supponimus: ergo esset creatura, & non creatura actu.

11 A supposito autem minime actu essentialiter dependet natura quia natura non est effectus primarius formalis intrinsecus supposititalitatis, ac proinde talis supposititalitas non est forma intrinsece, & essentialiter constitutiva naturæ vt naturæ, nec causa prima, & increata efficiens talem naturam, neque etiam est causalitas causæ primæ.

12 Præterea non est subiectum naturæ actu componens essentialiter illam: ergo non dependet ab illa essentialiter, ac proinde sicut potest tolli hæc, & illa supposititalitas, potest tolli omnis à natura existente tota essentia, & substantia illius, quia natura completa actualis essentialiter est actu, & actu est perfecta essentialiter sine modo illo supposititalitatis, qui tantum ad integritatem naturæ, & complementum illius integrale datus est ipsi.

13 Confirmatur, quia quod est prius essentialiter non dependet à posteriori essentialiter; sed natura est prior essentialiter supposititalitate cum supposititalitas ex eo quod essentialiter sit modus naturæ præsupponat essentialiter naturam, tum tanquam causam effectivam essentialem, tum tanquam subiectum essentiali illius adhesionis, ita vt nec per potentiam Dei absolutam possit hoc alterari: ergo natura nullo modo potest dependere essentialiter à supposititalitate, quia dependentia est posterioritas naturæ respectu illius in ordine ad quod datur dependentia; sed si prius essentialiter dependeret, essentialiter esset posterius; unde non esset prius essentialiter, quia quod est prius respectu alicuius qua tale est non est posterius, & e contra: ergo prius vt prius essentialiter non potest essentialiter dependere à posteriori essentialiter, quia iam idem respectu eiusdem esset prius, & non prius essentialiter.

14 Vergetur exemplis hoc, quia compositum dependet essentialiter ab anima rationali, non potest iterum anima rationalis dependere essentialiter à composito vt actu sit, & conseruetur ipsa anima rationalis, & quia materia prima est id à quo dependet essentialiter compositum in genere causæ intrinsece, non potest iterum materia prima dependere essentialiter in genere causæ intrinsece ab ipso composito, & quia omnis creatura dependet essentialiter in genere causæ efficientis à Deo, non potest iterum Deus dependere essentialiter à creatura in genere causæ efficientis; sed

supposititalitas dependet essentialiter à natura, quia omnis modus essentialiter dependet à re cuius est modus: ergo iterum natura non dependet à supposititalitate.

15 Dices in vno genere dependere supposititalitatem à natura, & in alio dependere naturam à supposititalitate, scilicet in genere causæ formalis.

16 Contra, quia natura non dependet essentialiter in genere causæ formalis, nisi ab illa forma à qua essentialiter habet esse, & sine qua non esset completa essentialiter, & non ab ea à qua in nullo genere causæ formalis essentialiter habet esse, hoc est à qua non accipit esse essentialiter, omnis enim dependentia causæ est vt effectus accipiat esse ab illa, & illa det & influat esse eo modo, quo est causa in effectum, & sine influxu non datur dependentia à causa, quia influxus causæ in effectum, & dependentia effectus à causâ; sed natura humana, verbi gratia, non accipit esse essentialiter à supposititalitate, nisi à forma rationali, quia forma non dat esse nisi dando suam entitatem, ita vt si forma non se dederit vt essentia effectus, & de essentia ipsius, nec poterit causare effectum vt forma essentialiter, nec effectus dependebit essentialiter à tali forma, vt videre est in anima rationali respectu hominis, in quantitate respectu ipsius, ab illa enim dependet essentialiter homo, ab hac non: ergo supposititalitas, quæ non est forma constitutiva essentialiter naturæ, dando se vt essentia ipsius, sicut forma rationalis est forma illius, sed potius est extra essentiam naturæ, & supponit illam completam essentialiter in suo esse constituto per materiam, formam rationalem & vnionem, & dando se ipsa supposititalitas, non dat gradum, nec prædicatum essentiali naturæ, ipsa enim habet omne prædicatum essentiali prius naturæ quam supposititalitatem habeat, imo sine supposititalitate humana creata est completa essentialiter talis natura in specie naturæ humanæ, vt videre est in Christi humanitate, ideoque ab omnibus DD. supposititalitas iudicatur extra essentiam naturæ, ita vt non sit prædicatum essentiali illius, quod adeo verum est vt non solum dicendum sit hoc, atque ingenue fatendum in natura creata in qua distinguitur supposititalitas à natura à parte rei, sed etiam est firmiter asserendum in diuina essentia ac natura, de cuius essentia non sunt tres supposititalitates, seu relationes, quæ identificatæ cum diuina essentia constituunt tres personas realiter distinctas, alias illæ tres personæ essentialiter distinguenter ratione propriæ supposititalitatis, quam vnaquæque haberet ad sui constitutionem distinctam ab aliis, si talis supposititalitas esset prædicatum essentiali naturæ diuinæ.

17 Vnde non potest influere essentialiter formaliter supposititalitas creata in naturam humanam, cum non ad constitutionem essentia naturæ, sed potius ad constitutionem suppositi vt tale, quod non est essentia naturæ, sed integritas illius ordinatur: ergo nullo modo potest natura essentialiter dependere à supposititalitate in aliquo genere causæ: ergo bene potest esse natura sine supposititalitate diuinitus, quia Deus solum non potest supplere causam, & causalitatem essentialem, & ideo non potest natura existere & esse adhuc diuinitus sine Deo influente vt causa, vt supra diuinitus sine Deo influente vt causa, & supra diuinitus licet sine quacunque alia causa creata efficiat fieri posset conseruari, quia in illo genere solus Deus est causa essentialis, item rerum modi non possunt conseruari vilo modo sine rebus, quibus

Quaest. VI. Vtrum substantia possit, &c. 99

res sunt causae effectuales illorum. Præterea natura humana potest esse sine quacunque causa formali præter animam rationalem, quia sola illa est causa essentialis formalis, cum influat in essentiam ex eo quod dando seipsam dat aliquid essentialie constitutum: sed supposititas non dat aliquod prædicatum essentialie per exhibitionem sui, dum terminat naturam, cum supponat iam essentiam ante talem exhibitionem completam essentialiter, & constitutam in suo esse essentiali naturæ: ergo supposititas non influit in essentiam, sed in aliquid extra essentiam naturæ, non enim dat aliquid essentialie ut dixi, ac proinde non influit essentialiter in ipsam naturam: ergo natura non dependet essentialiter actu, adhuc reduplicatiue ut actu est à supposititate. Patet hæc consequentia, quia influxus ex parte causæ, vel quasi causæ in effectum est dependentia effectus, vel quasi effectus à causa, vel quasi causa, quia ipsummet influere causæ est dependere effectus ab ipsa, quia effectus non dependet à causa nisi per influxum causæ, sed influxus ille supposititalis in naturam non est essentialis, nec supposititas influit essentialiter in naturam, sicut anima rationalis influit in ipsam, & sicut Deus in genere causæ efficientis influit in eandem cuius influxus vocatur essentialis. Tum quia Deus totum esse essentialie actu, & totam entitatem quam habet natura, tribuit illi medio suo influxu, nihil enim est in natura, quod non sit creatum, & participatum, ac proinde quod non sit à Deo datum, & concessum; Tum etiam, quia ita influit Deus in creaturam, & ita creatura dependet à Deo, ut non possit vlllo modo ab eo non dependere, cum vero supposititas nihil essentialie tribuat, & ex alio capite, hoc quod tribuit potest suppleri à Deo, ideo minime est influxus essentialis: ergo nec natura dependet essentialiter ab ipsa. Tandem, quidquid non implicat contradictionem ut tritum est axioma, & quicquid euidenter non probatur implicare illam, non est denegandum Deo omnipotenti, quia euidenter constat Deum esse omnipotentem, & euidenter constat Deum esse omnipotentem ex eo quod possit facere, & producere quicquid non implicat contradictionem: ergo si prudenter loquendum, & sentiendum sit, dum non constituitur euidenter, & clare de contradictione alicuius effectus, solum propter apparentes rationes, quæ non extrahuntur à ratione opinionis, non potest negari Deo affectio talis effectus: sed non potest euidenter probari implicare contradictionem, quod natura conservetur sine omni supposititalitate, ut ex rationibus supra positus liquet, & ex solutione argumentorum patebit: ergo minime est denegandum omnipotentia Dei quod possit conservare naturam sine omni substantia.

17 Secunda conclusio, causa effectiua substantia per emanationem est ipsa substantia cuius substantia est: hæc sententia est communis, illi maxime fauet D. Thom. 3. part. quæst. 16. art. 12. in corpore, & ad primum, ubi docet propriam, & creatam personalitatem naturæ Angelicæ causari ex principiis intrinsicis eiusdem naturæ, quod non videtur posse intelligi, nisi de causalitate per modum principij actiui, seu quasi actiui per naturalem quandam resultantiam, & emanationem, quod etiam asserit, q. 2. eiusdem 3. part. art. 2. ad primum.

Ratione autem primo sic probatur, quia substantia est proprietas substantia: ut sic, ut probatum supra latissime manet, sed omnis proprie-

tas emanat, & fluit tanquam à principio actiue à propria essentia: ergo substantia resultat per emanationem à substantia. Maior patet, quia omnis proprietas habet necessariam connectionem causæ, & effectus cum sua essentia: sed omne quod habet necessariam connectionem cum alio per modum effectus fluit ab eo cum quo habet talem connectionem: ergo omnis proprietas fluit ab essentia tanquam à principio actiue, ideo enim risibilitas fluit ab essentia hominis & frigiditas, & humiditas ab aqua intellectus, & voluntas ab anima, quia sunt proprietates illarum essentiarum. Tum sic: ergo substantia, quæ est proprietas substantia, debet fluere necessario ab illa per emanationem, quia habet necessariam connectionem cum illa, nullo enim alio signo melius intelligimus hanc naturalem resultantiam, & emanationem vnius ex alio, quam ex naturali connectione, quæ est inter rem, & intrinsecum modum eius, seu inter essentiam, & proprietatem.

Dices eodem modo se habere inhærentiam 18 respectu accidentis, sicut substantiam respectu substantia: sed actualis inhærentia accidentis non fluit ab accidenti: ergo similiter substantia non fluit à substantia.

Sed contra, quia non eodem modo se habet 19 actualis inhærentia in accidenti, ac substantia respectu substantia, quia actualis inhærentia accidentis, ut bene aduertit P. Suarez, pendet à subiecto, & ideo non potest dimanare ab ipso accidente, nisi subiectum concurrat, si tamen fingamus accidens semel separatum, ita applicari subiecto, ut ablato impedimento extrinseco statim possit illud informare, tunc non videretur necessaria alia extrinseca efficientia, ut inhæreat, sicut in Eucharistia, quando ex hostia consecrata generatur vermis in instanti generationis, in quo materia supponitur accidentibus, ut intelligatur illa quantitas iterum vniri materię, solum oportet intelligere, ut Deus suspendat illum peculiarem concursum, quod quantitatem separatam conseruabat, statim enim illa quantitas ex naturali aptitudine, & impetu suæ naturæ vnitur materię sibi sufficienter applicatæ, & ita potest retorqueri argumentum, quod cum substantia naturæ substantialis sit modus omnino absolutus & independens à subiecto, & alias sit intrinsecus, & naturalis, & ad eum natura intrinsecam habeat aptitudinem, & propensionem ablato impedimento ab illa naturaliter resultat: unde falsum etiam est quod alij asserunt, dicentes non posse Deum tollere, & suspendere quodcumque obstaculum impediens naturalem resultantiam substantia: propria à substantia quodcumque illud sit, v.g. ut erat vnio humanitatis ad Verbum.

Secundo sic probatur, quia ex parte naturæ 20 sunt omnia principia sufficientia, ut ab ea actiue resultet sufficientia eius: ergo non est negandum quin inter illas talis actiua connectio intercedat; antecedens declaratur, quia ut supra diximus, essentia substantialis cum sua existentia ordine naturæ antecedit substantiam: ergo habet omnia necessaria ut ab illa possit resultare modus substantia. Patet consequentia, quia ipsa essentia est nobilior quam substantia, & per existentiam constituitur in statu in quo possit esse principium intrinsecum substantia: per resultantiam saltem, & emanationem naturalem. Rursus videtur esse maxime proportionata, ut possit esse huiusmodi principium: Tum quia ex nobilitate,

nobilitate. & perfectione eius provenit talis existendi modus; unde in virtute potest illum continere, tum etiam quia ad perfectionem rei spectat ut possit esse intrinsicum principium sui modi essendi, præsertim quando ille modus est omnino intrinsecus & connaturalis, & naturaliter inseparabilis ab ipsa re, atque hinc probata manet prima consequentia totius rationis: nam quando effectus, vel aliquis modus rei potest convenienter reduci in causam secundam, non est soli primæ attributus, & similiter quando reuocari potest in internum principium, non est ad solam extrinsecam causam referendus, præcipue quando talis modus habet intrinsecam, & inseparabilem connectionem naturalem cum re cuius est modus, estque omnino absolutus independensque ab illa re cuius modus est; & ideo ut iam supra dixi non potest unio accidentalis seu inhaerentia fluere solum ab accidenti, quia cum forma accidentalis sit in subiecto, & ex subiecto propter imperfectiorem ipsius accidentis, ratione cuius non potest prius natura creari, quæ uniri, ac proinde exercitium illius, seu inhaerentia ipsius eodem modo debet dependere & habere necessariam connectionem, non solum cum accidenti, sed etiam cum subiecto propter quam rationem, non potest forma accidentalis, seipsam actuine unire subiecto, quia nec potest seipsam de potentia subiecti educere, nec ante unionem etiam secundum naturæ ordinem habet esse existentia, ut possit esse principium efficiens suæ inhaerentis, & ex eadem radice est quod talis forma eadem actione, & ab eodem agente recipit inhaerentiam, à quo recipit esse, sicut etiam qui existimant substantiam naturæ substantialis nihil aliud esse quam ipsam existentiam substantia recte, & consequenter dicunt substantiam non resultare à propria essentia, sed conferri tantum ab extrinseco agente, quia existentia non potest provenire ab intrinseco, nec ante existentiam habet res unde possit esse principium efficiens.

Ultima conclusio: substantia est requisita ex parte principij operandi, non ita ut sit principium efficiens partiale, cum natura ad talem operationem eliciendam, sed solum ut sit conditio necessaria tenens se ex parte naturæ; ita ut natura substantialis prius intelligatur affecta modo substantia, quam possit operari. Hæc sententia est communis inter peritiores Theologos & Philosophos.

Probat huc primo ex Aristotele, dicente actiones sunt circa singularia, id est nec actio terminatur nisi ad singulare, nec oritur nisi à singulari: atqui singulare in sententia Aristotelis non distinguitur à substantia, distinctio enim substantia à substantia media revelatione divina facta de mysterio Incarnationis, ubi separata fuit natura à supposititate, innotuit Ecclesiæ: ergo in sententia Aristotelis actio necessario debet oriri à substantia, etsi completa fuerit substantia, quæ operatur à supposito, quod aperte patet ex verbo græco, quo videtur Aristoteles; nam loco singularis usus est Verbo significante primam substantiam, atque prima substantia in sententia Aristotelis significat substantiam, seu suppositum, ut patet ex ante prædicamentis, & ex prædicamento substantia, ubi aperte asserit primam substantiam esse idem quod suppositum, ut patet ex ratione quam subiungit postquam dixit, actiones & generationes omnes, &c. non enim inquit, hominem, nisi per accedens

sanat, qui ne detur, sed Calliam aut Socratem, aut alium quempiam eorum, qui sic dicuntur, ubi aperte suppositum intellexit nomine rei singularis, seu primæ substantia, vel quia singulare absolute dictum significat ens completum, & singulare, prout in rerum natura existit, vel certe quia ut verisimile est, Aristoteles non cognovit distinctionem inter rem singularem, & suppositum.

Vergetur hæc autoritas Aristotelis ex Damasceno lib. 3. de fide, cap. 1. in principio, ubi quatuor distinguit iuxta translationem Fabri, his verbis. [Aliud est actio, aliud actuum, & aliud agens.] Postea subiungit agens esse personam, ex quibus verbis ortum habuit commune illud axioma, actiones sunt suppositorum, quod verissimum est licet ab Aristotele non asseratur sub his formalissimis verbis, licet sub aliis aequalentibus, ut iam diximus, id asseruerit; unde in re, & secundum sensum æquivaleret hoc dictum dicto Aristotelis, sed demus quod illud nullo modo protulerit Philosophus, an nihil affirmamus, nisi ab Aristotele affirmatum, ut recte notavit Hurtado, præsertim cum tota schola præter Scoticam id libentissime admittat, ut principium, & accedens ad hoc quod Ioannes ille nobilis, & celeberrimus Theologus Pontificius Concilio Florentino, sess. 28. ex eo principio confirmat essentiam divinam non generare, sed Patrem generare, cuius verba, ut viri à Deo afflati Concilium suscepit, ac veneratum est, quæ hic authoritatis: ergo propono; porro, inquit, autem actiones iuxta omnem Philosophorum scholam suppositorum esse videntur, ut in hominum genere fieri videmus, quamvis enim hic homo, hoc est persona, vel suppositum generet, eius tamen substantia generationis eiusmodi principium est, quandoquidem actiones suppositorum, ut diximus sunt, quæ quidem substantia, vel essentia in homine cum sit humanitas humanæ generationis principium existit, quo homo generat hominem, ex quo colligit idem esse in diuino, & oppositum sine ratione adstruitur, tum propter authoritatem Ioannis adducti, tum propter communem loquendi usum Scholasticorum, Conciliorum, paginæ sacræ, affirmantium Deum mortuum, Deum surrexisse, Deum soluisse, Deum passum: ergo dicendum est actiones esse suppositorum, ita ut substantia, seu supposititas sit solum conditio necessaria ad operandum & non virtus immediate influens in operationes. Tum quia humanitas Christi operatur ut principium adæquatum humanarum actionum sine actu Verbi concursu: ergo & cæteræ humanitates sine concursu suppositi. Consequentia patet, quia sicut supposito diuino tribuuntur actiones humane sine concursu actu immediato, sicut passio in illas, ex eo solum quod talis substantia diuina sit conditio ad operandum, sic humiliter cæteris suppositis possunt attribui. Antecedens patet, quia si cut Verbum dicitur operari ita & pati, quia hæc propositio est de fide, Deus fuit mortuus, sed verè dicitur pati quin recipiat dolorem, Verbum enim est incapax receptionis materialis, aut substantia, ergo idem erit de actione, præcipue quia Verbum in genere causæ efficientis nullam habet actionem propriam, non communem toti Trinitati, iuxta Theologorum principium, omnes actiones Dei ad extra sunt communes toti Trinitati, quod evidens argumentum demonstrat, quia quicquid Deus efficit, est ad extra per omnes personam, quæ facultas est communis tribus personis,

Quaest. VI. Vtrum substantia possit, &c. 101

personis, itidem & eius actiones: ergo suppositum in ratione suppositi nullum habet influxum actuum in operationes suae naturae; tum denique, quia natura humana, v.g. per se, vel suas potentias habet sufficientem virtutem ad amandum, & cognoscendum: ergo non eget suppositi concursu: consequentia satis est clara, antecedens patet, quia omnes formalitates intellectus, & amoris continentur sufficienter in potentiis, sine suppositualitate, quibus verbis P. Hurt. aperte declarata, ac confirmata manet autoritas illius communis axiomatis, desumpti ex Damasceni verbis, quibus S. Doctor Damascenus aperte asseruit nostram sententiam.

23 Ratione sic probatur nostra conclusio; quia natura creata siue sit humana, siue sit Angelica, est diuinae naturae participatio, ex eo quod sit natura creata, ac per consequens natura dependens à Deo; sed natura diuina, ita petit ad operandum subsistentias diuinas, vt non possit sine illis operari siue ad intra, siue ad extra: vnde absurdissimum in fide est praedicari aliquam operationem de natura diuina in abstracto considerata, ac proinde damnantur in fide hae propositiones diuinitas generat, diuinitas spirat, diuinitas sine vlla subsistentia creat, & producit mandum, & ideo solent theologi Trinitatem personarum in Deo dicere esse necessariam ad productionem; ita vt non possit vlllo modo sine illa Trinitate operari diuina natura: ergo similiter natura creata, quae est participatio, vt dixi naturae increatae, nullo modo poterit operari sine subsistentia.

24 Vrgetur hoc, & declaratur amplius; quia licet illa diuina natura sit infinita in esse principij operatiui ex se, & ex sua intrinseca perfectione, nihilominus non potest operari, sine subsistentia, tanquam conditione necessaria ad operandum: ergo à fortiori natura creata, quae de se finita, limitata, ac imperfecta est, & quae petit ad quamcunque rationem plures condiciones, nullo modo poterit operari tanquam sine subsistentia, tanquam conditione.

25 Dices cum Patre Vasquez eiusdem esse operari cuius est produci & esse, quare si aliquid est quod producit & quod est, erit etiam quod operatur: atqui natura substantialis est id quod producit; & quod est, prius enim prioritate natura producit naturam generatione quam terminetur, & anima rationalis creatione quam vniatur; id namque quod terminatur, & vniatur prius est productum, quam terminetur, & vniatur: ergo natura est id quod producit, ac proinde etiam id quod est; erit igitur id quod operatur.

26 Sed contra primo, quia non bene sequitur, nec est regula vtilis eiusdem esse operari cuius est produci; nam materia prima vere, & realiter producit, & nihilominus nihil operatur, quia cum sit pura potentia, & nihil habeat actiuitatis propter suam imperfectionem, nihil poterit operari, licet absolute possit produci; imò & producat perfectissima operatione, quae est creatio. Deinde quantitas, albedo, migredo, varietas, & densitas, figura, & alia id genus infinita vere realiter, ac proprie producuntur, & nihilominus nihil possunt producere: ergo non valet bene eiusdem esse operari cuius est produci, & ratio euidentis à priori est, quia omnis creatura ex eo quod creatura sit, necessario debet esse ens participatum à Deo; ac proinde necessario debet produci proprie à Deo; itaque produci commune est omnibus creaturis, siue sint res, siue modi; atqui non omnis creatura est actiua, & ope-

ratua, quia esse actiua, & operatiua est perfectio, quam non omnis creatura attingit, vt patet ex exemplis supra positis: ergo vniuersalior ratio est produci, quam producere; sed ex vniuersaliori ratione non potest affirmatiue argui ad inferiorem, & strictiorem rationem; & sic non valet bene, est ens: ergo animal; est animal: ergo homo; est animal: ergo currit; est animal: ergo respirat; nam multa animalia sunt, quae non sunt homines, nec respirant, vt pisces, nec currunt, vt ostrae: ergo si producere, & produci, se habent vt vniuersalior, & particularior ratio, ita vt ex parte produci se habeat vniuersalitas, & ex parte producere se habeat particularitas, non valebit argumentum affirmatiuum à produci ad producere, sicut non valet à substantia ad corpus: & à corpore ad hominem, propter maiorem vniuersalitatem illorum respectu horum.

Secundo contra, & concedo veram illam esse regulam illius, nempe esse operari, cuius est esse; atqui esse per se primo conuenit rei singulari vltimo completæ; nam vniuersalia non sunt nisi in singularibus, ac proinde esse proprie est singularis completi, seu suppositi, aut subsistentis, nam esse proprie conuenit ei quod est, solum autem suppositum est id quod est, & ideo illud proprie dicitur fieri, seu circa illud versari actio; sed eius etiam est operari cuius est esse, quia sicut actio est ad esse, ita est ab esse: sed suppositum est id quod proprie est, seu quod habet esse: ergo etiam actio per se primo tribuitur rei singulari, id est supposito.

Contra tertio sic argumentor; & vt magis elucescat mea solutio concedo falsitatem illius eiusdem, nimirum esse operari cuius est produci; item concedo naturam substantialem esse id quod producit, & quod est, ac proinde concedo esse id, quod formaliter, & immediate operatur: ex quo nihil contra nos, nos enim non asserimus suppositualitatem seu subsistentiam esse immediatum principium influxuum, sed solum conditionem sine qua non, quod non contradicit argumentum, quare vtrumque verificatur in nostra sententia; scilicet quod sola natura sit immediatum principium per se influens in actionem, quod etiam intendit aduersariorum discussus, ex quo non sequitur quod suppositualitas non sit conditio sine qua non operatur natura.

Secundo principaliter sic argumentor ratione, quia prius est quod res sit in suo esse completo, ac plane constituta, quam quod operetur: sed subsistentia pertinet ad complementum naturae in suo esse substantiali; ergo prius esse debet natura terminata subsistentia, quam possit operari: ergo subsistentia non tantum concomitanter, & per accidens: sed potius antecedenter se habet ad operationem naturae.

Declaratur, & vrgetur amplius, quia sicut esse substantiale agentis non comparatur per accidens ad actionem eius, ita complementum essendi substantiale omnino intrinsecum, ac connaturale non comparatur omnino per accidens ad actionem, sed est ordo per se requisitus, vt res prius in se sit subsistens, quam quod operetur, & hac ratione vt optime ait P. Suárez, asserimus subsistentiam requiri per se ex parte agentis, nam praecise ex parte actionis, vel termini proximi, seu formalis eius non erat adeo necessaria substantia formae, seu naturae, quae est principium actionis, quia in ipsa natura est tota perfectio per se necessaria ad immediate eliciendam talem actionem, tamen ex parte agentis requirit talis natura proprium, & complementum

pletum essendi modum ut sit constituta in statu accommodato ad operandum, & hoc modo dicimus subsistentiam per se requiri ex parte agentis, ut necessariam conditionem ad operandum, sicque dicere solent Theologi ut supra asserui, Trinitatem personarum in Deo per se non requiri ad creationem ex parte ipsius actionis, ramen ex parte Dei per se, & necessario supponi, quia pertinet ad personalem Dei constitutionem, & prius est, ac per se prerequisite ut Deus sit in se plene, ac perfecte substantialiter constitutus, quam ut ad extra operetur: unde etiam si fingeremus Deum ab aeterno aliquod creare, nihilominus intelligeremus internas origines, & constitutiones diuinarum personarum ordine naturae antecedere creationem, quod si hoc verum est in Deo, in quo natura diuina est essentialiter subsistens, multo magis in creatura in qua subsistentia omnino est extra essentiam rei; atque hinc tandem constat, quo sensu operatio per se primo tribuatur supposito, quia natura ut natura ante subsistentiam non est constituta in statu completo, & proxime accommodato ad operandum, & ideo merito tribuitur actio supposito.

31 Confirmatur à simili de accidenti; nam forma accidentalis, ex natura rei loquimur, prius habet quod insit, quam quod ab illa manet aliqua actio, quia ille modus essendi est quasi intrinsecus terminus, & complementum talis formae; item est optima, & sufficiens ratio, quia talis modus habet magis intimam connectionem naturalem cum tali forma, quam omnis actio, quae ab illa potest dimanare: sed eodem modo comparatur subsistentia ad substantialem naturam; ergo.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta aduersaria solvuntur.

32 AD primum argumentum respondeo negando antecedens, quia si quantitas reducatur ad punctum, ut potest diuinitus, conseruabitur tunc sine omni figura, quod etiam concedunt aliqui probabiliter adhuc si non reducatur; tunc autem fundamentaliter tantum erit figurata quantitas, & non formaliter, linea autem sine aliquo serupulo dicitur posse conseruari sine omni puncto terminatio.

33 Ad secundum respondeo eodem modo posse esse & conseruari accedens sine omni inherencia, sicut naturam sine omni suppositualitate.

34 Ad ultimum respondeo in eo solum requiri proportionem inter terminum & actionem, in quo specificatur actio à termino; cum autem in esse entis, & positiui, non specificetur actio à termino, vel ab obiecto formali, quia ratio entis, & positiui non est species actionis, sed prima, & vniuersalissima ratio, quae in sententia D. Thom. non sumitur ab obiecto formali, vel à termino, sic licet ratio formalis obiectiua sit negatiua, dum tamen sit ratio positiua, cui coniungitur illa negatio in communi sententia potest specificare actionem positiuam praecipue in sententia Aduersariorum.

35 Secundo in mea sententia probabiliter respondeo, dari specificatum positiuum proprium illius actionis, nempe naturam conseruatam ex vi potentiae obediensialis independentem ab omni modo, & termino, vel si melius velis, ipsam

potentiam obediensalem, ut connotat independentiam illam, quatenus potest subdi Deo auctori supernaturali in ordine ad effectum superantem omnia principia intrinseca naturae, quae potentia obediensialis positiua est, & distincta virtualiter à potentia naturali, per quam conseruatur mediante prima actione.

QVÆSTIO VLTIMA.

Quis sit effectus formalis suppositualitatis.

SECTIO I.

Prima sententia Aduersariorum proponitur.

P R I M A sententia asserit suppositualitatem ut sic habere pro effectum formalem primario independentiam à priori à subiecto materiali: hæc sententia attribuitur à P. Hurtado Patri Suarez, sed immerito quidem, ut ex dicendis infra patebit: sed cuiuscumque illa sit, sic probatur.

Quia si natura non haberet suppositualitatem, dependeret à subiecto materiali; atque ex vi suppositualitatis non dependeret ab illo: ergo ex vi suppositualitatis formaliter datur independentia in natura: ergo effectus formalis suppositualitatis, est independentia à subiecto.

Confirmatur ac declaratur, quia si substantia non haberet subsistentiam, haberet sine dubio inherenciam in subiecto: sed inherencia est dependentia à subiecto; ergo si non daretur subsistentia, daretur dependentia à subiecto: ergo ex vi subsistentiae non est inherencia in substantia, nec dependentia à subiecto: ergo est independentia ab illo ex vi subsistentiae: ergo talis independentia est effectus formalis illius.

Secundo sic probatur, quia entitas aliqua, aut debet esse in se aut in alio; si in se, habet subsistentiam, si in alio dependentiam ab illo, & ita est in se, & per se ex vi suae subsistentiae, ut nullo modo possit esse simul in alio propter oppositionem quae reperitur inter modos essendi in se, & in alio: ergo ex vi subsistentiae dicit independentiam naturae ab alio, si quidem dicit negationem ex vi illius essendi in alio.

Secunda sententia est aliorum asserentium formalem effectum suppositualitatis esse reddere naturam independentem à subiecto, non quidem à priori ut praecedens opinio asseruerat, sed à posteriori, id est fundare negationem vniionis accidentariae ad subiectum, non tamen recipiendo esse ab illo, sed dependendo solum tanquam ab eo sine quo non potest conseruari, non enim dicunt pugnare cum subsistentia terminatiua vniionem substantialem, admittunt enim in materia, & animo rationabili etiam dum vniuntur proprias subsistentias. Hæc sententia probatur.

Primo, quia subsistentia est complementum substantiae in ratione formali substantiae; sed propria hæc ratio est independentia à subiecto inherens: ergo est complementum substantiae in ratione entis per se & independentis.

Tertia sententia est eorum, qui asserunt effectum primarium suppositualitatis esse tollere independentiam naturae ad alia supposita. Probatur,

8 Probat, quia sicut se habeat præsentia ad corpus vbicatum, ita corpus vbicatum definit habere indifferentiam ad alia loca: ergo similiter natura terminata per substantiam propriam definit habere indifferentiam ad aliud suppositum.

SECTIO VLTIMA.

Nostra sententia proponitur.

9 Prima conclusio: effectus formalis primarius substantiæ, & supposititalitatis non est red-
dere naturam in qua est, independentem à priori à subiecto materiali. Hæc sententia est communis, & probatur sic.

10 Primo, quia forma substantialis materialis habet veram substantiam, & nihilominus dependet à subiecto materiali à priori: ergo substantia non habet pro effectu primario independentiam à subiecto materiali. Prima pars antecedentis latissime probata manet supra. Secunda pars antecedentis certissima est in omni Philosophia, cum tales formæ educantur ex potentia materiæ; omne autem quod educitur dependet in esse fieri, & conservari à re ex cuius potentia educitur. Consequentia est evidens, quia nulla forma potest esse sine suo effectu formali, vel cum opposito potius sui effectus formalis primarij: atqui substantia formæ materialis est sine independentia à materia; imo potius cum dependentia ab illa, quæ est opposita independentiæ: ergo independentia non est effectus formalis substantiæ.

11 Confirmatur hoc, quia suppositum equinum est effectus formalis supposititalitatis; atqui suppositum equinum dependet à subiecto materiali: ergo effectus formalis primarius supposititalitatis non dicit independentiam à priori à subiecto materiali. Maior est evidens, quia nihil est aliud effectus formalis primarius alicuius formæ, nisi concretum ex ipsa forma, & ex subiecto illius: atqui suppositum equinum est concretum ex supposititalitate & ex natura equi, quæ est subiectum supposititalitatis: ergo suppositum equinum est effectus formalis primarius supposititalitatis. Minor sic probatur, quia suppositum equinum dependet à priori à natura equina, quia natura equina est constitutum intrinsecum illius, cum ex tali natura & supposititalitate intrinsece componatur suppositum; atqui natura equina essentialiter, & à priori dependet à materia prima ipsius naturæ equinæ: à qua essentialiter componitur tanquam à causa materiali & subiectiva; ergo de primo ad vltimum suppositum equinum dependet à subiecto materiali intrinsece à priori, quod adeo verum est, ut non solum in equo, sed etiam in homine verificatur hæc veritas; nam homo essentialiter dependet à materia sua, sicut dependet à sua anima rationali, quia sunt partes essentialiter compositivæ illius; homo autem suppositum est: ergo suppositum compositum licet sit perfectum ut homo, & in perfecto gradu intellectualitytis constitutum, dependebit à subiecto materiali; unde à fortiori suppositum imperfectum ut est equinum dependebit à subiecto materiali.

12 Secundo probatur, in entitate terminante ex natura sua creationem ut est materia prima, & & animus rationalis, quia entitas hæc per ipsam creationem constituitur formaliter independens

à subiecto: ergo substantia resultans ex existentia illius entitatis non constituit illam independentem à subiecto. Patet consequentia, quia ante resultantiam substantiæ per solam terminationem creationis habet natura illam independentiam, quod ita ostendo: creatio ex natura sua solum est dependentia termini à principio effectivo, & independentia à subiecto materiali: ergo constituit terminum suum dependentem à principio effectivo, & independentem à principio passivo: ergo independentia à subiecto non provenit in materia prima, & in animo rationali à substantia.

13 Confirmatur, quia in hoc distinguitur creatio à generatione, quod generatio est dependentia, tam à principio effectivo, quam à principio passivo, creatio vero cum sit productio rei ex nihilo, id est ex nullo præsupposito subiecto, est solum dependentia à principio effectivo, & independentia à principio passivo: ergo simul constituendo terminum suum dependentem à principio effectivo constituit independentem à principio passivo.

14 Dices negationem dependentiæ à subiecto oriri à creatione efficienter, à supposito autem eam oriri formaliter à creatione remote, à supposito proxime: sed contra, quia ut bene ait P. Hurtado, creatio immediate, & se sola fundat negationem dependentiæ termini à subiecto: ergo ad hoc non exigitur suppositum. Probo antecedens, creatio est proxima ratio referendi terminum ad solum agens, ita ut illi soli repugnet suum terminum referre ad subiectum, & hanc negationem concipimus ex solo conceptu creationis: ergo sola ipsa immediate fundat negationem. Probo antecedens, creatio se sola immediate est independens ut quo à subiecto, ita ut ex solo suo conceptu pugnet cum subiecto in suo termino: ergo ipsa immediate terminum constituit independentem ut quod à subiecto: antecedens liquet ex definitione creationis, consequentiam probo, quia dependentia termini ab agente illum formaliter constituit dependentem ab agente, & dependentia illius à solo agente illum constituit formaliter dependentem à solo agente, & independentia à subiecto constituit terminum formaliter independentem à subiecto, & ratio evidens à priori est, quia actio, quæ dependentia est, non solum producit extra terminum; sed etiam adhæret intrinsece termino, & exhibet seipsam per modum formalitatis mediæ adhærentiæ intrinsece illi: ergo non solum efficienter constituit terminum; sed etiam formaliter in ratione dependentis, siquidem non solum est ratio producendi efficienter terminum; sed etiam ratio, quasi formalisandi intrinsece illum. Tandem actio constituit terminum proxime dependentem: ergo creatio ex nihilo constituit terminum proxime independentem ab aliquo.

15 Tertio principaliter sic argumentor, quia substantia completa spiritualis ex vi rationis substantiæ, & quatenus ratio substantiæ est prior substantia, distinguiturque ab illa, habet formaliter, & essentialiter independentiam à subiecto materiali: ergo illam non habet à substantia. Patet hæc consequentia, quia illud prædicatum siue positivum, siue negativum, quod habet aliquod prius in quantum prius est, ex vi suæ essentia, non potest illud habere seu recipere à posteriori, ut patet ex illo axioma, scilicet quod est prius non dependet à posteriori, nec habet esse ab illo: antecedens sic probatur, quia substantia completa spiritualis ex vi gradus spiritualis,

ritualis, dicit negationem compositionis materialis, & formae, quia substantia spiritualis completa ex vi spiritualitatis substantialis est simplex essentialiter, cum autem simplex ut simplex neget omnem compositionem, tam integram, quam essentialem, necesse est ut substantia illa, quae simplex est omnino, neget etiam compositionem, tam essentialem quam integram: sed negatio compositionis est negatio dependentiae à subiecto materiali, & negatio dependentiae est independentia à subiecto materiali: ergo substantia completa spiritualis habet ex vi suae essentiae independentiam à materia; unde minime habet talem independentiam à subsistentia, quia si ex seipsa illum effectum habet, superuacaneus erit alius modus, vel res ex natura rei distincta ut illum conferat, sicut verbi gratia, quia homo ex vi suae essentiae habet negationem brutalitatis, non potest habere illam ex vi alicuius entitatis à sua essentia, ita ut talis negatio fundetur in entitate distincta ab existentia hominis, quod autem negatio compositionis sit negatio dependentiae à materia patet sic, quia compositio est causalitas, seu influxus materiae in compositum, tanquam in suum effectum: sed causalitas, & influxus alicuius causae est dependentia effectus ab illa: ergo compositio est dependentia compositi à causa materiali: sed negatio, quae datur in Angelo, quatenus spiritualis, & simplex entitas est, est negatio compositionis materialis: ergo est negatio dependentiae à materia, ac per consequens erit independentia ab illa.

Confirmatur, quia Angelus non est forma informans materialis, & corruptibilis: sed forma assistens spiritualis, & simplex; atque forma spiritualis & simplex non dependet à subiecto ex vi suae essentiae: ergo ex vi suae essentiae Angelus habet independentiam à subiecto: ergo non habet illam ex vi subsistentiae, sicut ex vi subsistentiae, non est forma assistens spiritualis, sed potius ex vi suae essentiae.

Vergetur amplius, quia si Angelus ornaretur à Deo per possibile, vel impossibile: sine omni suppositualitate, talis natura Angelica esset independentem ab omni subiecto: ergo independentiam à subiecto non habet Angelus à subsistentia, quia si talem independentiam haberet, ab illa non posset habere eam Angelus sine suppositualitate, effectus enim formalis primarius nullo modo potest esse sine forma, cuius effectus est, alias posset esse album sine albedine.

Dices, in eo casu naturam Angelicam esse independentem negatiue, non autem positiue, indigere autem suppositualitatem ut esset independentem positiue.

Sed contra, quia independentia non est positiua formaliter, sed negatiua: ergo male asserunt aduersarij dicendo deficere independentiam positiuam, sicut male assereret aliquis qui diceret de caeco habere cecitatem negatiuam, seu priuationem, deficere tamen illi positiuam cecitatem: ergo si Angelus ex vi suae entitatis quatenus distinguitur à subsistentia habet omnem negationem dependentiae, quam habere potest, ergo habet omnem dependentiam quam habere potest, quia omnis independentia est negatio dependentiae, ac proinde superflua erit suppositualitas ad tribuendam independentiam tali naturae.

Deinde, & supponamus independentiam esse positiuam formalitatem, in eo casu haberet independentiam positiuam Angelus, quia haberet intrinsece sibi adhaerentem creationem; atque creatio est positiua independentia à subiecto:

ergo haberet in eo casu independentiam positiuam sine suppositualitate.

Dices independentiam negatam ab aduersariis, seu quam asserunt aduersarij, non esse respectu subiecti à quo componatur substantia: sed respectu subiecti à quo sustentetur. Sed contra hanc obiectionem dicemus secunda conclusione, quae est immediate contra secundam sententiam supra positam.

Secunda conclusio: independentia substantiae à subiecto à posteriori, non est effectus formalis primarius subsistentiae.

Probatum sic primo, quia materia prima in sententia aduersariorum; imo in omnium sententia ex vi suae essentiae, quatenus distinguitur à propria subsistentia, est primum subiectum compositionis substantialis, ita ut ratio primi subiecti non conueniat illi ratione subsistentiae; sed ex vi propriae essentiae; atque primum subiectum quatenus primum subiectum est, negat praesupponi aliud subiectum ante se, cui innitatur, & à quo sustentetur, alias esset primum, & non primum subiectum, primum quia sic supponitur ex definitione illius, non primum quia supponit aliud prius se: ergo negat ex vi suae essentiae praecisa subsistentia dependentiam à subiecto materiali. Patet haec consequentia, quia dependentia alicuius à subiecto debet esse per sustentationem ab illo, praesupponendo illud à quo sustentetur; sed talis materia prima ex vi suae essentiae negat aliud subiectum ante se praesuppositum, & sustentationem ab eo: ergo negat dependentiam à subiecto: ergo dicit ex vi suae essentiae independentiam ab eo: ergo talem independentiam non accipit à subsistentia, quia subsistentia non est essentia materiae primae.

Confirmatur, quia anima rationalis ex eo quod spiritualis substantia est, est omnino independentem à priori, quam à posteriori à subiecto materiali, ita ut illam independentiam habeat ex vi gradus spiritualis substantialis; atque gradus spiritualis substantialis est essentia, & de essentia animae rationalis, ac per consequens praedicatum essentiale ipsius: ergo ex vi praedicatorum essentialium habet anima independentiam à posteriori à subiecto materiali: sed subsistentia animae rationalis non est praedicatum essentiale illius: ergo independentiam à subiecto non accipit anima rationalis à subsistentia; item quia forma materialis substantialis ut supra dixi, dependet tam à priori quam à posteriori à subiecto materiali: sed illa forma materialis habet subsistentiam; ergo subsistentia non tribuit illi independentiam à subiecto, alias esset dependens, & independentem ab eo.

Secundo probatur, quia natura Angelica ex vi suae essentiae est substantia completa spiritualis: sed ex eo quod sit talis negat sustentari à subiecto materiali: ergo negat dependere ab illo: ergo ex vi suae essentiae, & non à subsistentia habet independentiam à posteriori à subiecto. Minor illa sic probatur, quia omne quod dependet à posteriori tanquam à sustentante ab aliquo subiecto, aut est forma incompleta substantialis materialis, aut est accidens reale: sed ex eo quod sit substantia talis Angelus negat esse accidens: ergo negat sustentari à subiecto: item ex eo quod sit spiritualis, & incorruptibilis, & ex eo quod sit substantia completa, negat esse formam materialem substantialem incompletam: sed ex eo quod negat esse formam materialem, & incompletam, negat dependentiam quam dicit talis forma respectu subiecti, sicut, verbi gratia, ex eo quod homo

Quæst. vlt. Quis sit effect. form. supposit. 105

homo neget brutalitatem equi, negat exercitium talis brutalitatis: ergo ex vi suæ essentia, & ex vi prædicatorum essentialium, negat Angelus dependentiam à posteriori à subiecto, quia cum spiritualitas substantialis completa sint prædicata essentialia naturæ Angelicæ, & ex vi spiritualitatis substantialis completa, negat Angelus talem dependentiam, necessario negabit ex vi prædicatorum essentialium illam; unde ex vi suæ essentia, & non à substantia habebit independentiam à posteriori à subiecto.

24 Confirmatur hæc totum ex P. Hurr. quia tota hæc independentia à posteriori, de qua loquimur, est negatio vnionis inhæsiuæ ad subiectum: sed Angeli natura immediate per suum conceptum solum fundat negationem huius vnionis: ergo independentiam à posteriori: probo minorem. Angelus per suum conceptum fundat immediate negationem accidentis, & formæ vniuersalis subiecto: sed quod id fundat immediate fundat immediate negationem vnionis ad subiectum: ergo. Maior est certa, quia substantia suo conceptu quidditatiuo fundat immediatam distinctionem ab omni accidente, quam distinctionem habet Angeli natura, non à supposito, sed à sua essentia, ut homo seipso distinguitur à bruto: minor probatur, quia immediatum fundamentum negationis alicuius essentia, aut entis fundat immediate negationem omnium rerum essentialiter dependentium à tali ente, verbi gratia, lapis seipso fundat negationem rationalitatis, & ideo non eget alio fundamento positiuo distincto realiter ad negandum intellectum, voluntatem, & earum actus, quia negata radice per locum intrinsecum sequitur negatio omnium, quibus repugnat esse absque ea radice.

25 Dices, fundamentum immediate negans radicem negare omnia ab illa radice essentialiter dependentia, ut lapis negat, & rationalitatem, & omnes eius potentias, & actus: at Angeli natura non negat adæquate & immediate dependentiā à posteriori.

Contra, conceptus vnionis inhæsiuæ pendet ab essentia accidentis ut à radice essentiali, non minus quam ratiocinatio à rationalitate. quia vnio accidentis est illius modus, & eo posterior essentialiter, ita ut nec per potentiam Dei absolute solutam possit non dependere ab accidenti cuius est modus; sed Angelus per suam essentiam immediate negat accedens, non minus quam lapis rationalitatem: ergo Angelus per suam naturam, tam adæquate negat vnionem accidentis, quam lapis ratiocinationem: ergo ut lapidi non adjicitur aliquis modus distinctus realiter ad negandam ratiocinationem; ita nec Angelo vnionem accidentariam: ergo formalis effectus suppositi non est ad negandam immediate eam vnionem, nec ad fundandam negationem illam à posteriori, sunt enim idem negatio eius vnionis, & independentia illa, ut sunt idem dependentia, & vnio inhæsiua, nec valet dicere, quod sicut anima non immediate, & per se, sicut recipit potentias, ita recipit actus: sed potius mediantibus potentis actus, ita similiter non valet bene lapis immediate negat potentias: ergo immediate negat actus, non enim hoc valet, quia est contra euidenter experientiam, equus enim indiget ad videndum, calore, sanguine, spiritu vitali, specie, obiecto, & aliis, lapis enim ad non videndum non eget nisi seipso; item homo ad habendam charitatem per se infusam, indiget voluntate, & lapis ad negationem charitatis nullo alio præter seipsum. & ratio euidens est, quia ad perfectius

I. P. Tom. II.

esse propter suam excellentiam, & perfectionem (loquor in creatis) plura requiruntur requisita, quam ad imperfectiorem rationem, qualis est negatio. Item ad effectus positiuos requiri etiam immediata comprincipia; at vero ad negationem sufficit negare vnum principium.

27 Tandem insurgo contra aduersarios, qui in suis verbis committunt apertam repugnantiam; nam ex vna parte asserunt substantiam dare, & communicare naturam tanquam effectum independentiam à posteriori, & ex alio capite dicunt hanc independentiam esse negationem vnionis inhæsiuæ ad subiectum, ita ut talis negatio sit independentia à subiecto substantanti, repugnantia autem in hoc consistit, quod dicat hanc independentiam esse à posteriori cum sit à priori; unde idem valet, ac dicere, independentiam istam esse à posteriori, assignantes independentiam à priori, quod autem talis independentia sit à priori sic patet, quia dependentia ab aliquo priori, & antecedenti, quale est subiectum inhæsionis est dependentia à priori, & ideo accedens dependet à priori à substantia, quia dependet à subiecto sustentante; imo forma materialis, licet sit substantialis, quia dependet à materia prima tanquam à subiecto sustentante, dependet à priori, & non à posteriori, & ratio euidens à priori huius est, quia omne quod dependet à subiecto sustentante, accipit esse ab illo per educationem tanquam à causa materiali, ut videre est in omni forma accidentali respectu sui subiecti, & in omni forma substantiali materiali, respectu materia primæ, quæ omnes formas educuntur ex potentia subiectorum, quia dependent in suo esse ab illis, educio enim nihil aliud est quam dependentia in esse à subiecto: ergo quicquid dependet ab alio tanquam à subiecto sustentante, dependet ab illo tanquam à causa materiali, ex qua educitur, & ex qua habet esse: sed huiusmodi dependentia est dependentia à priori: ergo dependentia ab aliquo tanquam à subiecto substantanti, non est dependentia à posteriori: sed necessario, & formaliter à priori: ergo oppositum immediatum huius dependentia, quæ est independentia à subiecto, tanquam à sustentante, non est independentia à posteriori, sed à priori, quia oppositorum eadem est disciplina, & ratio: ergo independentia, quam dicunt aduersarii esse effectum formalem substantia, est independentia à priori: quomodo ergo dicunt esse à posteriori: contradictionem igitur apertam committunt suis verbis, & vnum dicentes alterum assignant.

28 Tertia conclusio: effectus formalis supposititalitatis, seu substantia non est tollere indifferentiam, quam natura habet ut possit de potentia Dei absoluta terminari per aliena supposita: hæc conclusio sic probatur.

29 Primo, quia hæc indifferentia nihil aliud est quam potentia quædam obediencialis, media qua eleuatur, vel potest eleuari creatura ad vnionem hypostaticam diuinæ supposititalitatis, ut contingit in humanitate Christi respectu supposititalitatis Verbi: sed hæc potentia obediencialis non tollitur in natura creata, nec potest tolli per supposititalitatem propriam: ergo effectus formalis supposititalitatis non est tollere indifferentiam naturæ ad aliena supposita. Maior euidens est, quia nihil aliud est indifferentia in actu primo alicuius entitatis, nisi potentia ad varia munera, seu exercitia obcunda, ut patet in voluntate, cu-

cuius indifferentia nihil aliud est, quam potentia ad varios actus prosecutionis, & odij eliciendos & in materia prima indifferentia eius ad formas, nihil aliud est, quam potentia illius ad diuersas, & dissimiles formas accipiendas: sed potentia obediencialis est capacitas, seu aptitudo natura, vt media obediencia, & de ratione diuina possit terminari per diuersa supposita, vt sunt Patris, Filij & Spiritus Sancti: ergo indifferentia illa nihil aliud est, quam dicta potentia obediencialis. Minor præcipua sic probatur, quia potentia obediencialis, vt latissime probatum manet in Physicis, est idem quod entitas natura creata sine aliqua distinctione ab illa, siue reali, siue modali, siue formaliter ex natura rei: sed per subsistentiam aut suppositualitatem, non destruitur entitas natura creata, nec id quod cum ipsa omnino identificatur; imo manente natura nullo modo potest etiam dependentia absoluta destrui potentia obediencialis illa, quia idem non potest destrui manente, & conseruato eodem, quia idem separaretur à se ipso realiter secundum entitatem, ac per consequens idem erit, & non erit simul, quod est contra euidentissimum illud axioma minime diuina omnipotentia subiectum, impossibile est idem simul esse, & non esse: ergo indifferentia illa natura non tollitur per suppositualitatem. Vnde tollere indifferentiam illam non erit effectus formalis suppositualitatis.

30 Confirmatur, quia suppositualitas creata, & potentia obediencialis in ordine ad diuina supposita nullam habent inter se repugnantiam, & oppositionem: sed illa quæ minime opponuntur minime possunt sese destruere naturaliter: ergo subsistentia non tollit nec destruit indifferentiam illam quæ talis potentia obediencialis est. Minor illa sic probatur, quia destructio, seu expulsio vnius formalitatis respectu alterius, est effectus secundarius formarum oppositarum inter se, vt videre est in albedine respectu nigredinis, &c. sed potentia obediencialis, & suppositualitas naturalis nullam habent oppositionem inter se, nec repugnantiam: ergo vna non tollit aliam nec destruit illam.

31 Dices expulsionem vnius formalitatis respectu alterius, non solum esse propter oppositionem, sed propter superfluitatem, vt videre est in expulsionem vnius forme substantialis respectu alterius, & in incompatibilitate essendi duarum qualitatum omnino similibus, vt sunt duæ albedines, vt vnum respectu eiusdem subiecti.

32 Sed contra & admitto, quod aduersarij optime asserunt, quo admissio sic arguuntur, quia existente potentia obedienciali in natura, minime superfluit suppositualitas, & e contra, quia tunc datur superfluitas, quando id ad quod ordinatur vna forma, ordinatur & alia, id est quando ad eundem finem consequendum ex natura sua referuntur talis forma, & quando illa sunt eiusdem ordinis, & natura vt videre est in duabus quantitativis, & in duabus albedinibus vt vnum, quæ eiusdem rationis, & nature sunt, & ad eundem finem ordinantur; nam veraque albedo intendit constituere disgregatum visus vt vnum, & vtraque quantitas reddere substantiam extensam in ordine ad locum, & quia finis, seu effectus, qui fit per duas potest sufficienter fieri per vnam necesse est vt altera superfluat, & ideo duo accidentia diuersæ rationis; quia ad diuersos fines ordinantur vt dulcedo, & albedo possunt in eodem saccari subiecto sine aliqua super-

fluitate existere: atqui suppositualitas est perfectio naturalis ad finem naturalem ordinata, & minime actiua, nec immediate influens in effectum, potentia autem obediencialis est immediate influxiua connotans, & intendens finem miraculosum, & supernaturalem, & formaliter sumpta minime naturalis dicitur, vt latissime à nobis disputatum manet in Philosophia, vbi data opera de hac potentia obedienciali egimus: ergo potentia obediencialis, & suppositualitas naturalis non sunt eiusdem ordinis: sed diuersi, nec ad eundem; sed ad diuersum finem ordinantur: ergo stante suppositualitate in natura, non superfluit potentia obediencialis in eadem: ergo nec ratione oppositionis, nec ratione superfluitatis suppositualitas potest tollere indifferentiam, seu potentiam obediencialem ex natura respectu diuinorum suppositorum, quod autem suppositualitas, & indifferentia obediencialis nullam dicant oppositionem inter se patet sic, primo quia non dicunt priuatiuum, cum ambæ formalitates sint positivæ nec relatiuæ, quia ambæ sunt absolutæ, nec contradictoriæ, quod suppositualitas affirmat, neque contra, cum ambæ sint affirmatiuæ entitates, nec tandem dicunt oppositionem contrariam, cum huiusmodi oppositio semper versetur inter duas qualitates, & neutra harum sit qualitas. Deinde hoc ipsum consuevit rationes quas contra superfluitatem posuimus.

Vergetur amplius, quia adhuc stante suppositualitate in natura, potest eadem natura obediencialiter terminari indifferentem per hoc, vel illud suppositum diuinum, vt late in hoc eodem tractatu de subsistentia, supra efficaciter probauimus: ergo indifferentia obediencialis, ad aliena supposita, non tollitur per suppositualitatem propriam, ac proinde tollere talem indifferentiam non erit effectus formalis primarius talis suppositualitatis.

Secundo principaliter sic arguuntur, quia 33 connaturalis determinatio alicuius facultatis ad aliud supponit connaturalem indifferentiam in facultate ad illud, ad quod per talem formalitatem determinatur; sed in Angelo, vel in natura humana, lapide, &c. non est, connaturalis indifferentia, vt possit terminari per aliena supposita: ergo neque egerit connaturali determinatione, ne possint terminari per aliena supposita. Maiorem esse certam ostendunt materia prima, animus rationalis, & corpus nam verbi gratia, quia materia prima naturalem indifferentiam habet ad quamlibet formam recipiendam, & animus rationalis ad hanc, vel illam materiam informandam, & corpus vt in hoc, vel illo loco sit præsens, fit vt vni materia ad hanc formam & huius animi ad hanc materiam, & in corpore hæc præsentia ad hunc locum sint connaturales materiæ animi, & corporis determinationis.

Item eandem maiorem ostendit ratio à priori, 34 quia determinatio alicuius facultatis, & virtutis est eiusdem virtutis exercitium: ergo determinatio connaturalis, connaturale etiam facultatis, & virtutis exercitium erit.

Ad hæc ad id ad quod res natura sua non est 35 indifferentis, non egerit connaturali distincta ex natura rei determinatione, vt verbi gratia, quia lapis non est indifferens ex natura sua ad hoc vt sit spiritalis, vel corporeus; non eger determinatione connaturali ex natura rei distincta ad hoc vt non sit spiritalis: ergo omnis connaturalis determinatio, alicuius virtutis, & facultatis

tis supponit connaturalem indifferentiam in illa virtute, & facultate: minor vero inde patet, quia inter propriam supposititalitatem, & naturam est intrinseca, & naturalis connectio. supposititalitasque propria debetur naturæ debito connaturalitatis & creationis: ergo in natura humana non est connaturalis indifferentia ad suppositum alienum, verbi gratia, Angelicum, vel lapideum. Patet consequentia, non solum propter rationem supra positam, nimirum quod modus vnus naturæ non possit esse modus alterius, sed etiam propter has; quæ vim maximam inferunt etiam in casu, in quo supponitur supposititalitatem creatam non esse modum sed rem, & imprimis, quod non sit indifferentia ad suppositum lapideum sic patet, quia indifferentia naturæ humanæ non est indifferentia ad quodlibet suppositum, sed ad suppositum quod sit persona ex communi definitione personæ, scilicet persona est rationalis naturæ indiuidua substantia: atqui lapideum suppositum, quod sit persona: ergo item neque esse potest indifferentia connaturalis in natura humana ad suppositum Angelicum; tum quia natura humana non est simplex: sed composita natura; substantia vero Angelica est simplex: ergo non est indifferentia connaturalis in natura humana; ad Angelicam substantiam; tum etiam, quia natura adæquate incorporea, & spiritualis ad suppositum adæquate etiam spirituale, & incorporeum est naturaliter solum determinata, ut patet in natura Angelica, quæ ex sua natura determinate ita petit supposititalitatem simplicem spiritualem, ut nullo modo possit naturaliter terminari per supposititalitatem corpoream; & contra natura adæquate corporea, & materialis ad suppositum adæquate etiam corporeum, & materiale est solum naturaliter determinata, ut patet in natura lapidis; & equi: ergo natura non adæquate corporea, nec adæquate spirituales, sed partim corporea, & partim spiritualis, non habebit indifferentiam ad suppositum, nec adæquate corporeum, nec adæquate spirituale, sed potius erit determinata ad suppositum partim corporeum; & partim spirituale ex natura sua: ergo non indiget determinatione à se distincta, ut est substantia, nec substantia potest tollere indifferentiam connaturalem ad aliena supposita, siquidem nulla talis indifferentia est in natura humana: item si natura Angelica equina, & humana essent ex se indifferentes ad propria, & ad aliena supposita, aliena supposita non essent minus propria, quam propria, cum æque vtræque peteret ex se, sicut respectu materiæ primæ non potest vna forma substantialis esse magis propria, quam alia, quia ex natura sua indifferentiter respicit omnes.

36 De suppositis vero diuinis clarius patet, ob summam, & infinitam distantiam inter illa, & naturas omnes creatas; item ob adductas rationes: maiori, & minori probata consequentia euidenter inferitur, videlicet naturam humanam; imo neque vllam aliam creatam egere naturali determinatione, ne per aliena supposita determinari possit; ex quo ita iterum argumentor, effectus formalis suppositi proprii est connaturalis tam ipsi supposito, quam naturæ cuius suppositum est proprium: ergo effectus formalis suppositi non est determinatio naturæ, ne possit per aliena supposita terminari. Patet consequentia, cum natura ex se determinata sit, ne per illa possit terminari: non ergo eget supposito proprio ex natura rei ab ipsa distincto ad illum effectum communicandum.

Præterea, & efficacius, quia eo modo & eiusdem ordinis debet esse determinatio, & indifferentia, quæ tollitur per determinationem; opposita enim eiusdem ordinis debent esse secundum illud axioma oppositorum eadem est disciplina & ratio, ad hoc enim ut tollatur nigredo, non debet esse per aliquam qualitatem supernaturalem, sed per albedinem, & ad hoc ut tollatur cæcitas, non debet esse per intellectum, sed per visum: ergo si per supposititalitatem tollitur indifferentia debet esse eiusdem ordinis naturalis, sicut est determinatio, verbi gratia, differentia specifica est determinatio substantialis naturalis indifferentia in genere, quæ tollitur per illam differentiam determinantem, est etiam substantialis naturalis in genere, & non accidentalis aut supernaturalis: sed indifferentia illa in ordine ad supposita aliena, & diuina in natura humana est indifferentia obediencialis, & non naturalis, & supposititalitas est determinatio naturalis: ergo talis indifferentia non potest tolli per supposititalitatem, cum non sint eiusdem ordinis, quod autem illa indifferentia sit obediencialis, & non naturalis, sic demonstratur, quia est in ordine ad actum supernaturalem media eleuatione diuina, ut potentia, quæ datur in anima in ordine ad gratiam; nam talis indifferentia in natura est ut ipsa vnatur hypostatice suppositis diuinis; atqui vnio hypostatice, & supposita diuina sunt actus supernaturales, & perfectiones infinitæ, quas non potest attingere capacitas naturæ humanæ, nisi media eleuatione, & medio concursu indebito omnino naturæ superanteque omnia principia intrinseca eiusdem naturæ, ac proinde omnino supernaturali concessio à Deo naturæ ex vi obediencialis, & subiectionis ipsius: ergo talis indifferentia in natura est obediencialis, siquidem habet omnia prædicata essentialia capacitatis obediencialis, ut de se patet.

37 Confirmatur, ex natura rei non possunt duæ formæ substantiales simul reperiri in vna, & eadem materia, neque vnum corpus in duplici loco; atqui supposititalitas creata propria, & suppositum alienum sunt duæ formæ, vel quasi formæ respectu eiusdem naturæ: ergo natura non potest terminari naturaliter duplici supposito: ergo non habet indifferentiam natura ad duo illa supposita simul: ergo non eget aliquo determinante ad hoc ut tollatur indifferentia, quia quod non est, non potest tolli per aliud; nam quis poterit dicere hominem egere aliqua qualitate à se distincta, ut ei tollatur indifferentia ad habendas alas vel cornua, quia cum homo ex natura sua sit determinatus ad negationem illarum rerum, non habet indifferentiam ad illas, ac per consequens non eget determinante per quod tollatur talis indifferentia, quæ non est, adde, quod sicut ex vi vnus formæ determinatur materia ne habeat aliam, & nihilominus non dicimus esse effectum formalem primarium tollere indifferentiam à materia ne habeat duplicem formam: ergo similiter licet ex vi substantiæ determinetur natura non habeat aliam non debet dici, quod effectus formalis substantiæ propriæ sit tollere indifferentiam naturæ ad non habendam alienam, & sicut non potest dici quod vnio ad formam rationalem in materia sit tollere indifferentiam quam habet eadem ad recipiendum per potentiam Dei absolutam duas formas, tum quia hæc potentia est obediencialis, & vnio est determi

determinatio naturalis, tum quia adhuc stante vnione ad vnā formā potest per potentiam Dei absolutam esse simul alia: sic similiter stante suppositualitate non potest tolli indifferentia obedientialis, tum quia est obedientialis, & suppositualitas est perfectio naturalis; tum etiam quia potentia obedientialis identificatur; ratio autem à priori totius discursus est, quia sicut ipsa natura humana non habet potentiam naturalem, vt vniatur Verbo, vel alteri diuino supposito, ita neque habet determinationem naturalem, qua talis potentia limitetur, aut impediatur à suo exercitio, querendus igitur est alius formalis effectus, à naturali supposito tributus, vnde oritur negatio actualis vnionis ad alienum, vt patet in forma substantiali, vbicatione circumscriptione, actione adaequata, nam informata materia vna forma, non potest naturaliter informari alia simul, & existente corpore Romæ circumscriptione in sententia Thomistarum, adhuc per potentiam Dei absolutam non potest simul alibi circumscriptione existere, in sententia P. Vasquez; terminus productus per vnā actionem adaequatam non potest per aliam adaequatam simul produci, & nihilominus effectus formalis formæ substantialis, non est reddere materiā incapacem alterius formæ de potentia absoluta, neque vbicationis circumscriptione reddere corpus ineptum alteri circumscriptioni, sed quolibet ex his formis habet suum connaturalem effectum, ex quo oritur talis repugnantia: ergo idem debet dici de effectu formali suppositualitatis.

38

Vltima conclusio: suppositualitas vt sic est substantia completa vltimo terminans naturam & complens illam in esse substantiæ non solum vt sit, & conservetur, sed etiam vt operari possit, per illam particulam substantia completa distinguitur suppositualitas à substantia animæ rationalis, & materiæ primæ, quæ quia incomplete sunt, non sunt suppositualitates per illam particulam vltimo terminans naturam, & complens illam distinguitur suppositualitas à substantia increata completa communi, quæ secundum probabilem opinionem est absolutum prædicatum commune tribus personis, nam vt probat P. Suarez tom. 1. in 3. partem, disp. 11. sect. 1. §. contraria sententia, diuina natura sicut essentialiter ex vi perfectionis suæ absolute existit, ita etiam subsistit, neque emendicare potest vt ita dicam substantiam à personis, quia Deus quatenus distinguitur à persona, est ens infinitum substantiale completum; vnde infinite perfectum in ratione substantiæ: ergo perfectio substantiæ est substantia, imo subsistere est perfectio simpliciter simplex, quæ necessario debet dari in Deo: ergo necessario debet dari in Deo substantia quædam absoluta, & communis distincta à suppositualitatibus diuinis virtualiter, & æquiuocaliter, quæ distinctio fundatur in hoc, quod substantia illa communis non est vltimum complementum, seu vltimus terminus; siquidem illa terminatur vltimo per suppositualitates relationes, relationes autem sunt suppositualitates, non solum quia sunt completæ substantiæ, sed etiam quia sunt vltimi termini, & vltimum complementum naturæ; vnde suppositualitates illæ diuinæ morte nostro concipiendi, ita vltimo terminant naturam diuinam, vt amplius non sit terminabilis, & ita complent illam non modo in existentia, verum etiam in productione ad intra, vt ex natura diuinæ, & relatione constituatur principium productuum ad intra, ita vt nec sola relatio sit principium, nec natura sola; illa quia non habet fecunditatem productionis; hæc quia non habet realem distinctionem

à termino productio; vnde ex fecunditate naturæ & distinctione relationis constituitur principium fecundum, ad produendum terminum à se distinctum realiter: ergo recte ponitur illa particula vltimo terminans naturam &c. vt distinguitur suppositualitas à substantia completa increata, quæ licet vera ratio existendi per se sit, non tamen est suppositualitas, quia non est vltimus terminus, ex eo quod sit amplius terminabilis illa substantia per suppositualitates relationes, dicitur enim suppositualitas terminans naturam in esse substantiæ, quia sicut constitutio essentialis sistit, ac terminatur in indiuiduatione, seu singulariter, ita constitutio substantialis naturæ vltimo sistit, ac terminatur in suppositualitate, & sicut ex vi singularitatis non progreditur constitutio essentialis ultra, ita vt extra differentiam indiuidualem amplius extendatur constitutio essentialis, ratione cuius differentia illa indiuidualis vocatur terminus essentialis, & Metaphysicus licet, si proprie loquamur, non est realis terminus, quia terminus realis in creatis realiter distinguitur à re terminata; nam terminus debet esse à parte rei extra essentiam eius, cuius terminus est, sic similiter, & à fortiori substantia dicitur terminus substantialis, quia est vltimum, & extremum constitutum substantiale naturæ intra quod est tota constitutio substantialis illius, & extra quod nihil datur constitutionis substantialis; nam ultra suppositualitatem minime progreditur talis constitutio, alias si ultra suppositualitatem progrediretur, daretur aliud constitutum afficiens, & actus suppositualitatem, & naturam, v.g. quia ultra materiam, & formam progreditur constitutio substantialis, vsque ad suppositualitatem datur ipsa suppositualitas, quæ actuatur & afficit materiam, & formam, & naturam, ita vt tam materia, forma, quam natura, licet natura adaequate & inadæquate materia & forma diuisim sint actuabiles, & perfectibiles per suppositualitatem: ergo si constitutio substantialis naturæ esset, & progrediretur ultra suppositualitatem, & extra illam, sine dubio daretur aliqua perfectio, seu constitutum quod actuaret suppositualitatem, & naturam, ita vt natura reduplicative vt suppositata afficeretur, actuaretur, ac perficeretur per tale constitutum substantiale, sed euidenter patet, ac liquido constat, nullum dari constitutum substantiale, quod adueniat, contrahat, afficiat, actuatur, & perficiat suppositualitatem, nec naturam reduplicative vt suppositatam: ergo ultra suppositualitatem non extenditur nec extra illam progreditur constitutio substantialis naturæ, sed potius intra illam inclusue, & per illam terminatur tota illa constitutio naturæ substantialis, ita vt in suppositualitate tota sistat ac finiatur, & sic proprie erit quasi finis, & terminus naturæ substantialiter constitutæ, cum ei recte conueniat definitio Aristotelis, deficientis proprie terminum in Metaphysica, dum ait: terminus est intra quod omnia primi, extra quod nihil est accipere primi.

Explicatur hoc amplius exemplo quantitatis, nam sicut vltimum indiuisibile lineæ, est vere terminus ipsius lineæ, quia ultra illud indiuisibile non amplius extenditur, & ultra progreditur constitutio lineæ; ita similiter suppositualitas erit vere terminus naturæ, quia in tali suppositualitate vltimo sistit, ac finitur, & extra illam nullo modo progreditur amplius constitutio naturæ, vocatur etiam vltimum complementum naturæ in esse existentis substantiæ, quia vt bene ait P. Suarez, quando existit natura non est terminata per modum existendi in se & per se, adhuc est incompleta, & in statu quasi potentiali, & ideo vt sic non potest habere perfectionem essendi statum debitum tali naturæ, ratione cuius possit

possit naturaliter conservari & operari. Rursus si afficiatur modo existendi in aliquo, à quo sustentetur, & pendeat etiam, habet statum incompletum, quia est in alio à quo pendet, & ad compositionem alicuius completi entis ordinatur. Tunc igitur, existentia naturae substantialis erit complete terminata, quando fuerit affecta modo existendi per se, qui habet propriam rationem suppositivitat. Ideoque merito dicitur esse terminus, aut modus naturae secundum esse existentiae, quia secundum esse essentiae iam natura est omnino completa, neque indiget alia determinatione, praesertim cum iam supponatur contracta usque ad individuationem, & singularitatem, sic igitur concepta secundum esse essentiae proxime, ac immediate indiget, ut modo concipiendi nostro loquamur existentia, qua fiat ens actu; postquam vero est essentia in actu, solum indiget modo existendi in se, ac per se: hic ergo est ultimus terminus naturae secundum existentiam eius, in quo consistit vera ratio suppositivitat. quia non sufficit ut sit ratio existendi per se, etiam si sit completa, ad hoc ut sit suppositivitas, alias substantia completa increata, si talis datur, suppositivitas, & personalitas esset, quod est falsissimum, illa enim substantia completa increata vera ratio completa existendi per se est, & quia non est ultimus terminus, sed potius sit communicabilis multis personis, non est suppositivitas.

39 In creatis autem reciproce dicuntur, imo in re idem omnino sunt, substantia completa & suppositivitas, ita ut nulla possit esse substantia completa in creatis, quin sit suppositivitas vel personalitas, quod sic probatur; nam in rebus creatis non potest esse natura substantialis completa singularis individua, & complete substantiens, & communicabilis multis personis, est enim hoc proprium naturae infinitae, & ratio est quia substantia creata sequitur naturam substantiae creatae, estque tali naturae proportionata: ergo si natura individua incommunicabilis est, etiam eius substantia; imo ipsa substantia quodammodo est magis incommunicabilis, ut ex dictis & dicendis patet: ergo natura ut substantiens complete ex eo quod creata subsistat sine dubio incommunicabilis, & interminabilis est per aliam substantiam; ergo omnis prima substantia creata complete substantiens, est suppositum, & si intellectualis est, erit persona; & contra, etiam omne suppositum creatum est prima substantia; nam est substantia completa singularis, ac per se substantiens: dicunt ergo haec in concreto reciproce in creaturis, ac per consequens etiam in abstracto dicuntur reciproce suppositivitas, & substantia completa.

40 Quod autem sint idem re constat, quia substantia creata ab intrinseco est incommunicabilis alicui personae, & interminabilis per aliam substantiam, atque ita dum constituit rem completam singularem substantentem constituit ultimum terminatam: ergo dum constituit primam substantiam, constituit etiam suppositum: sunt ergo idem in rebus creatis prima substantia completa substantiens, & suppositum substantia completa, & suppositivitas.

41 Dices, quamvis natura creata singularis sit naturaliter incommunicabilis personis, supernaturaliter tamen communicari potest, & in multis personis subsistere, suppositum autem creatum omnino incommunicabile est, & interminabile etiam de potentia absoluta: ergo saltem ob hanc

causam non erunt omnino idem in creaturis prima substantia complete substantiens & suppositum.

Respondeo cum Patre Suarez negando consequentiam, quia etiam si vna natura creata allumeretur à pluribus personis, non assumeretur ut substantiens reduplicative, sed per assumptionem traheretur ad subsistendum; unde argumentum solum probat in rebus creatis, ita distingui naturam & substantens complete, sicut naturam & suppositum, idemque argumentum sumi posset ex sola incarnatione vnius personae, cui natura humana quodammodo communicatur, cum illi vniatur, cui tamen non possit vni substantia reduplicative ut substantiens, vel suppositum creatum.

Instabis iterum, sicut assumpta est natura sine personalitate, & substantia creata, ita posset etiam assumi natura cum substantia, & sine illa incommunicabilitate, quae est de ratione suppositi: sic ergo natura assumpta esset substantiens, & consequenter prima substantia, & non esset suppositum, quia non esset incommunicabilis alicui supposito: ergo distinguuntur in creatura substantia complete substantiens, & suppositum plusquam ratione, esto sint naturaliter coniuncta.

Respondeo negando assumptum, quia prorsus est impossibile propter tria: primum quia substantia completa finita est terminus naturae propter rationes iam supra positas, unde debet esse ultimum constitutum naturae in esse substantentiae, ac per consequens non potest esse contrahibile, seu actuabile terminabileque respectu alterius ac proinde necessario, licet natura specificative substantiens, possit terminari per aliam substantiam, non tamen reduplicative ut substantiens complete, sicut verbi gratia, licet materia prima informata, vna forma specificative possit per potentiam Dei absolutam informari aliis formis, reduplicative tamen ut informata vna forma non potest informari altera, nec per potentiam Dei absolutam, alias forma, & actus substantialis, supra quem cadit reduplicatio, posset actuari & informari, & sic esset actus, & potentia substantialis; unde esset actus & non actus, potentia, & non potentia simul, quod est impossibile, sic similiter licet reduplicative nullo modo potest natura ut substantiens suppositari, quamvis specificative possit, alias substantia illa completa esset actuabilis, & terminabilis per aliam; unde esset terminus, & non terminus, ultimum, & non ultimum simul, quae sunt impossibilia.

Secundum est, quia substantia finita est incommunicabilis ex hoc praecise quod est finita, & ex sua quasi essentiali, vel specifica ratione, fieri autem non potest ut talis substantia maneat in rerum natura quin sit finita & creata; imo fieri non potest, ut conservetur in humanitate propria substantia, quin conservetur in eadem specie, imo eadem numero, incommunicabilitas autem talis substantiae, non est aliquod ei additum, sed est intrinseca, & essentialis limitatio eius, & ideo apertam contradictionem involuit, quod maneat talis substantia sine incommunicabilitate.

Tertia ratio quae praecedentem magis declarat, est, quia duobus modis potest intelligi substantia realiter communicabili supposito vno per intimam identitatem, & quasi inclusionem in re, vel rebus, quibus communicatur, & hic modus communicationis repugnat omnino substantiae creatae, quia est contra limitationem eius.

estque hic modus proprius subsistentiae divinae absolutae; nam vni correlatiue convenire non potest respectu alterius propter oppositionem, alio modo potest intelligi communicatio per aliquem modum unionis, & hoc modo omnis subsistentia completa, hoc ipso quod subsistentia est incommunicabilis alteri personae, quia sic communicari involuit apertam contradictionem repugnantem ipsi rationi subsistentiae, quae includit necessario independentiam ab alio sustentante, seu subsistente; itaque incommunicabilitas personae praeter negationem communicationis per identitatem respectu rerum distinctarum solum excludit communicationem ad alterum, ut ad ultimum terminum existentiae, qui terminus in rebus creatis censetur necessarius ad complementum existentiae propter quod in eis dici solet haec incommunicabilitas esse ad alterum ut ad terminum, quia hic terminus complere solet id quod proprie, ac per se existit, tanquam id quod simpliciter esse, & operari dicitur, & hoc est quia per talem terminum redditur incommunicabile praedicto modo, scilicet ipsum suppositum, quod in rebus creatis est compositum ex natura & modo illo, seu termino existentiae, & in Deo proportionali modo secundum constitutionem simplicem seu rationis sine compositione, natura autem, quae est in supposito, non fit ipsa incommunicabilis per talem modum, seu terminum existentiae, vel saltem hoc non est de ratione suppositivae, ita essentialiter, ut natura terminata per talem suppositivam adhuc de potentia Dei absoluta non possit terminari per aliam divinam, quia licet ipsa suppositivitas in se sit essentialiter interminabilis per aliam, non tamen hoc in eodem gradu essentialitatis communicat naturae specificativae suppositivae, licet illud communicet supposito, quod est effectus formalis illius, & naturae reduplicativae ut suppositivae, quae ut sic reduplicativae sumpta adhuc de potentia Dei absoluta non potest terminari per aliam suppositivam, licet verum sit quod natura specificativae suppositivae, id est quae terminatur per suppositivam naturaliter non possit simul terminari per aliam; exemplo manifestissimo hoc demonstratur, anima rationalis, quia forma & actus essentialis ultimus est, est essentialiter inactuabilis, & ininformabilis adhuc de potentia Dei absoluta, quia nullo modo potest adhuc divinitus informari, & actuari per aliam formam substantialem, alias esset simul forma, & materia prima actus substantialis, essentialis, & potentia essentialis substantialis, & sic esset materia, & non materia, forma, & non forma simul, & nihilominus hanc ininformabilitatem, & inactuabilitatem non communicat materiae primae specificativae informatae per ipsam in eodem gradu essentialitatis, quo ipsa forma est ininformabilis, cum certum sit, ut probavimus in Physicis materiam informatam animae rationali, posse simul de potentia Dei absoluta informari alia, imo & pluribus formis, licet in eodem gradu communicet talem inactuabilitatem, tum materiae reduplicativae, ut informatae per animam rationalem, tum composito ex materia prima & anima rationali, quae essentialiter inactuabilia sunt, ita ut nec per potentiam Dei absolutam possit homo, qui compositum est ex materia prima & anima rationali informari per aliquam formam, nec materia ut informatae reduplicativae anima rationali possit vlllo modo informari per aliam, cum hoc tamen stat, quod materia specificativae informatae, per ani-

mam rationalem, non possit simul naturaliter actuari per aliam, quod exemplum aperte declarat id quod intendimus in suppositivitate.

His omnibus particulis definitionis suppositivae explicatis, quae sunt, quasi differentiae ipsius, breviter explicanda est particula illa *subsistentia*, in qua continetur ratio communis, & quasi generica suppositivae, in qua convenit suppositivitas cum omni subsistentia, tam creata quam increata, tam completa, quam incompleta; est igitur subsistentia ut sic, ratio formalis existendi per se, exercitiumque substantiae in quantum substantia est, itaque substantia potest dupliciter considerari; primo in actu primo; deinde in actu secundo; substantia autem in actu primo est gradus quidam entis, cui ex vi suae essentiae debetur existere in se, & per se opposito modo, respectu accidentis, cui ex vi suae essentiae debetur existere in alio, seu inherere in illo, & actualiter existendi per se; & haec ratio dicimus esse subsistentiam, nam ut optime ait P. Suarez licet substantia sit ens per se, non est ens per se actualiter, & formaliter per suum ipsum esse essentiale, sed per modum quemdam substantialem ex natura rei distinctum in creaturis ab ipsa substantia creata, in divinis autem solum distinguitur per maiorem expressionem intellectus, v. g. homo essentialiter est vivens sensibilis, & nihilominus vita actualis, & formalis distinguitur ab ipso homine à parte rei, vivere enim actualiter distinguitur ex natura rei ab illa, & sic vita actualis, & formalis distinguitur à parte rei ab ipso gradu essentiali vivendi; ratio autem à priori huius est, quia omne exercitium actuale distinguitur à parte rei in creaturis ab entitate reali creata, quia omnis res creata distinguitur à Deo in hoc, quod dicit potentialitatem respectu sui exercitii, propter imperfectionem creatae entitatis realis, quod nullo modo habet Deus cum sit actus purissimus, & in ultima actualitate consistat, ratione cuius idem est in Deo, sine aliqua distinctione à parte rei posse esse & actualiter esse posse intelligere, & actualiter intelligere, posse amare, & actualis amor; sed subsistere, & subsistentia quae est ratio formalis existendi per se, est exercitium actuale gradus substantialis in quantum substantialis est; ergo distinguitur ex natura rei in creaturis ab ipso gradu substantiali, sicut actualiter vivere, & actualis amor, & actualis intellectio distinguuntur à gradibus essentialibus vivendi, intelligendi, & amandi, & sicut actualis inherencia distinguitur ex natura rei à gradu accidentis. His ita explicatis.

Assero effectum formalem primarium suppositivae esse suppositum, hoc est concretum ex natura substantiali completa, & ex termino, seu complemento ultimo substantiali, quod aliter solet explicari dum dicitur suppositum esse naturam completam substantialis ultimo terminata & substantialem completam. Haec sententia est sine dubio vera.

Probat per primo Authoritate sumpta ex Theodoro, *tratt. de Trinitate qua habetur 1. com. Conciliorum post brevium liberari*, & in Ioanne Maxentio *ex fidei confessione qua habetur 1. com. Bibliotheca Sacra*, ubi explicant naturam terminatam per suppositivam esse suppositum; idem patet ex Concilio Ephesino, *cap. 4. can. 4.* & ex Concilio Constantinopol. *cap. 6. can. 2.* & ex quinta synodo *can. 1. & sequentibus*, & ex sexta Synodo,

Quaest. vlt. Quis sit effect. form. supposit. 111

Synodo, actione quarta, in epistola Agatonis Papa, & in quadam synedica confessione, quae ut oritur, approbatur actione 27. & in edicto fidei Iustiniani Imperatoris, ubi sapissime sumuntur pro eodem substantia integre subsistens, vltimo terminata; & suppositum, seu persona, sapissime enim dicitur Christum esse substantiam vltimo subsistentem, siue personam, qua particula siue, manifeste indicat personam esse periphrasim substantiae completae vltimo terminatae, idem colligitur ex Concilio Toletano 6, & 11. Hispalense secundo Bormascensi, & Arelatenfi.

Non minus efficaciter probatur nostra conclusio ex usu, & modo loquendi antiquorum PP. apud quos idem est omnino suppositum hypostasis, natura substantialis completa, & vltimo terminata per terminum substantialem, & ideo frequenter DD. Ecclesiae explicant vocem hypostasis, seu suppositi, per naturam substantialem, vltimo terminatam, & vltimo completam, per subsistentiam, ut videtur est apud Hieronymum, Epistola ad Damasum, qua habetur secundo, tom. Epistol. ex Augustino, lib. 5. de Trinitate, cap. 8. & lib. 9. septimo cap. 4. & 5. & lib. 8. cap. 4. expresse etiam colligitur ex Basil. Epistol. 43. & Gregor. Nic. lib. de differentia essentiae & hypostasios. Damasceno lib. 3. de fide, cap. 1. & 6. Athanasius, in tract. de definitionibus, Dionysius, cap. 1. de divinis nominibus, Iustinus, lib. de fidei recta confessione. Praeterea, in quinta Synodo Canon. 1. sic dicitur, si quis non confitetur unam Deitatem in tribus subsistentiis terminatam, siue personis adorandam anathema sit; ubi pro synonymo naturae terminatae dicitur esse personam, siue vitur nomine personae, idem dicitur in 6. Synodo actione 4. & idem saepe repetitur, actione 10. in Epistol. Episcop. & actione 11. in Epistol. Sophronii.

Ratione autem sic demonstratur haec veritas, quae adeo clara est, ut sola indigeat terminorum explicatione, supposita definitione supposititalitatis.

Quia effectus formalis alicuius formae nihil aliud est in omnium Philosophorum sententia, nisi concretum ex tali forma, & ex subiecto, vel quasi subiecto illius, verbi gratia, effectus formalis animae rationalis est compositum resultans ex ipsa anima rationali, & ex materia prima, quae est subiectum talis animae; item album est effectus formalis primarius albedinis, quia est concretum resultans ex albedine, & ex subiecto albedinis, & sic de ceteris omnibus effectibus primariis formarum sine aliqua tergiversatione ac dubitatione; sed suppositum est concretum resultans ex supposititalitate tanquam ex forma & ex natura tanquam ex subiecto supposititalitatis, quapropter supposita multiplicatur non ad multiplicationem naturae, quia materiale est; sed ad multiplicationem supposititalitatis, ut patet ex fide catholica, docente in Deo dari tres personas, seu supposita, unum tamen Deum, quia non multiplicatur diuinitus; sed solam supposititalitatem: ergo suppositum est effectus formalis primarius supposititalitatis, suppositum autem nihil aliud est, quam concretum resultans ex vltimo termino & complemento substantiali, & natura substantiali completa; ac proinde, ut supra dixi, communiter asseritur effectum formalem primum supposititalitatis esse concretum, seu constitutum ex vltimo termino substantiali & natura completa, quod expresse asseruit Hugo Victorius, & Richardus de S. Victo, lib. 4. de Trinitate,

cap. 12. & 20. dicens suppositum esse naturam terminatam, & vltimo completam substantialiter, siue naturam in vltimo termino substantialiter existentem.

Confirmatur haec ratio, quia ille est effectus formalis alicuius formae, de cuius essentia expresse, primario, & formaliter est forma: sed de essentia suppositi est supposititalitas prima, id est, & formaliter, sicut de essentia calidi est calor, & de essentia Sancti, Sanctitas; ergo sicut sanctum, & calidum sunt effectus formales primarii sanctitatis, & caloris; ita suppositum est effectus formalis primarius supposititalitatis, hoc est natura substantialis, vltimo substantialiter terminata seu completa.

Secundo principaliter sic argumentor ratione, qua vitur D. Thom. 1. part. quaest. 29. artic. 3. qua probat personam esse in Deo, quia persona est perfectissimum in qualibet natura; nam significat substantiam terminatam vltimo termino substantiali, ac propterea incommunicabilis, seu terminabilis amplius, sed diuina substantia, quae perfecta, & intellectualis est necessario habere debet vltimum aliquem terminum substantialem: ergo habere potest rationem personae ex qua ratione euidenter probatur idem esse formalissime naturam completam vltimoque terminatam substantialiter, ac personam seu suppositum; atqui in sententia D. Thom. suppositum seu persona sunt constituta primario, ac formaliter per supposititalitatem seu personalitatem: ergo natura vltimo terminata, & completa substantialiter est constitutum formale seu effectus formalis personalitatis seu supposititalitatis.

Suppositum sic definitum, diuiditur in intellectuale, & non intellectuale, illud primum vocatur persona, hoc secundum vocatur solum suppositum, quod nomine generico denominatur, ut distinguatur à perfecto quod persona dicitur, secundum communem sententiam Theologorum: ex illa definitione Boetij in libris de duabus naturis, Persona est rationalis naturae indiuidua substantia id est substantia prima talis naturae, ut recte declarat D. Th. 1. part. quaest. 29. artic. 1. & 2. si autem interroges, an formalis ratio personae differat quidditative à ratione formali suppositi, quod non est persona, an vero tantum ex parte naturae, quia alia est in natura intellectualis, alia vero secus; aliqui autem frequenter solent dici personam, & suppositum differre quasi materialiter ex parte naturae, non vero formaliter in ratione, & modo incommunicabiliter subsistendi.

Sed ad nostram sententiam proferendam animam aduertere licet, suppositum sumi posse generaliter, & specialiter ut videtur est in praedicamento qualitatis, dum agitur de dispositione, eodem enim nomine dispositionis & significatur genus ad habitum, & species opposita habitui, sic similiter in hoc casu nomen suppositum significat, & genus ad personam, & speciem oppositam personae, & sic generaliter sumptum suppositum significat quid commune personis, & suppositis, quae non sunt personae, specialiter tamen modo dictum solum includit sub se supposita in naturis non intellectualibus, quae non habent rationem personae; unde in praesenti dubio queri potest, quomodo personalitas, distinguatur à ratione suppositi specialiter dicti, & à communi ratione suppositi.

Dico primo si persona comparatur cum supposito ut sic, distinguitur formaliter in ratione tanquam

subsistendi, tanquam particulare à communi, & tanquam dignissima species à communi genere, non quod propria ratio generis, & speciei in his reperiatur, sed proportionalis, quia intellectualis natura subsistentiam habet sibi proportionatam, & altioris rationis ab inferioribus naturis; unde addit differentiam perfectam, per quam contrahit rationem suppositi, quasi genericam, & per quam distinguitur ab ipso genere, non solum materialiter, sed etiam formaliter.

58 Dico primo rationem formalem personæ intrinsece, & quidditatiue distingui à ratione suppositi specialiter dicti, non modo ratione naturæ. Probatur sic, quia personalitas est ultimum complementum, & ultimus terminus naturæ intellectus, & alius; atqui talis terminus quatenus terminus, & quatenus ultimum complementum substantiale, aut est pure spirituale, ut in Angelis, aut compositum ex ratione spirituali, & materiali, ut in homine: ergo talis personalitas distinguitur quidditatiue, & formaliter in ratione personalitatis, & termini, & non solum ratione naturæ. Patet hæc consequentia, quia entitas dicens prædicatum spirituale intrinsece, & quidditatiue, distinguitur quidditatiue intrinsece, & essentialiter ab entitate, quæ tota est adæquate corporea, ut patet, nam Angelus, & homo distinguuntur intrinsece, & essentialiter secundum proprias naturas, à natura equi, vel leonis, ex eo quod Angelus, & homo includunt in propriis naturis prædicatum spirituale, adæquate, vel inadæquate, natura autem equi, vel leonis est adæquate corporea, sed omnis personalitas quatenus talis est, aut adæquate aut inadæquate est spiritualis, & omnis suppositualitas specialiter dicta, est adæquate corporea: ergo omnis personalitas, ut præcisa à natura distinguitur formaliter quidditatiue, & essentialiter ab omni suppositualitate.

59 Secundo probatur, quia personalitas est modus afficiens per suam intimam entitatem, dicensque relationem transcendentalem ad naturam intellectualem, & suppositualitas dicit ordinem transcendentalem ad naturam minime intellectualem: ergo personalitas, & suppositualitas distinguuntur inter se, per ordines illos transcendentales: atqui tales ordines distinguuntur essentialiter inter se, quia specificantur à distinctis terminis essentialiter distinctis, uti est natura intellectualis, & non intellectualis: item tales ordines, quia transcendentales sunt prædicata essentialia personalitatis, & suppositualitatis: ergo personalitas, & suppositualitas distinguuntur inter se essentialiter, & formaliter per prædicata essentialiter distincta, & constitutiva illarum.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

60 Ad primum secundæ sententiæ respondeo quod si loquatur de natura Angelica negandam esse maiorem; nam etiam si natura Angelica non haberet suppositualitatem ex vi propriæ entitatis non dependeret à subiecto, ex eo quod spiritualis est, si autem loquatur de natura composita, negamus suppositum maioris, supponit enim naturam illam, ex eo quod affecta

sit suppositualitate non dependere à materia prima, quod falsissimum est, quia adhuc licet affirmari, quod suppositualitate talis natura est composita essentialiter: atqui omne compositum dependet essentialiter à materia: ergo natura, etiam affecta suppositualitate dependet à subiecto, si autem loquatur adversarius argumentum de natura incompleta in ordine ad subsistentiam, & non ad suppositualitatem & talis natura incompleta fuerit adæquate materialis, dependebit necessario à subiecto, si autem fuerit spiritualis, non à subsistentia, sed à sua entitate erit independens; unde neque in una entitate, neque in alia est effectus suppositualitatis independentia à subiecto in una, quia ex vi suæ essentia habet talem independentiam in altera, quia etiam si habet subsistentiam, non habet independentiam; unde falsa est illa minor argumenti ac per consequens duæ illæ consequentia, ut falsæ negantur.

Ad confirmationem nego maiorem, quia inherencia est modus accidentis: atqui modus unius rei non potest nec per potentiam Dei absolutam convenire alteri, unde substantia etiam si non haberet subsistentiam, non posset habere inherenciam.

Ad secundum argumentum concedo maiorem, quoad primam partem, quoad secundam autem negatur per potentiam Dei absolutam; si autem loquatur de modo essendi in alio per inherenciam concedimus totam maiorem, & nego consequentiam, si loquatur de prædicato essentiali ipsius subsistentia; independentia enim non est prædicatum essentialia subsistentia, nec recipitur cum ipsa subsistentia, ut patet ex supra dictis.

Ad primum secundæ sententiæ respondeo cum Patre Hurt. per instantiam ad hominem, subsistentia est complementum substantia in ratione substantia, sed substantia est formalissime independentes à subiecto inherencia à priori, & à posteriori; ergo subsistentia illam complet in eo genere: ergo est independentia substantia à subiecto inherencia non solum à posteriori, ut ipsi allerant, sed etiam à priori ut ipsi negant; item intellectus, & cetera accidentia sunt complementum substantia in ratione substantia, nec sunt eius independentia.

Concedo igitur maiorem; item & minorem, sumendo ens per se in recto pro ipso conceptu substantia, distinguo autem consequens, est complementum rei, ut independentis, secundum quod dicit in recto, concedo consequentiam, secundum quod dicit in obliquo nego. Dependens enim, & independens dicunt in recto entitates terminorum, & in obliquo dependentiam, & independentiam; substantia, & omnia accidentia perficiunt substantiam in recto, quæ in pertinent ad obliqua, ut enim substantia est independens à priori, quin substantia spectet ad eam independentiam, ita neque ad aliam, est tamen specialiter complementum substantia in ratione substantia, quia est complementum substantiale.

Ad argumentum ultimæ sententiæ negatur maior, de qua, & de toto illo argumento latissime dictum est in probatione nostræ sententiæ.